

Matiu

Yesu hala ukuwa dowa Matiukafo lufuwa ibo ha

Homu Ha

Buku me ya ya Yesu ege-ege moniyabo we tuwelu (12) minagu yauti we ma huliya Matiu, huliya ma Lifai yakafo lufuwa ibo ne. Matiu ya Yuda we minoto, Yesu ege moniyámibo hamenalo ya hefana takisi li-li aibo onona lito, Yesu sula fito ya ononawa fulitoto ege wiye.

Yuda wenina yasi Gotikafo ilifi molaibo we ya loto nalauti wina ledoto hiyabate we wehudi minanogolaiye, loti hiyabala o minabo, Hibulu halokati ya wewa Mesaiya ne, loti, ido Giliki halokati ya Kilisto ne, loti lo minae. Feto lo minato, Matiu ya Yuda we minoto, eimola Yuda weninala Yesu ya Gotikafo ilifi molaibo we Mesaiya ona ya ne, loti holinigilae, loto hawa ya lufuwa ibo ne.

Lemo hawa lufuwa ibo ya hitoto, eito we ma lufuwa iye, loto holiyonibo nefa, ido Matiukafo eimola huliya ya li faka ladámanowe, loto holibo yagunu, ege-ege moniyobo we ya lowe, loto lufuwa iyámiye. E'e, Ege-ege monibo we ya liye, loto lufuwa ibo ne. Lufuwa feto ibo monawa yamaidana oto aliga Yonikafo lufuwa igu ya molaiye.

Yesu Kilisto awalafu holofala-mota hulitina

(Lu 3:23-38)

1 ¹Yesu awalafu holofala mino liti uwabo ya hulitina feito ya ne. Yesu Kilisto ya Defiti hipa yufa figu yauti ya ne. Ido Defiti ya Abalahamu hipa yufa figu yauti ya ne.

²Abalahamukafo Aisaka hedaibo.

Ido Aisakakafo Yekopu hedaibo.

Ido Yekopukafo Yuda yagi ido unalafu-mota yagi hedaibo.

³Ido Yudakafo Pelesite Selate hedaibo ya hipawa loiti otinafo ya Tamali ya ne.

Ido Pelesikafo Hesiloni hedaibo. Ido Hesilonikafo Lamu hedaibo.

⁴Ido Lamukafo Aminadapu hedaibo. Ido Aminadapukafo Nasoni hedaibo. Ido Nasonikafo Salimoni hedaibo.

⁵Ido Salimonikafo Bowasi hedaibo ya hipawa olafo ya Lahapu ya ne. Ido Bowasikafo Obeti hedaibo ya hipawa olafo ya Luti ya ne. Ido Obetikafo Yesi hedaibo.

⁶Ido Yesikafo hiyabatina we wenaba Defiti hedaibo. Ido Defitikafo Solomoni hedaibo ya hipawa olafo ya homu ya Ulia olonafo ne.

⁷Ido Solomonikafo Lehobowami hedaibo. Ido Lehobowamikafo Abiya hedaibo. Ido Abiyakafo Asa hedaibo.

⁸Ido Asakafo Yehosafati hedaibo. Ido Yehosafatikafo Yolami hedaibo. Ido Yolakikafo Usia hedaibo.

⁹Ido Usiakafo Yotamu hedaibo. Ido Yotamukafo Ehasi hedaibo. Ido Ehasikafo Hesehia hedaibo.

¹⁰Ido Hesehiakafo Manase hedaibo. Ido Manasekafo Emoni hedaibo. Ido Emonikafo Yosaiya hedaibo.

¹¹Ido Yosaiyakafo Yekonia yagi ido unalafo-mota yagi hedaibo ya aya hamenalo ya Babiloni wenina himiwetina yasi Isilaeli wenina numunatinalo moloti idipiti uti ebatina Babilonika nala fi betiyabo.

¹²Ido Babilonika nalalo uwabo hamena yalo ya Yekoniakafo Sealitiyeli hedaibo.

Ido Sealitiyelikafo Selubabeli hedaibo.

¹³Ido Selubabelikafo Abiyuti hedaibo. Ido Abiyutikafo Eliyakimu hedaibo. Ido Eliyakimukafo Asoli hedaibo.

¹⁴Ido Asolikafo Sadoku hedaibo. Ido Sadokukafo Ekimi hedaibo. Ido Ekimikafo Eliyuti hedaibo.

¹⁵Ido Eliyutikafo Eleyasa hedaibo. Ido Eleyasakafo Matani hedaibo. Ido Matanikafo Yekopu hedaibo.

¹⁶Ido Yekopukafo Yosefe hedaibo. Ido Yosefe ya Malia wanafo ne. Ido olonafo Maliakafo Yesu hedaibo ya huliya Kilisto ne, loto ya ne.

¹⁷Feti minabo, ya Abalahamu hedo molaibo hipa minado yaloti oloto piyabo weninawa fotini (14) weninawa feti oloto piti fuli uti-uti ato yoto-yoto aliga yalo Defiti oloto pibo. Ido Defiti hedo molaibo hipa minado yaloti oloto piyabo weninawa fotini (14) weninawa ayaidana oti oloto piti fulimo yowato, aliga yalo uwotinafo yasi Isilaeli wenina Babilonika nalau li fulo betiyato minabo. Ido Babilonika minabo hamena yaloti oloto piyabo weninawa ya fotini (14) weninawa oloto piti fuliyato, oloto piti fuliyato ayaidana fe minomo uwato uwato ena yalo ya aliga Kilisto oloto piye.

Yesu oloto pibo ha

(Lu 2:1-7)

¹⁸Ena Yesu Kilisto oloto pibo ha ya feito ne. Olafo Malia Yosefe wa molo edafa, u kelámaibo hamenalo ya Goti Weuna Fele yakafo mona

molo edaito ya Malia olufola houmalau nebo ya wa edámae. ¹⁹Feti wa edámafa, ido wanafo Yosefe ya monala fefe liboma nenako, ya li ulalo holi edotanowe, loto yagunu hala auba ito kito momona oto ilifi fulitanowe, loto holiye. ²⁰Feto loto idafawa yagunu hala ki neto ya moda Wenaba enisolela makafo wamoku oloto pi muto feto lomuiibo, Defiti hipala Yosefeyo, ologafo Malia linowe, lotoma holi homámaneyo. Olufola houmalau nebo ya Goti Weunalokati nebo ya fele ne. ²¹Fele neto ya hipala hedageto ya emokafo weninala lifimatina li mofuto li nomudina wanogolaiye, loto huliya Yesu ne, loto molo, loto lomuiye.

²²Ena idafawa muki lo fedibo yagunu Wenabakafo ha polofeti welalo molaito feto libo,

²³Holilo. Olu ma wegi unámibo olu ma olufola houmalau minoto hipala ma hedageto huliya ya Emanuweli ne, loti molanigilae. Ido huliya monawa ya Goti ya leimotegi ne, loto ha mono lufuwau (*Ais 7:14*) ya nebo hawa ya iye.

²⁴Ena Yosefe unototo sinoito Wenaba enisolelakafo ha lomuiibo ya welalo meyalo moloto olonafodo ya u kelámoto, ²⁵minomo uti uti yalo ya hipala hedaito, ya huliya Yesu ne, loto molaiye.

Mika faigakati ha manadinau nebo we lo fedabo ha

2 ¹Yuda wenina hiyabatina we wenaba Heloti nebo hamenalalo ya Yudia ebauka Betelehemu numudo yalo ya Yesu ya oloto piye. Oloto pibo hamenalo ya moda fo yoidokati ha manadinau nebo we Yelusalemu numudo lo fedoti ya feto loti loga abo, ²Yuda wenina hiyabatina we wenaba oloto pibo ya numuna igau ya ne? Ofiyala fo yoidokati yalo moda watoto ya huliya li faka loto weude-lute-hate munune, loto one, loti lae.

³Feto loti lato, ya wenaba Helotikafo hawa holito ya lula-halau hena aito, ido Yelusalemu wenina muki yagi ayaidana oti hena holiyae. ⁴Hena holi minato, ya Helotikafo Goti sokila hi muwabo we wenabatina yagi, ido wenina lo molaibo ha api itibi-itibi abo wegi muki li nuba o betito ya lobibo, Gotikafo hiyabate wehudi ilifi molaibo we Kilisto ya igalo oloto pinaie? loto loga o betito, ⁵liwila oti lomuwabo, Yudia ebaleka Betelehemu numudo yalo oloto pinogolaiye. Ido polofetikafo lufuwa igu ya feto libo,

⁶Aiyo, Yudia mikau Yuda wenina numuna meya nabatina muki yauti ya Betelehemu numuna ya lumuto hefola efomako minámananibo ne. Aya numuna meya naba yauti ya hiyaba we wehudi ma loto, ya weninane Isilaeli wenina muki ya hiyaba o betinogolaiye, loto ha mono lufuwau (*Mai 5:2*) ya nebo ne, loti lomuwa.

⁷Feto loti lomuwato, ya Helotikafo holito ya wemoli ha manadinau nebo we ya momona oto sutina fiye. Sutina fito ato, ya ofiyawa apito oloto pibo hamena yagunu loga-miga o betiye. Loga-miga o betito

emotinasi lomuwato, holito ya lobibo, ⁸Hemotina Betelehemuka ya uti hipawa yagunu auba iti moniti wita oti li oloto pi edotima ya loti lonomato, nemo ya ayaidana oto uto huliya li faka loto weune-lune-hane munowe, loto unogolowe, loto lobito idipi molaiye.

⁹Feto loto lobibo ha ya holiti uti, ya moda ofiyawa homu fo yoidoka wa edabo ya u homu uto hipawa nedo uto yowaleka ne. ¹⁰Ofiyawama wa edoti ya lutina-hatinau ake ito holi dowa loti naba-naba holi minae.

¹¹Ena numuguma yoti hipawa hefolate olafo Maliate wa betiti ya huba i edoti, huliya li faka loti, weudina-lutina-hatina muti minae. Feto feti minoti ya huwamenatina filoti idafa dowa muwabo, ya hefana mona huliya goli yagi, ido sokila ladanuwa aibo hiyabo huliya falagenesenisi yagi, ido yá nowala ladanuwa aibo huliya mulu ya muwae. ¹²Muwato, Gotikafo wamoku yau fuka ha ma feto lobibo, Heloti nedo liwila oti aguwámilo, lito holiti yagunu ya hanu maleka uti eimotina ebatinaloka liwila oti uwae.

Isipi ebaloka holi uwabo ha

¹³Utato, ya moda Wenaba enisolela makafo wamoku yau Yosefe fedo muto feto lomuibo, Hemo sinoito hipa hefolagi, ido olafogi holi idipito Isipi ebaloka uto aya ebau ya minoto, ha hofa lobinobo yagunu hiyabane o minalo. Moda holabe? Helotikafo hipawa hofa fulinowe, loto wita anogolaiye, lomuito ¹⁴Yosefe sinoito hipa hefolagi, ido olafogi lubuka midipuku akaima idipito Isipi ebau wiye. ¹⁵Idipito yau wito yalo minomo yoti yoti, ya aliga Heloti fulibo hamenalo ya liwila oti Isilaeli mikau loti minae. Ido homu aidena Wenabakafo ha ma polofeti welalo molaito feto libo,

Isipi mikauti ya Hipane sula fiyoto liwila oto aiye,
loto ha mono lufuwau (*Hos 11:1*) nebo ha ya feito iye.

Helotikafo lito hipa hefola muki ya hofa beti fuliyabo ha

¹⁶Ena ha manadinau nebo wemoli eimotina ebatinaloka liwila oti hanu eito maleka uwato, ya Helotikafo, Hone iyae, loto holibo sebala hala-kala loitaito himiwe idipi molaito, uti Betelehemu numuna nabau ido numuna-amuna selo negu muki yauti wenina hipatina melege loiti li fulámabo hipa hefola muki ya hofa beti fulimo uwae. Feto fe betibo ya homu ha manadinau nebo we loga-miga o betito, wetinaiti ofiya fedibo hamenawa lomuwato holibo yamagunu holi minoto feti liye. ¹⁷⁻¹⁸Ena aya hawa ya polofeti Yelemayakafo libo,

Lama numuna meya yau nola ma holiyabo ya hufo naba oto, Ei-ai,
loto

lula-halau naba-naba holibo ya wena Leselikafo yufa fibo weninala olufotina yagunu hufo naba-naba o neto, ya weninala igaidana

oto lula-hala li you lo edanune, loti holiyafa, olufotina minámabo yagunu ogofuwámae,
loto ha mono lufuwau (*Jer 31:15*) nebo ha ya homu aidena lufuwa ibo ya idafawa muki lo fediyé.

Yosefe hipa yagi olafogi idipibo ha

¹⁹Ena Heloti fulitaito ya moda Wenaba enisolela makafo Isipi ebau Yosefe wamoku fedo muto fetu lomuibo, ²⁰Hipawa hofanogolaibo wema fulitaiye. Yagunu folomokalo yati sinoito, emogi ido olafogi idipito liwila oto Isilaeli mikau uwo, lotu lomuiye. ²¹Hawa lomuibo ya Yosefe holito ya sinoito hipawa yagi ido olafogi idipito, liwila oti Isilaeli mikau uwaé.

²²Uwafa, ido Akelausi yakafo melafo Heloti ebala lito Yuda wenina hiyabatina we wenaba ne, loti labo ya Yosefe hawa ya holito ya, yalo uto minanube? lotu holi muito ya wamoku yau fuka ha ma holito ya Galili mikau yau uti moniti ²³ya numuna naba ma huliya Nasaleté yau loti numuna huti unoti minae. Fetu fe minabo yagunu ya homu aidena ya polofeti yasi labo, Wenina muki yasi emogunu ya Nasaleté we ne, loti lo edanae, loti hawa labo ya feito u ayalo iye.

Yoni noku i beti-beti aibo we lo oloto molaibo ha

(*Mk 1:2-8; Lu 3:1-18; Yo 1:19-28*)

3 ¹Ena hamena yalo ya noku i beti-beti aibo we Yoni Yudia eba hafali mikau ya lo fedoto, wenina ha naba lo oloto bito fetu libo, ²Okulumau hiyaba we wenaba weninala hiyaba o ledaibo we hamenala moda alili ainako, loti lutina-hatina li elepa iyalo, lotu lobiye. ³Aya wewa Yoni yagunu ya polofeti Aisaiyakafu fetu libo,

Hafali mikau yalo ya we ya welauti ha auba ito fetu lotu lo oloto molanaibo, Wenaba moninaibo hanula ya lifefe loti wili edalo, lotu lo minanaiye,

lotu libo ha ya ha mono lufuwau (*Ais 40:3*) ya nebo ne.

⁴Ido Yoni ulalo owo ya safu-kameli opalagunu lifefe labo ya ulalo owo holoito, ido hebela ya bulumakau etuwagunu lifefe labo ya hofalalo ya hebe ito, ido wela-idafa ya witugi ido hofuku suwau fimona nowala yagi no-no o ne.

⁵Ena Yelusalemu wenina, ido Yudia mikaloti wenina muki yagi, ido wenina ebatina selo Yodani no nabalo nebo wenina yagi muki ya Yoni nedo loti ⁶ya lifimatina lo oloto molato, Yodani no nabau ya noku i betimo wiye.

⁷Noku i betito, ya Falisi ido Sadusi we maleka ya noku i betido ato, ya wa betito fetu lobibo, Hemotina hosofa olufola minabo, Metefokafo lifima lolumunaibo hamena naba ya selo ainako, loti holiya anae, lotu fuka ha ya hemakafu lobiye? ⁸Hemotina lutina-hatina li elepa iti monatina

fefe libo ya molalo. ⁹Ido hemotina holiyabo, Abalahamu ya awatefo-holofatema nenako, yagunu Gotikafo lifimate li liwila oto lomámanaibo ne, loti lutina-hatinau ya holi minafe? Feti holiyámilo. Gotikafo hefana-afana yakafo Abalahamu ouwamela-mota lifefe lanowe, lanaibo aifa lifefe lanogolaiye. ¹⁰Ido lona ya yá monalo moda molo minaibo ne. Feto feyainako, yá ma ilawa dowá iyámanaibo yá muki monalo fukoto soku hinogolaiye.

¹¹Hemotina lutina-hatina li elepa iyone, loti lato ya nemo moda nogunu noku i betiyofa, ido we ma aliga anaibo ya nemo li fulo nedoto wenaba ona neboma nenako, nemo efo yamo hinalo idafala li fulo edanobo ya fefe ladámanogolaiye. Aya wewa ya Weuna Fele yagi ido so hulumagunu yagi noku i betinogolaiye. ¹²Wewa ya suwa witi lilika inaibo idafa ya anau lito onona lito suwa witi etuwa ya hilito fulo so fiyámanaibo soku ya ito, suwa witi hula ya li nuba oto lito numugu molanogolaiye, loto Yonikafo lobiye.

Yonikafo Yesu noku i edaibo ha

(Mk 1:9-11; Lu 3:21-22)

¹³Ena aya hamenalo ya Yesu Galili mikaloti Yodani no nabalo ya loto Yonikafo mono noku i nedanaïye, loto emo nedoka lo fedito, ¹⁴Yonikafo lomuibo, E'e, nemodoka ya neidafaito loto lane? Nemo ya hemokafo noku i nedananibo ya dowá lanogolaiye, loto lo fuko edaifa, ¹⁵ido Yesukafo libo, Moda laba, ido onesa ya nemo wenelo meyalo molananibo ya feito Goti mona dowá molo lumiboidana oto molanoibo ya moda ogofunaibo ne, lito ya Yonikafo holito ya welalo meyalo moloto, noku i edaiye.

¹⁶Noku i edaito, Yesu ayalo nokuti yoto, waima moda okuluma godito Goti Weuna ya nama mulu yaidana oto lumuto, emodo limo ito, ¹⁷ido okulumauti nola makafo libo, Moda yoma we Hipane lune-hane muwobo we ya dowá ona wa edowe, liye.

Satanikafo Yesu hepa molo edaibo ha

(Mk 1:12-13; Lu 4:1-13)

4 ¹Ena ayaloti ya Weuna Felekafo Yesu ya ilimito Satanikafo hepa molo edanaïye, loto hafali mikau akaisa ilimito yoiye. ²Yoto fo hamena foti (40), ido lubu ya foti (40) ya wela-idafa moi ito minototo aliga ya inagunu fulito, ³hepa molo-molo ledaibo we ya emo nedo loto lomuibo, Hemo Goti Hipalama minotoma, hefana me ya nebo ya lomuwageto weka-idafa fedaneyo, lomuiye. ⁴Lomuito Yesukafo liwila oto lomuibo,

Wenina mino holinabo ya wetina-idafa nanabo yako minámiye.

E'e, Goti welaloti ha libo muki meyalo molanabo ya moda mino holinabo ne,

loto ha mono lufuwau (*Lo 8:3*) ya nebo ne, loto lomuiye.

⁵Feto loto lomuito, ya Satanikafo fele numuna meya Yelusalemu yau ilimito uto Isilaeli wenina fele huliyagi numuna naba holalo li sinoi edoto lomuibo, ⁶Hemo Goti Hipalama minotoma meloti satomo mikalo yoma iyo. Mono lufuwau yau feto libo,

Hemogunu ya enisoleta ya lobiyageto, hiyaba o hedoti, higa ya hefanakafo fukotanaiye, loti ya adina mulalo li faka lo hedanigilae,

loto ha mono lufuwau (*Sng 91:11, 12*) ya nebo ne, lito, ⁷Yesukafo libo, Ido aya lufuwau yau ha ma feto libo,

Wenaba Gotitina ya hepa molo umámilo,

loto ha mono lufuwau (*Lo 6:16*) ya nebo ne, loto lomuiye.

⁸Lomuito, yaloti ya Satanikafo ilimito obula naba-naba akaisati nebo yalo ilimito yoto, minoto mikau-mikau eba muki huliyagi idafa-adafa ilibito feto lomuibo, ⁹Huba i nedoto, huline li faka loto, weuga-luka-haka nomagetoma ya idafa-adafawa muki ya humunogolowe, lito, ¹⁰Yesukafo libo, Ha mono lufuwau feto libo,

Wenaba Gotitina weudina-lutina-hatina muti eimolako hidina obula fiti houba-naba o edalo,

loto libo (*Lo 6:13*) nenako, yagunu Sataniyo, nemodokati faiga uwowo! loto lomuiye.

¹¹Feto lito, Satani ya fulo edo itoto wito, ena Goti enisoleta lo fedoti Yesu ana li faka lo edae.

Yesu Galili mikalo apito ononala libo ha

(Mk 1:14-15; Lu 4:14-15)

¹²Ena Yoni nala numugu fulo edabo ha ya holitoto, Yesu hawa ya holito nebo eba ya fulitoto, Galili mikau ya wiye. ¹³Uto Nasaleta numudoti fokito uto, Kapeneyamu numuna momeno Galili anawalo ya Sebuluni ido Napitali mikau ya unoto sinoito ne. ¹⁴Feto lo nebo ya homu aidena polofeti Aisaiyakafo feto libo,

¹⁵Wenina ya Sebuluni mikau ido Napitali mikau, ido ho no hanu anawalo ido Yodani no naba wela ya ho no filigaleka aya Galili ebau ya eito feka wenina mikatina minabo ¹⁶ya weninawa midipu igu minabo ya lamena naba-naba moda wato, ido

wenina fulinigili minadoka ya lamenawa yakafo lamena o betiye, loto ha mono lufuwau (*Ais 9:1-2*) nebo ha yama u ayalo inaiye, loto aya mikau yau uto ne.

¹⁷Ena hamena yaloti Yesukafo apito feto lo oloto bibo, Lutina-hatina li elepa iyalo. Okulumau nebo we wehudi weninala hiyaba o betibo hamena moda selo lotainako, yagunu lutina-hatina ya li elepa iti molalo, loto lo oloto molomo wiye.

Yesukafo we fo (4) ya sutina fito ege uwabo ha
(*Mk 1:16-20; Lu 5:1-11*)

¹⁸Yesu ya Galili momeno anawalo monimo uto waibo ya unalafu-yalafu loiti Saimonite huliya ma Pita, ido Adulute laefa libo owo noku fuloti laefa li minaito ¹⁹Yesukafo lobibo, Nege molaliyo. Mona api itibinobo ya wenina li-li anaibo we buli betinogolowe, lito, ²⁰aloko ya laefa owotinama fulitoti ya ege moloti uwaiye.

²¹Ido yaloti monimo uti Sebedi hipala loiti Yemusite, Yonite ya wa betiye. Metinafo Sebedigi maina sipiku laefa owotina fukaibo hifiti minato, Yesukafo sutina fito, ²²ayalomati ya sipigi ido metinafogi ya fulitoti loti ege uwaiye.

Yesukafo hala ukuwa dowo lo oloto bibo ha
(*Lu 6:17-19*)

²³Ido Yesu Galili mikau muki monimo uto uto, mono numunatina negu-negu yoto, Gotikafo mikalo wenina hiyaba o betibo hala ukuwa dowo ya lo oloto bito, ido wenina idafa i hiliyabo ido utina ogofu aibo idafa muki ya li faka lo betimo wiye. ²⁴Feto feyaibo ya hala ukuwa Silia mikau upatito holiti wenina muki idafa i hiliyabo, ido utina ogofu aibo, ido Satani himiwela ya wenina lutinau yowabo weninagi, ido hulu hofu betibo weninagi, ido adina-hidina galidibo weninagi muki ya emo nedoka idipiti ato, li dowo lo betimo wiye. ²⁵Feto fe betimo wito, ya Galili mikauti ido Dekapolisi ebalokati ido Yelusalemu numudoti, ido Yuda mikauti, ido Yodani no wela yolalokati wenina mau naba-naba li nuba oti ege monimo uwae.

Yesukafo obulalo ha mono api itibibo ha
(*Lu 6:20-23*)

5 ¹Wenina lo nuba oti loti ege molomo uwabo ya Yesu wa betito ya obulaloma yoto amedoto neto, ya ege-ege moniyabo we lo fedoti li hona o edoti minae.

²Yesukafo ha mono api itibito fetu lobibo, ³Wenina eimotina utina-lutina li faka ladámoti Goti yakafoko ade li faka lanaiye, loti holinabo wenina ya okulumau nebo we wehuditekafo weninala hiyaba o ledaibo monawa ya moda mino betima nenako, yagunu holi dowo loti minomo uwae.

⁴Ido hena holi minabo wenina ya Gotikafo lutina-hatinau li aila i betinogolaiboma nenako, yagunu moda holi dowo loti minomo uwae.

⁵Ido wenina lutina-hatina ito lumuti moloti holoti moni minabo wenina ya Gotikafo mikaleka eba muki ya weuna fi betito linaboma nenako, yagunu moda holi dowo loti minomo uwae.

⁶Ido wenina inagunu nosámibo fuliti henobatinalo opaito nogunu auba iti holiyabo yamaidana oti wenina lutina-hatinau Goti monala fefe libo mona yagunu auba iti holti moni minanabo wenina ya Gotikafo mona dow aogofuto binogolaiboma nenako, yagunu moda holi dow a loti minomo uwae.

⁷Ido wenina ma hena holiyabo yagunu wenina masi milumatina holiti adina li faka lo betiti moni minanabo weninawa ya Gotikafo ayaidana oto henatina yagunu ya milumatina holito adina li faka lo betinogolaiboma nenako, yagunu moda holi dow a loti minomo uwae.

⁸Ido wenina lutina-hatina hiluwa lotoko moni minanabo wenina ya nomudinakafo Goti wa edanigilanako, yagunu moda holi dow a loti minomo uwae.

⁹Ido wenina lusaku moloti fina lowa lukafa hofu fuliti li you lo beti-beti o minabo wenina ya Gotikafo nemo olufone minae, loto lo betinogolaiboma nenako, yagunu moda holi dow a loti minomo uwae.

¹⁰Ido wenina mona dow a fefe liboko molomo uwabo yagunu ya wenina masi wa edabo nosámito, li hopa o betiyatoma ya okulumau wehuditekafo hiyaba o ledaibo mona moda mino betima nenako, yagunu moda holi dow a loti minomo uwae.

¹¹Ido hemotina ya nemo nege molabo yagunu ya wenina masi hanu biti heni fulu betiti ido ha nosa naba ámibo sugi ha mona-mona fi biyatoma ya moda holi dow a loti minomo uwae. ¹²Holi minafe? Aya hanuwalo ya polofeti yasi li homu moloti uwabo ya wenina nosámabo yasi ayaidana oti hofu betiyama ne. Okulumau meinawa naba-naba ya hiyaba o ledo nenako, loti lutina-hatinau ake-make iyageto moda dow a ona holilo, loto lobiye.

Goti hala holi hikitabo wenina hatina

(Mk 9:5; Lu 14:34-35)

¹³Hemotina ya mikalo me ya holi hikito nomabo wenina ya ho hainoli yamaidana oti minafa, ido aya howa la fulibo ya hulageyama ya igaidana oto hofa la fulinaibo ne? Aya howa yamaidana ya ononalama hofa mináminako, aifa fulitoti hidinagunu lala iti upato hulanigilae.

¹⁴Ido hemotina ya mikaloka wenina le lamematina yamaidana oti minae. Numuna eba obulalo ya ma hu unanabo ya faluku oto minámanogolaiye.

¹⁵Ido wenina masi lamu hiti liti masa lulau yau molámoti, lamu molo-molo abo ebalo yalo molato, wenina muki numugu minabo ya lamena o betinogolaiye. ¹⁶Yagunu lamematina ayaidana oti ya wenina muki minado ya lamena o betiyaneyo. Feti ya monatina dow a molabo ya wati, okulumau Metinafo huliya li faka loti iti yonae, loti ya feti lamena o betiyaneyo.

Goti lo molaibo ha yagunu libo ha

¹⁷Ena nemo obo yagunu Goti lo molaibo hafe ido polofeti hatina ya li fulanowe, loto aiye, loti ya hatina ki minafe? E'e, fetu loti holiyámilo.

Nemo obo ya li fulanowe, loto ámowe. Aya hawa yama lo nemodoka hulawa ya li oloto pinaiye, loto obo ne. ¹⁸Yagunu ha ona lobiyowe. Holilo. Mika okuluma hulanaibo hamenalo ya aifa hulanogolaifa, ido Goti lo molaibo hala mono lufuwau iyabo yauti ya lufuwa idafa hefola efomafe, ido ha hefola efomafe u hopa aguwámanogolaiye. Aya hawalo muki ya u ayalo uwapaso minageto hulawa lo fedanogolaiye. ¹⁹Yagunu wenina ma lo molaibo ha yauti hefola mako ma meyalo molámoto, hawa hefola efoma nebo nenako, li fulitalo, loto wenina api itibinaibo, wewa ya okulumau wehudite hiyaba o ledaibo wenina minagu yauti huliya ito lumuto minanogolaiye. Ido we makafo lo molaibo ha muki hololoto minoto, lo molaibo ha ya hololalo, loto api itibibo ya okulumau wehudite hiyaba o ledaibo wenina minagu yauti wewa huliya ya yoto akaisati minanogolaiye. ²⁰Feito nebo nenako, loto ha ona lobiyowe. Hemotina monatina fefe lanaibo yamo lo molaibo ha api itibi-itibi abo we, ido Falisi we monatina fefe libo ya li fulo edámanaibo ya hemotina okulumau wehudite hiyaba o ledaibo hilalau yau yowámanigilae, loto lobiye.

Lutina-hatina holi nosámibo binabo ha

(Lu 12:57-59)

²¹Aidena Gotikafo awatinafo-mota fetu lobibo,
Wenina hofu beti fuliyámilo,
loto (*Kis 20:13*), ido ha magi libo,
We makafo hofu fulinaibo ya ha li fefe lo-lo abo ebato ilimiti uwato,
wewa hofaibo yagunu lifima ha lo edanae,
loto ha mono lufuwau (*Kis 21:12*) nebo ha ya hemotina moda
holitama ne. ²²Feito nebo nefa, ido neimo ya aya hawa yagunu ha ma
lobinogolowe. Holilo. We makafo hounalafo lula-hala holi nosámibo
munaibo ya ha li fefe lo-lo abo ebato ya ilimiti uwato, lifima li munae.
Ido we makafo ha managau minámibo ne, loto hounalafo lomunaibo
ya kanisole hiyabatina wenaba minado ya ilimiti uwato, ha li fefe lo-lo
abo we yasi lifimala munae. Ido we makafo hemo digani ha managau
minámibo, loto hounalafo ma lomunaibo ya eimola so fiyámanaibo soku
yau lifimawa meinala linaiye.

²³⁻²⁴Ena hemo ya Goti munogolo uwaba, hounakafo makafo lula-hala
holi nosámibo numu ne, loto holitoma ya homu Goti munanibo idafa
mono folomolalo selo yalo molo itoto uto, hounakafo yagi ha li fefe lo
huloto, liwila oto loto idafawa lito ya Goti umo.

²⁵Ido hemote uwokafote ha li fefe lo-lo abo numudo unanido ya
hanudo yako aloko ha loyolalo-melo oti, lutina-hatina li mako molaliyo.
Fetu ladámanaibo ya ha lifefe labo we adinalo molageto, ido emote
himiwe adinalo molato, ido himiwe yasi nala numugu ya fulu nedotanae,
loto lutina-hatina li mako molaliyo. ²⁶Yagunu ha ona lobinogolowe.

Nalau feito yonanibo ya aloko nalauti huladámanogolane. E'e, lifimaka ya hefana muki ya liwila oto binanibo yako nalauti huloto lumunogolane.

Hume-ugele anabo ha

²⁷Ido ha ma feto lobibo,
Hemotina hume-ugele ya ámilo,
loto ha mono lufuwau (*Kis 20:14*) nebo ha ya hemotina moda holutama ne. ²⁸Feito nebo nefa, ido neimo ya aya hawa yagunu ha ma lobinogolowe. Holilo. We makafo wena ma wa edoto lula-halau ya li unanobolae, loto holinaibo wewa ya eimola lula-halau yau moda hume-ugele aiye.

²⁹Ido nomuga yakafo lifima li mofu hedanaibo ya uka muki so fiyámanaibo soku fulo nedotanaiye, loto nomuga ya kilito fulito. ³⁰Ido agakafo lifima li mofu hedanaibo ya uka muki so fiyámanaibo soku fulo nedotanaiye, loto agafukoto fulito.

We makafo olonafo fuko fulo edanaibo ha

(*Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lu 16:18*)

³¹Ido ha ma feto lobibo,
We makafo olonafo fulo edanowe, loto holutoma ya wewa olonafo fulo edanaibo ha lufuwa ito muwageto ya olonafo fulo edanaibo ne,
loto ha mono lufuwau (*Lo 24:1*) ya nebo ne. ³²Feito nebo nefa, ido neimo ya aya hawa yagunu ha ma lobinogolowe. Holilo. We ma olonafo hopa li uno-uno moniyámifa, ido wanafokafo ya olonafo fuko fulitaibo wena ya we eito ma unaibo, ya homu wanafo yakafo olonafo li hume-ugele hanuwa wili edaiye. Ido we makafo fuko filiga-filiga abo wena ma linaibo we ya hume-ugele anogolaiye.

Idafa ma huliya aubafofo loti li onae, lanabo ha

³³Ena hemotina awatinafo-mota lo molaibo hatina ya moda holutabo ya feto libo, Hemotina ha onae, loti ido idafa ma feto feyanune, Wenaba huliya loti, lo gedoti molanabo ya sugi mona molámoti, hawa ya meyalo moloti, Wenaba nomunalo ya feto feyanune, loti labo hawa fefe lotiko feto feyalo, loto aidena ha monoku yauti moda holutama ne. ³⁴Feito nebo nefa, ido neimo ya aya hawa yagunu ha ma lobinogolowe. Holilo. Idafa ma huliya loti, ha onae, loti ladámilo. Holi minafe? Okulumau nebo we wehuditekafo weninala hiyaba o ledainako, hemotina wenina ma ha lobinigilima ya okuluma huliya loti, hawa ya li onae, loti ladámilo. ³⁵Ido mika melo ya Goti hina lala i nebo mika ya huliya loti, hawa ya li ona ne, loti ladámilo. Ido Yelusalemu ya Wehudite Wenabate numunalama nenako, Yelusalemu huliya loti hawa ya li ona ne, loti ladámilo. ³⁶Ido

hemotina ya heimotina manadina opala ya ma mako ma li feke loti, ido li lubufa loti anabo ya ogofuwámanako, yagunu manadinati huliya li onae, loti ladámilo. ³⁷Feito ya o, lanabo ya aifa o, loti, ido e'e, lanabo ya aifa e'e, loti lalo. Ha ma ya hawa mulalo ayalo onu iti li aubafobo loti li onae, loti lanabo ya nosámibo we nedokati anaibo ne, loto lobiye.

Lifima liwila oto biyámanubo ha

(Lu 6:29-30)

³⁸Ido ha ma feto lobibo,

We makafo nomugalo hofu hedanaibo ya ayaidana oto lifima liwila oto nomunalo hofu. Ido makafo wekau hofu hedanaibo ayaidana oto welau lifima liwila oto hofu,

loto ha mono lufuwau (*Kis 21:24, Wkp 24:2 Lo 19:21*) nebo ha ya hemotina moda holitama ne. ³⁹Feito nebo nefa, ido ha ma lanogolowe. Holilo. Wenina masi li hopa o betiyatoma liwila oto li hopa o betiyámilo. E'e, we makafo wanaga onaleka hofanaibo ya filiga adawaleka yagi hofu nedo, loto wanaga ilibiyo. ⁴⁰Ido makafo li halo molo hedoto ukalo owo lulau iyanibo linowe, loto lanaibo we ya ukalo owo mulalo iyanibo yagi aifa umo. ⁴¹Ido himiwe makafo, huwamenane mofuto hanu hofala fougama unane, loto aubafobo lo hedanaibo, ya hofala magi aifa onu ito ilimito uwo. ⁴²Ido makafo idafa magunu wako lohumunaibo ya aifa umo. Ido makafo hemodokati ya idafa ma hefa moloto linowe, loto anaibo, ya mesafa i umámo, loto lobiye.

Uwotefo lute-hate binubo ha

(Lu 6:27-28, 32-36)

⁴³Ido ha ma feto lobibo,

Weninatina selo keloti minabo wenina ya lutina-hatina biti, ido uwotinafo ya lutina-hatinau holi nosámibo bilo,

loto ha mono lufuwau (*Wkp 19:18*) nebo ha ya hemotina moda holitama ne. ⁴⁴Feito nebo nefa, ido neimo aya hawa yagunu ha ma lobinogolowe. Holilo. Uwotinafo ya lutina-hatina bilo. Ido mona nosámibo molo betinabo wenina yagunu Goti lomuilo. ⁴⁵Feto feyanabo yakafo Metinafo okulumau nebo we ya olufola ona minanigilae. Moda holiyafe? Emo yakafo fo ya lifefe lito wenina nosámibo yagi ido dowu yagi minado ya muki li mako ito fo liye. Ido emokafo ho ya lifefe lito wenina monatina fefe loti molabo yagi ido fefe loti molámabo yagi minado ya muki li mako ito ho ya iye. ⁴⁶Yagunu hemotina yasi lutina-hatina biyabo wenina yako ya liwila oti lutina-hatina biyatoma ya meina linafe? E'e, aya monawa ya hefana takisi li-li abo we yagi molo minabo yae. Monawa ya ogofuwámiye. ⁴⁷Ido hemotina ya weninatina yako aiyo-weiyo lobinabo monate yakafo wenina malekama monatina li fulu edaiye, loti holi minafe? E'e, eito feka

wenina holi hikitámabo yagi aya monawa ya molo holi minabo yae. Moda holiyafe? ⁴⁸Feito ya Metinafo okulumau nebo we monala ya fefe lotoko nebo, yagunu hemotina ayaidana oti mona fefe lotiko molalo, loto lobiye.

Idafa wa námabo wenina adina li faka loto binubo ha

6 ¹Hemotina ya mona fefe loto molanune, loti, ya wenina dowá wa ledanae, loti nomudinalo molanabo, ya Metinafo okulumau nebo we yakafo ekeni idafa ma biyámánaibo, yagunu wati moniti, wenina dowá wa betinabo yagunu holiyámilo.

²Yagunu ya wa námabo wenina adina li faka loto idafa ma binune, lanabo ya wenina monona loiti iyabo ya hulite iti yonae, loti hona liti mono numugu ido hanudo-hanudo u homu uti bomu wekilofó nola molabo mona yamaidana oti ya molámilo. Ya monawa molabo meinala ya moda litabo ne, loto nemo ona lobiyowe. ³Yagunu hemotina yasi idafa wa námabo wenina adina li faka loto idafa binune, loti holinebo ya idafa binabo monatina yagunu eito wenina lobiyámilo. ⁴E'e, faluku otiko adina li faka loti bilo. Feto anabo ya Metinafo idafa faluku oto nebo muki ya wa-wa aibo we yakafo ekeni idafa binogolaiye.

Goti lomunubo mona yagunu libo ha

(Lu 11:2-4)

⁵Hemotina Goti lomunado ya monona loiti iyabo wenina yamaidana oti lomuwámilo. Emotina yasi Goti lomunado ya wenina wa ledanae, loti mono numugu ido hanu anawalo nomudinalo sinoi minae. Monawa molabo yamaidana oti hemotina feti molámilo. Ya monawa molabo meinala ya moda litabo ne, loto lemo ona hula lobiyowe. ⁶Yagunu hemokafo Goti lomunowe, loto holineanibo ya heimo numunakau ya yoto, hanu huitito Mekafo wa edámanibo we lomu-lomu o minagetoma, ya Mekafo mona muki momona ananibo ya wa-wa aibo we yakafo ekeni idafa humunogolaiye.

⁷Ido eito feka wenina Goti monala yagunu holiyámabo wenina yasi aifa ha ilalu huti lo-lo abo ya holi lumunaibo ne, loti hatina kiti lo-lo abo monatina molabo yamaidana oti hemotina molámilo. ⁸E'e, homu loga o edámabo hamenalo Metinafo yakafo muki idafa lutina-hatinau holiyabo ya moda holitaima ne.

⁹Ena Metefo lomunigilima feti lomuilo,

Metefo okulumau minanibo we ya wenina yasi hulika li faka lomo yoto fele ne, loti minanabo ne, loto holiyone.

¹⁰Ido hemo hiyabate we wehudi hiyaba o ledanibo hamena lo fedanogolaiye, loto holiyone.

Ido okulumau weka lanido hololotiko minabo yamaidana oto wenina mikalo meu ya wekalo hololanune, loto holiyone.

¹¹ Ido hamena-hamena wete-idafa lomo.

¹² Ido wenina lifimatina hilili o betiyonibo yamaidana oto lemo lifimate ya hilili o ledo.

¹³ Ido mona nosámibo hepa molo lumunaibo nedo ya lilimiyámaba, ido mona nosámibo nala i ledanaiguti ya wina ledo.

[Hemo hiyaba we wehudi hiyaba o ledanibo ya minomo uto uto aubafofoka ya minomo uto uto hulika ya yoimo uto uto minowa-minowa oto minanaibo ne. Ya onae,]

loti Goti lomunabo ya feto loti lomuilo.

¹⁴ Moda holiyafe? Hemotina li nosámibo o betinabo wenina lifimatina hilili o betiyatoma, ya Metinafo okulumau nebo wekafo heimotina lifimatina yagi ayaidana oto hilili o betinogolaibo ne. ¹⁵ Feito nefa, ido wenina lifimatina hilili o betiyámanabo ya Metinafo yakafo heimotina lifimatina yagi ayaidana oto hilili o betiyámanogolaiye, loto lobiye.

Goti holi muto hoba moi inubo mona yagunu libo ha

¹⁶ Goti holi muto hoba-hobina moi i muto ha lomuto minananido ya monona loiti iyabo wenina yaidana oto mona molámo. Weninawa yasi lana liti hotina-wetina li hopaitabo, wenina wa ledanabo ya hoba-hobina moi i muwabo ne, loti wa ledanigilae, loti labo monatina yamaidana oto ya mona molámo. Monawa molabo meinala ya moda liyabo yae, loto nemo ha ona hula lobiyowe. ¹⁷ Ido hemo ya Goti holi muto hoba-hobina moi inowe, lotoma ya hoka-weka noku ito, atakalo ya yá nowala ladanuwa aibo idafa wilito moniyo. ¹⁸ Feto feyananibo ya wenina muki ya Goti holi muto, hoba-hobina moi i muiye, loti wa hedámanafa, ido Mekafo mona muki momona ananibo ya wa-wa aibo we yakafo ekeni idafa ya humunogolaiye.

Huwamena li nuba o-o anubo mona yagunu libo ha

(Lu 12:33-34)

¹⁹ Hemotina mikaloka huwamena li nuba naba o minato, ya hanu sisigafa wilito, ido yufa lanaibo ne. Ido ugele we yasi numunatina ya fukoti yoti idafa ugele linabo ne. Yagunu mikaloka me ya huwamena ya li nuba o-o ámilo. ²⁰ Ido okulumau huwamena li nuba anabo ya hanu sisigafa yakafo námanogolaiye. Ido yufa ladámanogolaiye. Ido ugele we yasi numunatina ya fukoti yoti ugele liyámanigilae. Yagunu okulumau huwamena ya li nuba o-o alo. ²¹ Moda holiyafe? Huwamenatina molanabo eba ya lutina-hatina-manadina aubafofo loti aya ebau yako holi munabo ne, loto lobiye.

Ute lamu ha

(Lu 11:34-36)

²² Nomudina ya utina lamula ne. Yagunu ya nomudina dowa minagetoma lamena ya utina muki ya li faito betinogolaibo ne. ²³ Ido

nomudina nosámagetoma ya utina muki ya midipu yagunu faito betinogolaibo ne. Yagunu ya lamena lutinau nebo ya midipu inaibo ya moda naba-naba midipu inogolaiye, loto lobiye.

Wenaba loitilo houba-naba o betinubo ha

(Lu 16:13)

²⁴We makafo wenaba loiti ya houba-naba o betinaibo ya ogofuwámiye. Feto feyanowe, loto holinaibo ya wenabala ma ya eleka fi muto, ido ma ya lula-hala munaibo nefemo, ido malo ya u keloto, ido ma ya fulo edanaibo ne. Ayaidana oti hemotina Goti yagi ido hefana-huwamena mikalo idafa-adafa yagi li makoiti houba-naba o betinune, loti holinabo ya ogofuwámae.

Hatina abi kiyámilo, libo ha

(Lu 12:22-31)

²⁵Yagunu ya ha ma lobinogolowe. Holilo. Hemotina ya fulitanune, loti ya wetina-idafa nanabo idafa yagi, ido no yagi ya igaukati lito nanubo ne? loti hatina abi kiti, ido utina yagunu holiti ya utelo owo ya nena idafa holoinubo ne? loti hatina abi ya kiyámilo. Nomude hofawa minonibo mona yakafo wete-idafa ya li fulo edaibo ne, loti holiyámafe? Ido utina yakafo utinalo owo ya li fulo edaibo ne, loti yagi holiyámafe? ²⁶Nama ya okulumalo bu loti moniyabo monatina yagunu hatina ki fefe lalo. Emotina ya yufa idafa hifiyámabo ne. Ido hulawa libo ya doliyámabo ne. Ido numugu ya wetina-idafa li nuba ámabo ne. Feto feyámafa, ido Metinafo okulumau nebo we yakafo wetina-idafa moda bi-bi aibo ne. Yagunu holilo. Hemotina ya moda nama ya li fulo betiti minae, loti ya holiyámafe? ²⁷Ido hemotina minagu yauti ya hemakafo eimola hala abi kidoti ya mino lito unaibo hamenala ya hefola magi onu ito minomo unaibo ne?

²⁸Ido utinalo inabo owo yagunu ya neidafaito hatina abi ki minae? Hofuku huwawa ibo yagunu hatina ki fefe lalo. Huwawa yakafo onona liyámoto ido ulalo owo lifefe ladámibo ne. ²⁹Feto lifefe ladámifa, ido huwawa yakafo Yuda wenina mikalo hiyaba we wehuditina Solomoni ulalo owo lali-idafa ibo ya li fulo edaibo ne, loto lobiyoue. ³⁰Ake, hemotina holi hikitina hefola nebo weninao, Goti yakafo suwa-nala ya eletifo neto ido leda fukoti soku hinabo idafa ya feito li golaiboma nenako, yagunu ya moda ayaidana oto hiyaba dowa o ledanogolaiye, loti ya holiyámafe?

³¹Yagunu ya hoba-idafa yagi, ido no yagi igaidana oto lito nanubo ne? loti, ido nena-idafa utelo holoinubo ne? loti hatina abi ya kiyámilo.

³²E'e, aya idafa-adafawa muki yagunu ya eito feka wenina yasi wita-wita afa, ido Metinafo okulumau nebo we yakafo idafa-adafawa muki ya

hemotina linabo ogofunaibo idafa ya moda holi ne. ³³Yagunu hemotina ya okulumau nebo we wehudi ya hiyaba we wenabate minanogolaiye, loti, ido emo monala fefe libo mona dowako meyalo molanune, loti auba iti holiti li lutina-hatinau ya homu moloti minaneyo. Feto anabo ya idafa-adafawa malekama muki yagi moda onu ito oloto pi binogolaiye.

³⁴Ido hemotina ya leda yagunu ya hatina abi ya kiyámilo. Fo hamena leda yakafo eimola idafala yagunu hala kinogolaiye. Fo hamena makolo ya eimola henala ya moda ogofuto ne, loto lobiye.

Li halo molo betiyámilo, loto libo ha

(Lu 6:37-38, 41-42)

7 ¹Yesukafo feti libo, Gotikafo hemotina li halo molo ledotanaiye, loti wenina li halo molo betiyámilo. ²Yagunu hemo li halo molo betinanibo mona yaidana oto Gotikafo li halo molo hedanaiye. Ido bi-bi anibo mona yaidana oto liwila oto humunogolaiye. ³Yagunu ya igaidana oto hounakafo nomunalo mouta hefola efoma nebo ya wa edaba, ido heimoka nomugau yá lana naba nebo ya wafehe ladámane? ⁴Ido yá lana ya heimoka nomugau nebo wa edámanibo hounakafo nomunau mouta hefola efoma nebo ya igaidana oto li fulo hedanowe, loto lomunanibo ne? ⁵Monona loiti iyanibo we, hemo heimoka nomugalo ya yá lana naba nebo ya homu li fulitoto wafehe loto minototo, aliga ya hounakafo nomunau mouta hefola efoma nebo ya li fulo.

⁶Adala hofu ledotanae, loti fele idafa dowa ya hula biyámilo. Ido safu hidinakafo lala iti elepa iti adala hofu ledotanae, loti ekeni okani dowa idafatina ya mikalo aifa fulámilo.

Goti lomu-lomu onibo ha

(Lu 11:9-13)

⁷Hemotina idafa ma lumunabe? loti lomuti minanabo wenina idafawagunu holinabo ya binaibo ne. Ido idafa moni wita minanabo wenina idafawagunu holinabo ya li oloto pi betinaibo ne. Ido hanudo hesoba inabo wenina ya hanu si betinaibo ne. ⁸Yagunu idafa lumunabe? loti lomuti minanabo wenina ya moda linabo ne. Ido idafa moni wita minanabo wenina ya li oloto pinabo ne. Ido hanudo hesoba iti minanabo wenina ya hanu si betinaibo ne.

⁹Ena hemotina yauti we ma hipalakafo hobagunu melafo loga o edanaibo ya hefana fowena munaibo nefe? ¹⁰Ido laefa yagunu loga o edagetoma ya salopaina munaife? ¹¹Feti hemotina ya wenina nosámabo minafa, ido olufotina idafa dowa aifa bi-bi abo mona ya holi minae. Monawa holi minato, ido Metibo okulumau nebo we yakafo idafa magunu loga o edanabo wenina ya ito yoto idafa lali-idafa bi-bi anaibo ne.

¹²Yagunu wenina masi feti o molo nedo-nedo anae, loto holinanibo ya hemokafo yagi mona ayaidana oto molo beti-beti o. Lo molaibo ha ido polofeti hatina monawa feito nebo ne.

Hanu loiti hala

(Lu 13:24)

¹³Ido hemotina ya hanu wela hefola efoma ya moni wita oti yoilo. U hopa anabo hanu wela ya naba-naba neto ido hanu hofala ya naba-naba nenako, wenina abi hanuwalo yau yoi-yoi abo ne. ¹⁴Feito nefa, ido mino wa-wa abo ebau unabo hanu welawa ya hefola neto, ido hanu ya hefola nenako, wenina mako-mako yako hanuwa ya li oloto pi-pi o minae.

Ha sugi mono api itibiyabo wenina hatina

(Lu 6:43-44, 13:25-27)

¹⁵Ha sugi mono api itibiyabo wenina ya wati ekei o betilo. Weninawa ya loti hotina inune, loti sipisipi you libo monatina yaidana oti molafa, ido lutina-hatinau yau liye-hula yaidana oti minae. Yagunu wa betifefe loti minalo. ¹⁶Aya weninawa mona molanado yati hulawa ya wati wa betifefe lanigilae. Adi ibo ya agina hasuwalau yauti linafe? Ido yá menifa ailau yati sigolo ilawa ya linafe? E'e, feto feyámanabo ne. ¹⁷Feito yá dowá yakafo hulawa dowá i-i aifa, ido yá nosámibo yakafo hulawa nosámibo i-i aiye. ¹⁸Yá dowá yakafo hula nosámibo iyámito, ido yá nosámibo yakafo hula dowá loto inaibo ya ogofuwámiye. ¹⁹Feito yá ma hula dowá iyámanaibo ya fukoti soku ya hinigilae. ²⁰Feito nebo yagunu Goti hala lobinogolo one, loti lo-lo abo wenina ya hulawatina wati wa betifefe lanigilae.

²¹Wenina mukisi Wenabate, Wenabate, loti lonumu-numu o minabo wenina ya okulumau nebo we weninala hiyaba o ledaibo hilalau yowámanigilafa, ido Menefo okulumau nebo we welalo hololoti moni minabo wenina yako unigilae. ²²Yagunu hona molanaibo hamena nabalo ya wenina mukisi fetó lonumunabo, Wenabate, Wenabate, hulikaló ya wenina lobiyoniboma ne. Ido hulikaló ya Satani himiwela wenina lutina-hatinauti li fuló betito idipiyoniboma ne. Ido hulikaló ya Goti aubala itibibo idafa abi loto onibo ne, loti lonumunae. ²³Feti lanabo ya nemokafo fetó loto lo oloto binobo, Hemotina ya wa betiyámoma ne. Monatina nosámibo molo-molo abo ya nemo minodoka faiga wilo, loto lobinogolowe, loto lobiye.

We loiti numunatina huwaima ha

(Lu 6:47-49)

²⁴Wenina masi hane ya holiti meyalo molanabo ya ha mananau nebo we numuna hefana mulalo huibo yamaidana oti minanigilae. ²⁵Numuna huito, aliga ho naba-naba ito, no naba ya wilito, asi naba-naba yakafo loto numunawaloma auba ito hofaifa, ido numuna ya hefana naba mulalo aubafofo loto huinako, lumu fou ladámiye. ²⁶Feito nebo nefa, ido wenina

masi hane holiti meyalo molámabo wenina ya ha mananau minámibo we numuna sesepalo huibo yamaidana oti minanigilae. ²⁷Numuna huito, aliga ho naba-naba ito, no naba ya wilito, asi naba-naba yakafo loto numunawaloma auba ito hofaito lumu fou loto upa-napatoto wiye, loto lobiyae.

²⁸⁻²⁹Yesukafo hawa ya lo hulito wenina nuba naba minoti ha lobibo monala holiyabo ya elegiyae. Emo ya lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yaidana oto api itibiyámoto, ha mono hula yawalakafa api itibinako, elegiyae.

Yesukafo okola i hilibo we ma li holuto edaibo ha

(Mk 1:40-44; Lu 5:12-14)

8 ¹Yesu obulaloti lumito, wenina mau naba-naba ege uwae. ²Ege uwato, ido moda okola hilibo we ma Yesu nedo loto, hinalo huba i muto feto libo, Wenabao, hemokafo feto feyanowe, loto holitoma okola hiliyobo ya holuto nedo, loto lagetoto une ya moda holutanaiye, loto lomuiye. ³Feto loto lomuito, Yesukafo ana sino loto wewa ulalo li minoto lomuiibo, Feto feyanowe. Okola hiliyanibo holuto, lito ayalo okola hilibo moda holutiye. ⁴Ido Yesukafo libo, Idafa fe hedobo ha ya wenina lobiyámoto, uto sokila hi muibo we uka ilibiyageto wa hedageto ena Mosesekafo ha lo molaiboidana oto idafa muwageto wenina muki yasi okola hiliyaniboma moda holutane, loti holinigilae, loto lomuiye.

Yesukafo himiwe houba-nabala we ma li faka lo edaibo ha

(Lu 7:1-10)

⁵Ena Kapeneyamu numudo lo fedito, himiwe hiyabatina we ma Yesu nedo loto ⁶feto lomuiibo, Wenabao, houba-nabane we hebilisitoko minoto, ula ogofu naba-naba aito, numugu folomoloko uno ne, loto lomuiye. ⁷Lomuito, Yesukafo liwila oto feto libo, Nemokafo uto idafa i hilibo ya li faka lo edanogolowe, loto lomuiifa, ⁸ido himiwe hiyabatina we yakafo feto libo, Wenabao, nemo Yuda we minámonako, numunaneu yonanibo ya fefe ladámanogolaiye. Yagunu hemo ha yako lagetoto houba-nabane we idafa i hilibo ya faka lanaiye. ⁹Feito nemo yagi hiyaba o nedabo we wetinalo meyalo molanobo we minowe. Ido nemo ya himiwe hiyabatina we minowe. Feito himiwe ma uwo, lomuwoto ya moda wiye. Ido we ma ano, lomuwoto ya moda aiye. Ido houba-nabane we fetu feyo, lomuwoto ya fetu feyaiye, loto lomuiye. ¹⁰Lomuito, Yesukafo hawa liboma ya holito elegito ege uwabo wenina ya fetu lobibo, Ha ona lobiyowe. Holilo. Isilaeli wenina muki yauti we ma holi hikila naba nebo wewa yaidana we ma wa edámowe.

¹¹Yagunu lobinogolowe. Fo yoidokati ido fo lumidokati eito feka wenina muki ya loti okulumau nebo we weninala hiyaba o betibo ebalau yoti Abalahamu,

Aisaka ido Yekopu maina amedoti wetina-idafa nanigilafa, ¹²ido Yuda wenina Goti hala holiti holiyamabo wenina ya idipi eba midipu naba igu fulo betinaibo ebawau itageto hufu naba-naba oti wetina hofala guti minanigilae, lobiye.

¹³Lobito himiwe hiyabatina wema fetu lomuibo, Hemo uwo. Holi hikitanibo yaidana oto hulawa oloto pi hedanaiye, lotu lomuito, ido aya hamenalo ya houba-nabala we idafa hilibo ya faka liye.

Yesukafo Pita ola-kilofo li faka lo edaibo ha

(Mk 1:29-31; Lu 4:38-39)

¹⁴Ido Yesu ya Pita numunalau yoto wa edaima, ya Pita ola-kilofo wena ya idafa hilito ula hala-kala lito folomolo ya uno ne. ¹⁵Uno nebo ya wa edoto analo lito, ula hala-kala liboma ya fulu edaito wenawama sinoito wetina-idafa hofu hi betiye.

Yesukafo wenina muki li faka lo betibo ha

(Mk 1:32-34; Lu 4:40-41)

¹⁶Ena lunaga molaito Satani himiwela lutina-hatinau mino betiyabo wenina muki ya idipiti Yesudoka ato, ha libo yakafo Satani himiwela mino betiyabo li fulu betito idipi molaito uwato, ido idafa i hiliyabo wenina muki ya li faka lo betiye.

¹⁷Fetu feyaibo yagunu Gotikafo polofeti Aisaiya ha welalo molaito fetu libo,

Emolakafa uteu ogofu aibo idafa lito, idafa hiliyonibo mona-mona ya mofutaiye,

loto ha mono lufuwau (*Ais 53:4*) nebo ha hulawa moda fediye.

Yesukafo ege molanabo we ya lobibo ha

(Lu 9:57-60)

¹⁸Yesukafo wenina nuba naba li hona o edabo ya wa betito, ege-ege moniyabo we ya momeno anawa filiga yolaleka uwokelo, lotu lobiye.

¹⁹Lobito, ha mono api itibibo we makafo emo nedo lotu libo, Api lilibiyaniyo we, eba muki unanibodoka ya nemote maina unoie, lotu lomuiye. ²⁰Lomuito, Yesukafo fetu libo, Liye-hula ya mika hofuti hu unato, ido nama okulumalo moniyabo ya numunatina neto minafa, ido nemo We Hula ya uwo uno-uno obo ebane ya minamiye, lotu lomuiye.

²¹Yesu ege molabo we yauti we ma lotu libo, Wenabao, homu uto menefo hale li edoto aliga hege moninofe? lotu loga o edaifa, ²²Yesukafo libo, Nege ano. Fulinabo wenina fulu betiyageto emotina yasi ya fuliyabo weninatina hale li betinigilae, lotu lomuiye.

Asi yagi ido no halafu yagi ya Yesu welalo hololibo ha

(Mk 4:35-41; Lu 8:22-25)

²³Ena sipiku yoito ege-ege moniyabo we ege uti ayau yowae. ²⁴Yoti momenoku ya moda asi naba-naba apito no hofaito, no halafu yakafo

sipi hofaito no lulau lumunowe, loto feyaifa, Yesu ya moda uwo uno ne. ²⁵Uwo uno nedo ege-ege moniyabo we loti ilimikuti feti lomuwabo, Wenabao, no lulau lumuto fulinogolone. Ade li faka lo, loti ha naba loti lomuwae. ²⁶Ha naba loti lomuwato, emokafo libo, Hemotina holi hikitina hefola nebo we, nedafaito holi holiyae? loto lobito unaiguti sinoito asi yagi ido no halafu yagi hanu muito, ayalo ya asi fu-fu ladámoto, no halafu yagi momoga ámiye. ²⁷Feto aibo yagunu wemoli ya elegiti feti labo, Aiyu, we ya igaidana we neto, asi yagi ido no yagi ha lido ya hololiye? loti lae.

We loiti Satani himiwela mino betito idipibo ha

(Mk 5:1-17; Lu 8:26-37)

²⁸Yesugi ege-ege moniyabo wegi momeno filiga yoilaleka Gadala wenina mikatinalo u fedato, we loiti ma Satani himiwela mino betibo we ya hono molabo ebaloti loti hatula aiye. Wewa loiti auba nosámibo inako, yagunu wenina holi bito, aya hanudo yalo uti loti ámae. ²⁹We loitiwa yasi feti lomuibo, Goti Hipala, neidafa fe ledanogolo ane? Lifima li hona molo ledanaibo hamena naba onesa fedáminako, ute ogofu li lumunogolo abe? loti loga o edaiye. ³⁰Loga o edaito, safu mau naba ma yowa minoti wetina-idafa no minato, ³¹Satani himiwela yasi wa betiti lomuwabo, Lilifinowe, lotoma ya safu lutinau yowau lilifi fulo, loti aubafoto loti lomuwae.

³²Lomuwato, ayau wilo, loto lobito, we loiti lutinauti fulo betiti safu lutinau yowato, safuwa holi lumuti lowau hotinadokati luwa fiti momenoku yau no noti moda fuliyae.

³³Moda fuliyato, safu hiyaba abo we ya holi oluloti uti numuna meyau yoti, wenina muki aya hawa yagi we loitima Satani himiwela mino betibo idipibo ha yagi lobiyae. ³⁴Lobiyato, ayalo ya muki wenina numuna meya yauti loti Yesugi hatula anune, loti loti wa edoti ya auba iti feti lomuwabo, Lemo ebate ya fulitoto uwo, loti wako lo edae.

Yesukafo hina-ana hebilisitoko nebo we li faka lo edaibo ha

(Mk 2:1-12; Lu 5:17-26)

9 ¹Yesu sipiku yoto momeno wela filiga uto eimola numunalalo fediye. ²Fedito, ya moda hina-ana hebilisitoko nebo we ma agakalo moloti emo nedo ilimiti ato, Yesukafo holi hikito muwabo monatina ya wa betito hina-ana hebilisitoko nebo we ya lomuibo, Hipane, holi homámaneyo. Lifimaka ya moda hilili otaiye, loto lomuiye.

³Feto lito, moda wewa Goti hamana hiye, loti ha mono api itibiyabo we lutina-hatinau holiyae.

⁴Holiyato, Yesukafo lutina-hatinau holiyabo ha ya wa betito feti libo, Hemotina nedafaito lutina-hatinau yau ha nosámibo holi minae? ⁵Feito

hebilisitoko nebo we, Lifimaka ya hilili otaibo ne, loto lomunobo hemotina hulawa ya wa edámanako, sugi lifemo, ido ona liye, loti holiyámanigilae. Ido, Agakalo yati sinoito hanu moniyo, loto lomuwoto hulawa wa edananako, sugi lifemo, ido ona liye, loti holinigilae. ⁶Nemo We Hula minobo mikalo meu ya lifima hilili anobo auba ya moda mino nedaibo ne, loti wanigilae, loto ya hebilisitoko nebo wema fetu lomuibo, Sinoito, hunuka lito liwila oto numunakaloka uwo, loto lomuiye. ⁷Lomuito, wewama sinoito hunula lito numunaleka wiye. ⁸Wito, ya wenina nuba naba ya watiti elegiti Goti ya aubala naba wenina adinalo bibo huliya li faka loti ebola lae.

Yesukafo Matiu ya sula fibo ha

(Mk 2:13-17; Lu 5:27-32)

⁹Yesu yaloti monimo uto wenina hefana takisi li-li abo ebalo ya Matiu amedoto nebo ya wa edoto fetu lomuibo, Nege ano, loto lomuito ya sinoito ege wiye.

¹⁰Ena numugu ya Yesu wela-idafa no neto wenina hefana takisi li-li abo we ido lifimatina nebo we abi-idafa loti Yesugi ege-ege moniyabo wegi maina wetina-idafa no minae.

¹¹Wetina-idafa no minato, Falisi we yasi loti wa betiti ege-ege moniyabo we ya fetu lobiyabo, Igaidana oto api itibibo we ya yo-hola wenina hefanatina takisi li-li abo wegi, ido lifimatina nebo we yagi maina wela-idafa naiye? loti loga o betiyae.

¹²Yesukafo hawa labo ya holito fetu libo, Idafa i hiliyámabo wenina ya lusa numugu ya aguwámae. E'e, idafa ona hiliyabo wenina yako ya lusa numugu ya u-u ae. ¹³Nemo obo ya wenina mona fefe liboko molabo wenina ya lutina-hatina li elepa iti molalo, loto lobinowe, loto ámowe. E'e, lifimatina nebo wenina ya lutina-hatina li elepa iti molalo, loto lobinowe, loto obo ne. Holilo. Gotikafo fetu libo,

Lune-haneu holiyobo ya idafa hofu hi numunae, loto holiyámoto, wenina milumatina holiti adina li faka lanae, loto holiyowe, loto ha mono lufuwau (*Hos 6:6*) ya nebo ne. Yagunu hemotina uti hawa monawa ya moniti wita oti holi fefe loti holilo, loto lobiye.

Falisi we yasi wetina-idafa moi iyabo yagunu Yesu loga o edabo ha

(Mk 2:18-22; Lu 5:33-39)

¹⁴Ido Yoni ege molabo we ya Yesudoka loti fetu lomuwabo, Lemogi ido Falisi wegi wete-idafa moi iyogeto ya hemo hege-hege moniyabo we ya igaidana oti wetina-idafa moi iyámae? loti loga o edae.

¹⁵Yesukafo liwila oto fetu lobibo, We ma wena linaibo weninalagi maina nebo hamenalo ya weninala lutina-hatinau hena holiti hufu nama ha lanafe? E'e, fetu feyámanafa, ido emodokati wewa ipoti linabo hamena ya fedanaibo yalo ya wetina idafa moi inabo ne, loto lobiye.

¹⁶Ido we makafo ulalo owo lila fukanaido ya owo hofawa hefola makafo mulalo moloto hifinaibo ya noku iyoto hofawakafo lilama ika ageto fukotaniaye, loto hifiyámanogolaiye. ¹⁷Ido we makafo no waini hofawa ya lipito safu-meme etuwa lilau yau lekiyámanaibo ne. No waini hofawa yakafo safu-meme etuwa lila ya fokiyageto no waini hofawa ya mikalo lekito u hopa uwageto ido safu-meme etuwa yagi fokito u hopa utaniaye, loto no waini hofawa ya safu-meme etuwa hofawau yako lekinaibo ya loitiwagi aifa aubafofo loti minanogolaiye.

Hiyaba we oluwa fulibo ya li sinoi edaibo ha
(*Mk 5:22-43; Lu 8:41-56*)

¹⁸Hawa ya lobi nedoma ya hiyaba we ma loto hinalo huba i muto ya libo, Olune onesa ya fulibo yagunu hemo loto aga mananalo molageto ya moda sinoinaiye, loto lomuiye. ¹⁹Feto loto lumito ya Yesu sinoito ege wito ege-ege moniyabo wegi ege uwae.

²⁰⁻²¹Ege uwato, ya wena makafo lunula leki-leki aibo melege tuwelu (12) yalo ya idafawa hilitoko nebo ya loto Yesu nedo egeka loto ulalo owo onuwalo linobo ya moda li faka lo nedanogolaiye, loto hala kito loto ulalo owo onuwalo ya liye. ²²Lito, Yesu elepa ito wenawama wa edoto ya lomuibo, Olune, holi homámaneyo. Holi hikitanibo yakafo li faka lo hedaiye, loto lomuito, ayalo wenawama moda faka liye.

²³Ido Yesu uto hiyaba we numunalau yoto ya hanugana nomu yaidana oti fu lo-lo abo wenina wa betito, ido wenina nuba naba oti hufo ha naba-naba loti minabo ya holito feto libo, ²⁴Hemotina feka wilo. Oluwa ya fuliyámoto, aifa uwo unaiye, loto lobito weninawa muki ya hiya o edae. ²⁵Feto lato, ya muki idipi feka fulitito, lulau yoto oluwama analo lito li sinoi edaiye. ²⁶Feto feyaibo hala ukuwa aya mikau muki ya upatoto wiye.

Nomudina likaibo we loiti ya nomudina li falato betibo ha

²⁷Ena Yesu ebawa fulito wito we loiti nomudina likaibo yasi ege uti feto laibo, Defiti yufa fibo weyo, milumate holiyo, loti su naba loti laito, ²⁸Yesu ya uto numugu yoito nomudina likaibo we loitima emo nedo aito feto lobibo, Hemotina nomudina ya li falatanaiye, loti holi hikito nomaiife? loto loga o betito emotina yasi O, Wenabao, holi hikito homoiye, loti lomuiye. ²⁹Feto laito, anagunu nomudinalo lito feto libo, Hemotina holi hikitaibo yakafo hulawa fedo binaiye, loto lobito ³⁰we loiti nomudina falatito Yesukafo libo, Holiliyo. Idafa feto feyobo ha ya wenina lobiyámiliyo, loto auba ito lo fuko betifa, ³¹loitimasi uti hala ukuwa laito ebawa negu-negu upatomo wito muki holiyae.

³²Ena we loitiwama uwaito moda we ma Satani himiwela lula-halau mino edaibo nei molaibo we ya emo nedo ilimiti ae. ³³Ilimiti ato, Satani himiwela lula-halau neboma li fulo edoto ilifi molaito nei molaibo we

ya ha lito wenina mau minabo wenina ya elegiti fetu labo, Isilaeli mikau idafa yaidana ma wagámóniboma ne, loti lafa, ³⁴Falisi we yasi fetu labo, Satani himiwela hiyabatina we wenaba aubala yakafa Satani himiwela li fulu betito idipi molaiye, loti lae.

Yesu lula-halau ya wenina milumatina holibo ha

³⁵Yesu uto numuna hefola naba muki ya monimo uto mono numunatina negu-negu yoto api itibito, ya weninala hiyaba o ledaibo hala ukuwa ya lo oloto pi bito, ido wenina idafa utinau i hiliyabo muki yagi, ido utina ogofu idafa i hiliyabo muki yagi li faka lo betimo wiye.

³⁶Ido wenina nuba naba-naba ya wa betito ya lula-halau milumatina holibo, ya weninawa yasi igau unune? Hemakafo ade li faka lo ledanaie? loti awisa labo ya sipisipi hiyabatina we minámabo yaidana oti minanako, milumatina holiye. ³⁷Yagunu ege-ege moniyabo we fetu lobibo, Hobahobina migu ya naba-naba hula lifa, onona linabo wenina mako-mako yako minae. ³⁸Yagunu hemotina onona yawala ya lomuwato onona linabo wenina ya ononalau ya idipi molanaie, loto lobiye.

Yesu ege-ege moniyabo we hulitina

(Mk 3:13-19; Lu 6:12-16)

10 ¹Yesukafo ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya sutina fito ato ya Satani himiwela li fulu betito idipi molabo auba, ido wenina idafa mona-mona i hiliyabo, ido utina elo aibo li faka lanabo auba ya biye.

²Ononalalo idipi molaibo we ya hulitina feito ne: Homu molaibo ya Saimoni huliya ma Pita ne. Ido unalafo Adulu ya ne. Ido Sebedi hipala Yemusite unalafo Yonite ya minaiye. ³Ido Filipi ne. Ido Batolomiu ne. Ido Tomasi ne. Ido Matiuhafana takisi li-li aibo we ya ne. Ido Alifiusi hipala Yemusi ne. Ido Tadiusi ya ne. ⁴Ido Saimoni ya Seloti minagu yauti nebo we ya ne. Ido Yudasi Isikalayoti ya Yesu uwotinafo adinalo bibo we ya ne.

Yesukafo ege-ege moniyabo we ononagunu lobibo ha

(Mk 6:7-13; Lu 9:1-5)

⁵Ena ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya Yesukafo ononalalo idipi molanaibo ya ha feito lobibo, Uti ya eito feka wenina minabo ebau yagi ido Samalia wenina numunatina nabau yagi aguwámoti, ⁶Isilaeli wenina sipisipi moni faluku abo mona yaidana oti minabo wenina ebatinau yau wilo. ⁷Monimo uti okulumau nebo we wehudite hiyaba o ledanaibo hamenala moda alili aiboma ne, loti lo oloto moloto lobimo wilo. ⁸Lobimo uti idafa i hiliyabo ya li faka lo betiti, fuliyabo ya li sinoi betiti, okola i hiliyabo ya li holuto betiti, ido Satani himiwela mino betiyabo ya li fulu betimo wilo. Hemotina aubawa liyabo ya meina fiti liyámoti aifa liyanako, yagunu wenina ma idafawa ya fetu fe betitima ya meina liyámilo.

⁹Ido hefana golife, hefana siluwafe ido hefana kapafe otinau ya holiti aguwámilo. ¹⁰Ido moninigilima ya hefanatina holinabo owo ya liti aguwámilo. Ido utinalo owo loiti yafe, ido hidinalo inabo idafa yafe, ido holobo yafe liti moniyámilo. Onona linaibo we ya onona meinala linaiye. Yagunu muki idafa liti moniyámilo.

¹¹Ido numuna negu-negu ya utima, mona dowá molaibo we wita oti wewagi maina numunalau minomo uti ebawa ya fulitoti unigilima ya sinoiti wilo. ¹²Ena numugu ya yotima, ya you amena mona hemotina minadoka mino betinaiye, loti lobilo. ¹³Aya numugu minabo wenina moda aifa li dowá lo ledaibo mona molo betiyatoma, ya you amena hatina yakafo emotina minadoka mino betinaiye. Ido weninawa moda fetó molo betiyámatoma, ya you amena hatina ya emotina minadoka mino betiyámoto, hemotina minadoka hofa liwila oto anaibo ne. ¹⁴Ido numuna ma yau wenina yasi hemotinagi houna iyámoti, ido hatina yagi holi fulitotoma, ya numunatinafe ido ebatinafe ya fulo betiti unigilima ya hidinalo huwopa kelaibo ya itili o fulitoti wilo. ¹⁵Ha ona lobiyowe. Wenina muki lifima ha binaibo hamena nabalo ya Sodomu ido Gomola wenina ya lifima ha lito lumuto binogolaifa, aya ebawau minabo wenina ya lifima ha lito yoto binogolaiye, loto lobitoto onodo idipi molaiye.

Yesukafo li nosámibo betinabo yagunu libo ha
(*Mk 13:9-13; Lu 21:12-17*)

¹⁶Yesukafo libo, Moda neimokafo hemotina sipisipi yaidana oti liye-hula yaidana feyabo wenina minagu ya idipiyowe. Yagunu ya hosofa ha mananau nebo yaidana oti hatina kifefe lalo. Ido nama mulu fefe loto monala molaibo yaidana oti mona ya molalo.

¹⁷Wati monilo. We masi adinalo-hidinalo liti numuna meyalo kanisole wenina adinalo molato idipiti uti mono numunatinau ya nala ikulagunu hofó betinabo nenako, wati monilo. ¹⁸Ido yako minámiye. Nege-nege moniyabo yagunu huliyagi we ido hiyaba we wenaba minado ya idipiti uwato, hemotina hane ukune lo oloto molato emotinagi ido eito feka weninagi ya holinigilae. ¹⁹Ido hiyaba we wenaba minadoka idipiti uwatoma, ha igaidana oto lanubo ne? Ido ha lolomatoma nedafaiye, loto liwila oto lobinubo ne? loti ya hatina abi kiyámilo. Aya hamenaló ha lobinabo ya wetinalo molanaibo ne. ²⁰Hemotina heimotina ya ha ladámanafa, Metinafo Weuna Fele yakafo hemotina wetinau yauti ha lanogolaiye.

²¹Ido we makafo unalafó ya uwolafó-mota adinalo biyageto hofó fulinabo ne. Ido we makafo olufola ya ayaidana o betinaibo ne. Ido olufotina yasi otinafo metinafo metina biyato hofó beti fulinabo ne. ²²Hemotina ya weninane minanako, wenina muki holi nosámibo-asámibo binafa, ido we makafo holi hiki loto auba ito minobo hena

naba-naba hulanaibo hamenalo yonaibo we ya li nomuna wanaibo ne. ²³Ido numuna malo minabo wenina yasi hofu betiti heni betiyatoma fulitoti numuna eito ya holi wilo. Ona lobiyowe. Hemotina Isilaeli numudo-namado yalo onona limo uwato nemo We Hula anobo hamenalo ya ononatina huladámageto anobo ne.

²⁴Ena ege molaibo we yakafo api ilibibo we ya li yoima edámibo ne. Ido houba-naba we yamo wenabala ya li yoima o edámibo ne. ²⁵Feito nenako, ha holinaibo we yamo api ilibibo we mona molaibo yaidana oto minanaibo ya moda ne. Ido onodo we ya onona yawala mona molaibo yaidana oto minanaibo ya moda ne. Ido numuna yawala nemo minobo ya Belesebuli ne, lo nedotima loto yoti weninane muki yagi hamadina hinabo ne.

Yesukafo Goti holiya holilo, loto libo ha

(Lu 12:2-7)

²⁶Yagunu hamadina hiyabo weninawa ya holitina holiyámilo. Idafa muki faluku oto nebo ya aliga oloto pi betito, ido wase ibo nebo idafa muki ya oloto pito idipinogolaima ne. ²⁷Ido ha midipuku lobiyobo hawa ya fo lanaido ya lo oloto moloti, ido ha ma holoto hatinau labo ya numuna obito yoti ha naba loti lo oloto molalo. ²⁸Feto lato, utina ya hofu beti fulinafa, ido weudina ya hofu beti fuliti ogofuwámabo wenina ya holitina holiyámilo. So fiyámanaibo soku ya weudinagi utina etuwa yagi maina hofu beti fulinaibo we yako holiya holilo.

²⁹Ena nama lomo loiti ya meinala hefola efoma ne. Feito nefa, Metinafo hiyaba o betibo we ya nama lomo mako mikalo lumu fou lanaibo ya holibo ne. ³⁰Ido atatina opala muki yagi moda hitotaibo ne. ³¹Yagunu holi holiyámilo. Emo nomunalo ya lemo weninala minonibo yakafo nama lomo muki ya li fulu betiyonima ne.

Yesukafo lo dowa munaibogi ido meya munaibogi libo ha

(Lu 12:8-9)

³²Ena we makafo wenina onobatalo huline lo oloto molanaibo we ya nemo ayaidana oto okulumau Menefo onobalalo huliya ya lo oloto molanowe. ³³Ido we makafo wenina onobatalo meya numuto wa edámobo ne, lanaibo we ya nemokafo ayaidana oto okulumau Menefo onobalalo mene muto wa edámobo ne, loto lanogolowe.

Yesu aibo monawa yagunu libo ha

(Lu 12:51-53, 14:26-27)

³⁴Mikalo obo ya we wena ya li you lo ledanowe, loto aiye, loti hatina kiyámilo. E'e, we wena ya li you lo ledanowe, loto ámoto, ile himi lito owe.

³⁵Nemo obo ya uwolafo-uwolafo minanae, loto oboma nenako, Hipalakafo melafu ya uwolafo buliyageto, ido oluwakafo olafo ya uwolafo buli edanaibo ne. Ido onofula yakafo ola-kilofu ya uwolafo buli edanaibo ne. ³⁶Ido we ma eimola numunalau unanabo weninala ya li uwolafo buli edanaibo ne, loto ha mono lufuwau (*Mai 7:6*) ya nebo ne.

³⁷Ido we ma olafofe melafufe lula-hala binaibo monala yakafo lula-hala numunaibo monala ya li fulu edaito ya yonewe minámiye. Ido we ma hipalafe oluwafe ya lula-hala binaibo monala yakafo lula-hala numunaibo monala li fulu edaito ya yonewe minámiye.

³⁸Ido we makafo yá yofola mofuto nege molámanaibo ya ayaidana oto nemo yonewe minámiye. ³⁹Feito we ma eimola ula etuwagunuko holito minoto fulinaibo we ya u hopa onogolaiye. Ido we ma nemogunu holito monimo uto ula etuwa fulinaibo ya nomuna hofawa minowa-minowa anogolaiye.

Yesukafo meina yagunu libo ha
(*Mk 9:41*)

⁴⁰Ido we ma hemotina houna i betinaibo ya nemo ayaidana oto fe nedanogolaiye. Ido we ma houna i nedanaibo ya nilifibo we yagi fe edanogolaiye. ⁴¹Ido polofeti ya numunalalo aito ya we makafo wa edoto emo ya polofeti ma nenako, houna i edanowe, loto lanaibo we ya polofeti meinala ya liwila oto linogolaiye. Ido we makafo monala fefe libo we wa edoto me ya ya monala fefe libo we ma nenako, houna i edanowe, loto lanaibo we ya eimola monala fefe libo we meinala ya liwila oto linogolaiye. ⁴²Ha ona hula lobiyowe. We ma yakafo nege-nege moniyabo we yauti ma lula-hala ito lumuto nebo we ya wa edoto, nege molaibo yagunu hefa no muwoto nanaiye, loto fetu feyanaibo we ya meinala u hopa aguwámanogolaiye, loto lobiye.

Yonikafo ege molabo we Yesu nedo idipi molaibo ha
(*Lu 7:18-35*)

11 ¹Yesukafo ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya onona ha ya api itibitoto ebawa fulitoto ha mono api itibito lo oloto molanowe, loto Galili mikau numunatina meya nedo-nedo ya wiye.

²Ena Yoni noku i beti-beti aibo we yakafo nala numugu minoto Kilisto onona libo hala ya holito ege molabo we ya Yesu nedo idipi molaito ³uti fetu lomuwo, Anaiye, loti labo ya wema minabemo, ido we eito ma hiyabala anune? loti loga o edae.

⁴Ido Yesukafo lobibo, Liwila oti uti idafa muki holiti ido nomudinagunu wati abo ya Yoni fetu lomuwo. ⁵Nomudina likaibo wenina ya nomudina falatae. Ido hidina nosámibo wenina ya hanu moni-moni ae. Ido okola i

hiliyabo ya hululudo beti-beti aiye. Ido hatina molaibo wenina ya ha holi-holi ae. Ido fuliyabo wenina ya fuliyaguti sinoi-sinoi ae. Ido idafa wa námabo wenina ya masi hala ukuwa dowá lo oloto bi-bi ae. ⁶Ido wenina masi nemogunu holiti holi fultámanabo wenina ya ake inigilae. Feto feyae, loti lomui, loto lobiye. ⁷Feto lobito, ya Yoni ege molabo we ya liwila oti uwae.

Liwila oti uwato, Yesukafo wenina nuba oti minabo ya lobibo, Yoni yagunu hafali mikalo uwabo ya nena idafa wanune, loti uwabo ne? Honofa asikafo lito uto loto aibo ya wanigili uwafe? ⁸Ido we ma ulalo owo dowá idafa holoibo wanigili uwafe? E'e, moda utinalo owo dowá idafa holoiyabo ya mikalo hiyaba we wehudi numunatinau yako mino-mino anabo ne. ⁹Ido nena idafa wanune, loti uwabo ne? Polofeti ma wa edanigili uwafe? O, wa edanigili uwabo wewa yagunu ha ma lobinogolowe. Holilo. Wewa wa edabo ya polofeti muki li fulo betito nebo we ne. ¹⁰Emogunu Gotikafo libo,

Moda hane lo oloto molanaibo we ilifiyoto u homu molo hedoto
hanuka wili hedanogolaiye,

loto ha mono lufuwau (*Mal 3:1*) ya nebo ne. ¹¹Ha ona lobiyowe. Holifefe loti holilo. Wenipasi hedabo wenina muki yauti we makafo ya Yoni noku i beti-beti aibo we ya li yoima edámanaibo ne. Nefa, okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo hilalau aifa we ma huliya minámibo yakafoko Yoni li yoima o edaiye.

¹²Ido Yoni noku i beti-beti aibo we hamenalalo yaloti loto loto onesa melo ya okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo hala ukuwa dowá ya wenina yasi linune, linune, loti aubafoto loti liyabo ne. ¹³Polofeti muki ido lo molaibo ha yasi hala ukuwa lo oloto molomo uti uti Yoni hamenalalo ya uwae. ¹⁴Ido holi hikitanabo yama Elaiya ya anaibo ne, lo-lo aboma ya Yoni yagunu lae. ¹⁵Wenina hatina nebo yasi hawa ya holifefe loti holilo.

¹⁶⁻¹⁷Ena onesa minabo wenina ya igaidana oto lo fi moloto lanowe? Ya olufo hefola yaidana oti minae. Olufo ya maketilo amedoti minoti hounatinafo-mota sutina fiti lobiyabo, Lemo nomu hofoto nama loba, ido hemotina melege liyámae. Ido fuliyabo nama lo fi molo betito loba, ido hemotina hufo ámae, loti ha naba loti lobiyae. ¹⁸Moda holiyafe? Yoni loto hafa hobina, no waini námoto moi i muibo ya wa edoti, ya Satani himiwela ya lulau mino edaiye, loti lo edae. ¹⁹Ido nemo We Hula ya loto hafa hobina, no waini noto moi iyámoto wa nedoti, Ake, moda hoba naba-naba noto no waini naba-naba noto ido hefana takisi li-li abo we ido lifimatina nebo wenina yotinawe ya ne, loti lo nedae. Feto lafa, ido hala-mananau nebo ya mona dowá molaibo yakafa fefe libo we ne, loti idipinogolaiye.

Lutina-hatina li elepa iyámabo ha
(*Lu 10:13-15*)

²⁰Ena numudo-numudo aubala idipibo idafa li oloto pi bifa, ido lutina-hatina li elepa iyámabo yagunu hanu bito feto lobibo, ²¹Aiyo, Kolasini

numudo weninao, Betesaida numudo weninao, hemotina ya u hopa unigilabo ya holiyámafe? Hemotinaloka idafawa Goti aubala oloto pi betibo idafa ya Taiya numudo ido Saidoni numudo oloto pi betibo neko, ya aidenati lutina-hatina li elepa iti so lana manadinau wiliti utinalo owo fekali-makali aibo ya iyadi ne. ²²Yagunu ha lobinowe. Holilo. Lifima hona molo betinaibo hamena nabalo ya Taiya ido Saidoni minabo wenina lifimatina ya ito lumuto bito, ido hemotina lifimatina ya ito yoto binogolaiye. ²³Ido Kapeneyamu weninao, hulite ya li akaisa okulumalo yoto minanaiye, loti hatina kiyafe? E'e, feto feyámanogolaiye. Ya lowau fulaito yau lumuti minanigilae. Ido Goti aubala idipibo idafa hemotina ebatinau li oloto piyobo ya Sodomu wenina li oloto pi biyobo neko, onesa me ya ya Sodomu numuna eba aifa minadi ne. ²⁴Yagunu ha lobiyowe. Wenina muki li hona molo betinaibo hamena nabalo ya lifimatina yakafo Sodomu minabo wenina lifimatina ya li fulo edanaibo ne, loto lobiye.

Yesu minodo ato adina li faka loto mino betinowe, libo ha
(Lu 10:21-22)

²⁵Hamena yalo Yesukafo feto libo, Menefo, mika okuluma Wenabala minanibo ya ha manadinau nebo wenina idafawa ya li faluku betito, ido aifa wenina olufo hefolaidana oti minabo ya li oloto pi biyanibo yagunu luwaka lo minowe, loto lohomowe. ²⁶Menefo, luka-hakau feto feyanowe, loto holi dowo loto anibo feito ya ne.

²⁷Menefokafo idafa muki moda anelo moloitaibo ne. Ido wenina muki yasi Hipala minobo monane ya holi fefe ladámae. Menefo yako holibo ne. Ido wenina muki yasi Menefo monala ya ayaida oti holi fefe ladámae. Hipala minobo yagi ido emo ya li oloto pi betinowe, loto holiyobo weninagi yako holi minogeto wenina ma ya holi fefe ladámae.

²⁸Hemotina onona naba-naba liti, hena naba-naba holiti, awisa loti, amika molabo wenina ya nemodoka ato, foli amena mona li oloto pi betinowe. ²⁹Yaofane filiga abutinalo mofuti minato api itibinogolowe. Monane ya you loto nebo ido lune-hane ya ito lumuto we minoto, weudina foli amena minanaibo mona ya binogolowe. ³⁰Feito yaofane filiga abutinalo mofuwabo ya you libo ne. Ido mofunabo idafa biyobo ya hena áminako, hotiye, loto lobiye.

Sabati foliku onona liyabo ha
(Mk 2:23-28; Lu 6:1-5)

12 ¹Aya hamenalo ya Sabati foliku ya Yesu suwa witi hifiyagu wito, ege-ege moniyabo we ege uti inagunu fuliti suwa witi ya lekoti hula feke oti noti uwae. ²Feto feyabo ya Falisi we yasi wa betiti loga o edoti feto labo, Holabe? Hege-hege moniyabo we yasi lo fukaibo idafa ya oti Sabati foli monala ya li hopaitae, loti lomuwa. ³Lomuwato,

emokafo liwila oto libo, Defitigi mako moniyabo weninagi inagunu fuliti idafa feyabo ha ya mono lufuwau yau hemotina hitoti holiyámafe? ⁴Goti numunalau yoti beleti molabo idafa fele ne, loti labo ya sokila molo muibo we lito bito naboma ne. Nato lo molaibo hala yau Gotikafo sokila hi muwabo we eimotinako nanae, loto libo idafawa Defiti ido weninala námanabo ya nae.

⁵Ido lo molaibo ha mono lufuwa iyagu yau Sabati foliku sokila hi mu-abo we ya mono numugu onona liti, Sabati foli monala ya meyalo molámafa, lifimatina minámibo ne. Hawa ya hitoti holi fefe ladámafe?

⁶Feito nefa, nemo moda lobiyowe. Onesa melo makafo fele huliyaigi numuna naba ya li yoima itaibo we ya ne. ⁷Ido Gotikafo fetu libo,

Lune-haneu holiyobo ya idafa hofu hi numunae, loto holiyámoto, wenina milumatina holiti adina li faka lo-lo anae, loto holowe, loto ha mono lufuwau (*Hos 6:6*) ya nebo ne. Hemotina ya hawa monala yama holifefe loti holiyabo neko, lifimatina minámibo wenina li halo moloti sigiya lobiyámadi ne. ⁸Yagunu holilo. Nemo We Hula ya Sabati foli yawala minowe, loto Falisi we liwila oto lobiyae.

Sabati foliku we ma li faka lo edaibo ha

(*Mk 3:1-6; Lu 6:6-11*)

⁹Yesu ya ebawa ya fulito uto mono numunatinau yoito, ¹⁰moda ana galidibo we ma neto, Falisi we yasi Yesu sigiya lomunubo mona ma monito wita anune, loti fetu loga o edabo, Yesuwo, Sabati foliku ya wenina idafa hiliyabo ya li faka lo betinune, loti anabo ya lo molaibo ha fukanafe? loti loga o edae. ¹¹Emokafo liwila oto libo, Hemotina minadokati we ma sipisipila mako ma ya Sabati foliku haleku lumunaibo ya wewa anagunu lito li feka o edámanaibo nefe? ¹²Sipisipi ya aifa idafa nefa, ido wenina ya hula idafa minae, loti holiyámafe? Yagunu Sabati foliku mona dowá molanubo ya lo molaibo ha ya fukámanune, loto lobiyae. ¹³Lobito wewama, Aga sinolo, lomuito ana sino lito ana filiga nebo yamaidana oto li dowá feyaifa, ¹⁴ido Falisi we yasi feka lumuti, Yesu hofu fulinune, loti ha hudala hiti uwae.

Yesukafo Goti ya houba-naba o edaibo ha

¹⁵Hawa lo hifiyabo ha ya Yesukafo holitoto numuna ebawa ya fulitoto wito, wenina naba ege uwato, idafa i hiliyabo wenina muki ya li faka lo betito fetu libo, ¹⁶Nemo ya li oloto pi binune, loti wenina lobiyámilo, loto lo fuko betiyae. ¹⁷Mona feito molaibo yagunu homu aidena Gotikafo polofeti Aisaiya ha welalo molaito fetu libo,

¹⁸Moda me ya ya houba-nabane we wa molo o edobo ya lune-hane mutó dowá loto wa edobo we ne. Weune ya molo edoto emokafo eito feka wenina mona lifefe lo betiyobo ha ya lobinogolaiye.

¹⁹Emo yama ha naba loto moliya fi biyámageto hanudo-hanudo ya nola holiyámanigilae. ²⁰Wenina holi hikítina aubala minámibo ya honofa fokibo yaidana oti minabo yagunu leko fulito betinowe, loto ámanogolaiye. Ido wenina weudina you libo ya lamena le hefola efoma libo yaidana oti minabo yagunu hofu finowe, loto ámanogolaiye. Ido hala fefe libo ya holiti meyalo molo minanado ya hamena dowa oloto pinaibo ne. ²¹Ido huliyalo ya eito feka wenina mona-mona yasi ade li faka lo ledanaiye, loti hiyabala anabo ne,

loto ha mono lufuwau (*Ais 42:1-4*) nebo hama ya ayalo iye, loto lobiye.

Yesukafo Belesebuli yagunu libo ha

(*Mk 3:20-30; Lu 11:14-23, 12:10*)

²²Ena we ma Satani himiwela lula-halau mino edaito, nomuna likoto ha ladámibo we ya Yesu nedo ilimiti ato, li faka lo edaito, ya ha loto ido idafadafa waiye. ²³Feto feyaito, ya wenina mau minabo muki yasi wati elegiti fetu loga abo, Wewa ya Defiti yufa fibo we nefe? lato, ²⁴Falisi wenina yasi hawa labo holiti fetu labo, Wewa ya Satani himiwela wenabatina Belesebuli aubala yakafoko Satani himiwela li fulu betito idipi molaiye, loti lae.

²⁵Fetu lato, Yesukafo hatina kiyabo ya holitoto fetu lobibo, Mako wenina eimotina foki filiga-filiga oti fina fi minanabo ya ebatina li hopa itanigilae. Ido numuna meya malo weninafe ido yufa makoku weninafe eimotina foki filiga-filiga oti fina fi minanabo ya muki u hopa unigilae. ²⁶Ido Satanikafo eimola Satani weninala heni betitoma ya eimola foki filiga-filiga anogolageyama weninala hiyaba o betibo ononala igaidana oto auba ito minanaibo ne?

²⁷Ido nemokafo Belesebuli aubala lito Satani himiwela wenina lutina-hatinau nebo idipi molotoma ya hemotina egetina molabo weninatina-mota ya hemakafo auba bito, wenina lutina-hatinau Satani himiwela li fulu betiti idipi molo-molo o minae? Yagunu egetina molabo wenina yasi ya wa betiti hona molo betinigilae. ²⁸Feito nefa, ido Goti Weuna mino nedaibo aubalakafo wenina lutina-hatinau Satani himiwela li fulu betito idipi molotoma ya moda okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo mona ya hemotinaloka li oloto pi betiye.

²⁹Feito nefa, we makafo aubafofo libo we ma numunalau ya fukoto yoto huwamenala linowe, lotoma ya homu uto aubafofo libo we ya nala i edageto ya huwamenala muki linogolaiye.

³⁰We makafo nemodo kelámanaibo ya uwonefo minanogolaiye. Ido we ma nemogi maina wenina li nuba o betiyámanaibo we yakafo wenina heni fulu betinaiye.

³¹Yagunu lobinowe. Holilo. Wenina lifimatina mona-mona muki ido wenina hamadina hiyabo hatina lifimatina muki ya hilili o

betinogolaifa, ido masi Weuna Fele hamana hinabo ya lifimatina hilili o betiyámanogolaiye. ³²Ido masi nemo We Hula ya hamane hinabo wenina ya lifimatina hilili anogolaifa, Weuna Fele hamana hinabo wenina ya lifimatina hilili o betiyámanogolaiye. E'e, hamena onesafe, ido hamena nabalo fedanaibofe, lifimatina ya minowa-minowa ageto hilili ámanogolaiye.

Yá ilawa ibo ha

(Lu 6:43-45)

³³Yá dowá minanaibo ya ilawa dowá inogolaiye. Ido yá nosámibo minanaibo ya ilawa nosámibo inogolaiye. Feito wenina ya yá ilawa wafefe loti wanigilae. ³⁴Hemotina hosofa olufola minabo, wenina nosámabo igaidana oti ha dowá ma lanae? Feito lutina-hatinau holiyabo nebo idafa yauti wetina yamo hawa ya lanaibo ne. ³⁵We dowá yakafo idafa dowá weuna-lula-hala neguti ya idafa dowá li oloto pito, ido we nosámibo yakafo idafa nosámibo weuna-lula-hala neguti ya idafa nosámibo li oloto piye.

³⁶Feito nefa, lifimatina li binaibo hamena nabalo ya wenina aifa ha labo muki yagunu lifima hona molo binaibo ne, loto lobiyowe. ³⁷Yagunu ha lo-lo ado yaloma holito ya lifimala minámibo we nefe, ido lifimala nebo we ne, loto hona molanogolaiye, loto lobiye.

Goti aubala lilibibo idafa wanune, labo ha

(Mk 8:11-12; Lu 11:29-32)

³⁸Ena Falisi we ido lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yasi loga o edabo, Api lilibiyaniibo we, Goti aubala lilibibo idafa ma hemokafo li oloto piyageto wanune, loti lae.

³⁹Lato, Yesukafo liwila oto lobibo, Hemotina mona nosámibo moloti Goti kelámabo wenina yasi Goti aubala lilibiyageto wanune, loti lafe? Feto lafa, idafa hofawa Goti aubala itibibo idafa ma li oloto pi biyámanaibo ne. Ido polofeti Yona ulalo Gotikafo aubala ilibibo mebe-maba yako li oloto pi betinaibo ne. ⁴⁰Feito Yona fo hamena tili (3) ido lubuka hamena tili (3) yalo ya laefa naba-naba houmalau nebo yamaidana oto nemo We Hula ya fo hamena tili (3) ido lubuka hamena tili (3) yalo ya mika lulau yau minanogolowe.

⁴¹Ena lifimatina binaibo hamena nabalo ya Ninife numudo minabo we yasi sinoiti, sino loti, onesa me ya minabo wenina sigiya lo betinigilae. Ninife numudo minabo we yasi Yona ha libo ya holiti lutina-hatina elepa iyafa, ido onesa moda Yona li fulo edobo we ya meu minofa, lutina-hatina elepa iyámae. ⁴²Ido lifimatina binaibo hamena nabalo ya Seba mikau minabo wenina hiyabatina wena yakafo sinoito, sino loto, onesa me ya minabo wenina sigiya lo betinogolaiye. Seba wenina hiyabatina wena ya

Solomoni ya ha mananau nebo we nenako, uto hala dowá holinowe, loto mika faiga-faigakati aibo nefa, ido onesa moda Solomoni li fulo edobo we ya meu minofa, ha lobo ya holiyámae.

Satani himiwela ma ebalalo liwila oto aibo ha

(Lu 11:24-26)

⁴³Ido Satani himiwela we ma lula-halau mino edaibo lulauti loto fulo edoito uto hafali mikau yaleka monimo uto foli minanowe, loto yaidana eba ma monito wita omo wifa, eba ma oloto piyámiye. ⁴⁴Oloto piyámoto fetó loto libo, Homu minobo numuna fulo edobo yalo hofa liwila oto unowe, loto holito liwila oto wiye. Liwila oto lo fedoto waima numuna hilili oto, feke loto, idafa-adafa muki lulau fefe lotoko ne. ⁴⁵Ido hofa feka uto Satani himiwela seweni (7) hasuwala nosámibo fiyabo hasuwalala li fulo edoti minabo ya idipito aito, numunawa yau yoti unoti sinoiti minae. Feti minato, wewa ya homu Satani himiwela makoko lula-halau nebo ya nosámifa, ido aliga Satani himiwela muki lula-halau minabo yasi li nosámibo naba-naba o edabo ne. Ido monawa yaidana ya onesa me ya minabo mona nosámibo molo-molo o minabo wenina minadoka feito oloto pinaibo ne, loto lobiye.

Yesu olafogi unalafó-motagi abo ha

(Mk 3:31-35; Lu 8:19-21)

⁴⁶Ha lobi neto ya moda olafogi unalafó-motá yagi feka hiyaba minoti, ha lomunogolone, loti lato ⁴⁷we makafo fetó lomuibo, Moda okafogi unakafó-motagi ha lohmunigili feka hiyaba minae, lomuito, ⁴⁸liwila oto fetó loto libo, Hema ya onefo ne? Hema ya unanefo-motá minae? loto ⁴⁹ege-ege moniyabo we minado ya anagunu hetu pito libo, Moda meu ya onefo ido unanefo-motá minae. ⁵⁰Ido masi okulumau Menefo hala dowá kibo mona meyalo molo-molo abo ya unanefo ido atonefo ido onefo ya minae, loto liye.

Yufa idafa itili aibo ha

(Mk 4:1-9; Lu 8:4-8)

13 ¹Aya hamenalo ya Yesukafo numunauti lumuto no anawa sesepalo uto amedoto neto, ²wenina naba abi loti nedoka nuba abo yagunu sipiku yoto amedoto neto wenina nuba abo muki ya no sesepalo sinoiti minae. ³No sesepalo sinoi minato, idafa-adafa muki wase ito ha lobito ya fetó libo, Moda we makafo yufa idafa itili anowe, loto migu wiye.

⁴Migu uto itili aito yufa idafa ma hanudo limo ibo ya nama yasi loti no hulae.

⁵Ido yufa idafa ma hefana feumau neto mika hefola ma mulalo nedo limo ibo ya mika hefola neboma nenako, henemane oto fou lifa, ⁶fo lido megunito lufawa mináminako, opaitaito fuliye.

⁷Ido yufa idafa ma hasuwala aibo idafa yoigu limo ito ya hasuwala aibo idafa yakafo yoto li itoto hofu fuliye.

⁸Ido yufa idafa ma mika dowu negu limo ibo ya fokito yoto ilawa iye. Ma yakafo ilawa abi loto wani hadeti (100) yaidana oto iye. Ido ma yakafo ilawa hefolama nabaidana sikisiti (60) yaidana oto iye. Ido ma yakafo ilawa hefola efoma teti (30) yaidana oto ibo yaidana-yaidana oto imo uwae.

⁹Hemotina hatina nebo wenina ya hawa ya holifefe loti holilo, loto lobiye.

Yesukafo wase ito ha libo monala li oloto pibo ha

(Mk 4:10-12; Lu 8:9-10)

¹⁰Ena ege-ege moniyabo we emo nedo loti ya fetu labo, Nedafaito wase ito ha lobi-lobi o minane? loti loga o edato ¹¹emokafo lobibo, Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ha faluku oto nebo ya hemotina li oloto pi bitaima ne. Ido wenina malekama li oloto pi biyámiye. ¹²Ido we ma idafa wa naibo ya magi onu ito muwageto wa naibo idafala abi lanaibo ne. Feito nefa, ido we makafo idafa wa námanaibo ya idafa wa naibo idafala hefola efoma minanaibo ya emodokati liwila oto linaibo ne.

¹³Holi minafe? Nomudina yakafo wa-wa o minafa, ido idafa wafefe loti wagámae. Hatina yakafo ya ha holi-holi o minafa, ido holifefe loti holiyámae. Feti minanako, yagunu ha wase ito nebo ha ya lobiyoue.

¹⁴Aya weninawa yagunu Gotikafo hala ya polofeti Aisaiya welalo molaito fetu loto libo,

Hemotina holi-holi o minafa, ha holifefe loti holiyámoti, ido wa-wa o minafa, idafa wafefe loti wagámanigilae. ¹⁵Weninawa ya lutina-hatina moda gediboko minanako,

hatina anawako holiti nomudina li likotoko minae. Fetu feyámabo neko, nomudinakafo wa-wa o minoti, hatinakafo holi-holi o minoti, lutina-hatinakafo holifefe loti holiti lutina-muludina ya li elepa iti nemodo ato li faka lo betiyadi ne,

loto ha mono lufuwau (Ais 6:9-10) nebo ha yama moda onesa me ya minabo wenina yalo iye. Yagunu wase ito ha lobimo uwowe.

¹⁶Hemotina nege molabo we nomudinakafo wafefe loti wati ido hatinakafo holifefe loti minanako, holi dowu loti minomo uwae. ¹⁷Ha ona hula lobiyoue. Polofeti muki yagi ido Goti weninala monatina fefe labo weninagi yasi idafa obo hemotina wa edabo ya wanune, loti holiyafa, ido wa edámabo ne. Ido idafa api itibiyobo hemotina holiyabo ya holinune, loti holiyafa, ido holiyámabo ne. Yagunu wase ito ha lobi minowe, loto lobiye.

Yufa idafa itili aibo we wase ibo ha monala ha

(Mk 4:13-20; Lu 8:11-15)

¹⁸Yufa idafa itili aibo we wase ibo ha monala ya heimotina holiti fokiti holifefe lalo. ¹⁹We makafo wehudite weninala hiyaba o ledaibo hala ukuwa

ya holito holifefe ladámítoma ya nosámibo yawalakafu loto hama ya wewa lula-halau hifibo yama henemane oto li fulitaiye. Yufa idafa ya hanudo limo ibo yamaidana oto ne. ²⁰Ido we makafo Goti hala holito ayalo lula-halau holi dowa holibo ya yufa idafa hefana mulalo limo ibo yamaidana oto ne. ²¹Wewa ya lufawala ona li hiki ladámoto, aifa mulalo nebo yakafo ya Goti hala yagunu hena muti hasuwala fi edatoma, holi hikila ya aloko u hopa wiye. ²²Ido we makafo Goti hala dowa holifa, mikalo idafa-adafa muki yagunu hena holito, henala ido hefana-huwamena yakafo hola ito hala dowama li ito edaito ilawa iyámiye. Wewa ya yufa idafa hasuwala idafa yoigu limo ibo mika yamaidana oto ne. ²³Ido we makafo Goti hala dowa holito, mona holifefe loto holibo we ya yufa idafa mika dowa negu limo ibo mika yamaidana oto ne. Ido wewa hulawa wani hadetife (100), ido sikisitife (60) ido tetife (30) ya oloto pibo ne, loto lobiye.

Suwa witi hiyalau hofu yoibo ha

²⁴Ido wase ibo ha ma loto lobibo, Okulumau nebo we weninala hiyaba o ledaibo monala ya we ma minawau ya suwa witi yufa dowa hifibo yaidana oto ne. ²⁵Wewa yufa dowa hififa, ido oku unaibo hamenalo ya uwolafo yakafo loto hofu yufa lito loto witi hifigu hiyalauma hifito wiye. ²⁶Feito ya suwa witi yufa fou loto yoibo hamenalo hofu yagi maina moda oloto pibo ne. ²⁷Yagunu ya ononala liyabo we yasi mina yawala nedo uti lomuwabo, Wenabao, migau yufa idafa dowako hifiyanima nefa, hofu ya igauti yoie? loti loga o edae.

²⁸Loga o edato, ya fetu libo, Uwonefo makafo hifito yoie, loto lobiye. Fetu lobito ya onodo we yasi lomuwabo, Lemo uto hofu ya apu oto lifefe lanube? loti loga o edato ya fetu loto lobibo, ²⁹E'e, hofu ya apu one, loti suwa witi yagi apu otanae. ³⁰Yagunu suwa witigi ido hofugi maina minoto o molanaiye. Feito hula lagetoto suwa witi fuko-fuko abo we homu ya hofu fukoti li nuba oti nalagunu wase iti fulu soku itoti hinae. Ido suwa witi ya li nuba oti liti numunaneu ya molalo, loto lobinogolowe, loto onodo we lobibo ne, loto lobiye.

Holipa ilawa ha

(Mk 4:30-32; Lu 13:18-19)

³¹Ido wase ito ha ma lobibo, Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya holipa ilawa ya we ma lito minau hifibo yaidana oto ne. ³²Holipa ilawa hefola sogeya yaidana oto nebo yakafo fou loto yoto-yoto holipa yá naba yoie. Ido idafa-adafa muki migu hifiyabo li fulu betito nebo yagunu nama okulumalo moniyabo yasi loti akawalo yalo numuna hu unae, loto lobiye.

Yisi wase ibo ha

(Lu 13:20-21)

³³Ido wase ito ha ma lobibo, Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya feito yaidana oto ne. Wena ma beleti hofu hinogolowe, loto

beleti li fudibo idafa huliya yisi lito, palawa naba yagi li buli-naboli oto moloto hiyaba aito, ena yisikafo upatoto ito beleti muki li fudibo ne, loto lobiye.

Wase ibo ha
(Mk 4:33-34)

³⁴Hawa ya Yesukafo nuba abo wenina lobibo, ya fefe loto lo oloto pito lobiyámoto, wase ibo hako lobiye. ³⁵Feito homu aidena polofeti makafo fetoto libo,

Wase ito ha lobiyobo ya mika okuluma oloto pibo hamena yaloti idafa faluku oto nebo ya lanogolowe, loto ha mono lufuwau (*Sng 78:2*) nebo ha feito ibo ne, loto lobiye.

Hofu nosámibo migu yoibo wase ibo ha monala ha

³⁶Yesu ya mau minabo wenina fulu beti itoto numugu yoito ege-ege moniyabo we emo nedo loti ya fetoto labo, Hemo hofu migu yoibo wase ito ha lanibo ya mona lagetoto holinune, lomuwa.

³⁷Ido emokafo liwila oto fetoto lobibo, Wewa yufa idafa dowa hifibo we ya nemo We Hula ya minowe. ³⁸Ido mi hifibo ne, lobo ya mikau muki ya ne. Ido yufa idafa dowa ya Goti hilalau minabo wenina ya minae. Ido hofu yufa nosámibo we yawala weninala ya minae. ³⁹Ido uwolafo hifibo we ne, lobo ya nosámibo we yawala Satani ya ne. Ido suwa witi fukanabo hamenae, lobo ya mika okuluma hulanaibo hamena ya ne. Ido fuko-fuko abo weninae, lobo ya okulumau enisole ya minae. ⁴⁰Ido hofu fukoti wase iti soku hi hulabo ya ayaidana oto mika okuluma hulanaibo hamenalo yalo ⁴¹nemo We Hula ya enisolene idipi moloto, nemo hilaneu yauti wenina muki weninatina li hopaitabo wenina, ido mona nosámibo molabo wenina, muki ya li nuba o betiti ⁴²fiyámánaibo soku ya fulu betinae. Yau fulu betiyato lumunabo ebau ya hufu naba-naba oti wetina hofala guti minanigilae. ⁴³Hamena yalo monatina fefe libo wenina yasi fo hiyala fulaibo yaidana oti Metinafo hilalau lamena anabo ne. Hatina nebo wenina yasi hawa ya holifefe loti holilo, loto lobiye.

Idafa dowa idafa haleku faluku nebo ha

⁴⁴Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya we makafo idafa dowa idafa meinala hefola minámibo yama eito we migu haleku faluku molaibo ya li oloto pito watoto guninaibo yaidana oto ne. Idafawa waibo yagunu lula-hala holi dowa loto uto eimola huwamenala muki hefanalo fulu hulo itoto liwila oto uto idafa dowa idafa hale libo mikama ya meina fiye, loto lobiye.

Ekeni idafa omonala wase ito libo ha

⁴⁵Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya feito yaidana oto ne. We makafo hefanalo fulu hulanowe, loto ekeni idafa

omonala neboma ya wita omo wiye. ⁴⁶Wita-wita oto ekeni idafa omonala nebo yama muki li yoima o betiboma ya li oloto pito, huwamena idafala muki wenina bito hefana muwato uto ekeni idafawa omonala neboma ya meina fiye.

Laefa li-li abo owo wase ito libo hala

⁴⁷Ido okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya laefa li-li abo owo noku fulato lumuto laefa hola eito-eito nebo libo yaidana oto ne. ⁴⁸Owoma faitito ika oti limo sesepaloma oti, amedoti laefa ya hona moloti, nanabo idafa dowo ya owoku moloti, ido namanabo idafa ya fulitabo ne.

⁴⁹Ido mika okuluma hulanaibo hamenalo yaidana idafa fedageto ya enisole yasi loti wenina monatina fefe libo molabo wenina minagu yauti ma monatina nosamibo molabo ya hona moloti, ⁵⁰so fiyamanaibo soku yau fulo betiyato, lumuti yalo hufo naba-naba oti wetina hofala guti minanigilae.

⁵¹Idafawa muki yagunu lobiyobo ya moda holiti holifefe loti holiyafe? loto loga o betito, fetu lomuwabo, O, moda holito holifefe loto holiyone, lomuwato, ⁵²emokafo libo, Goti lo molaibo hala holifefe loti holiyabo we yasi okulumau Menefo weninala hiyaba o ledaibo ha api itibiyobo ya holi hikitoti meyalo molanabo, ya we ma api lilibiyabo ha lila ido ha hofawa yauti idafa dowo libo yaidana oto ne, loto lobiye.

Yesu eimola numuna meyau ya weninala hala holiyamabo ha

(Mk 6:1-6; Lu 4:16-30)

⁵³Yesukafo wase ito ha mona-mona muki ya loto lo hulo itoto ebawa ya fulitoto ⁵⁴eimola numunala ebalalo loto mono numunatinau yoto ha mono api itibito, holiyabo ya elegiti fetu labo, Aiyo, ha mananau nebo yagi ido Goti aubala lilibibo idafawa li oloto pi lumibo auba yagi igaukati liye? ⁵⁵Wewa yo-hola ya numuna hu-hu aibo we hipalama yae. Ido olafo Malia ido unalafo-mota Yemusikele Yosefekele Saimonikele ido Yudasikele yama yae. ⁵⁶Ido emonala-mota muki ya lemogi maina minonima yae. Ena wewa me ya idafa-adafawa muki ya igaukati liye? loti ⁵⁷emo yagunu lutina-hatinau eleka fi umae. Fetu feyato Yesukafo fetu libo, Polofeti ma eimola numunala meyalo ido eimola numunalalo yako weninala huliya li faka ladamanigilabo ne, loto lobiye. ⁵⁸Ido aya ebalu wenina muki holi hikitina minaminako, idafa hofawa Goti aubala idipibo idafa muki ya idipiyamiye.

Yoni noku i-i aibo we hofato fulibo ha

(Mk 6:14-29; Lu 3:19-20, 9:7-9)

14 ¹Ena aya hamenalo ya Galili wenina hiyabatina we wenaba Heloti ya Yesu hala ukuwa holutoto, emogi maina minabo wenina

ya fetu lobibo, ²Aya wewa ya Yoni noku i-i aibo we minoto ya fuliguti li sinoi edainako, yagunu Goti aubala lilibibo auba ya mino edaito idafawa feyaiye, lotu lobiye.

³⁻⁴Ido homu Helotikafo unalafu Filipi olonafu Helotiyasi libo yagunu Yonikafo fetu lomuibo, Wenawa ya liyanibo ya Mosese lo molaibo hala ya fukaninako, lifimaka ne, lotu lomuibo yagunu Helotikafo libo, Yoni ya liti analo-hinalo nala i edoti, nala numugu fulo edalo, lobito idipi molaito uwae. ⁵Uwato, hofo fulinowe, lotu holifa, wenina muki yasi polofeti ne, loti holiyabo yagunu holitina holiye.

⁶Ena Heloti oloto pibo hamena lo fedito, Helotiyasi oluwa ya wenina muki nomudinalo melege lito, Helotikafo wa edaibo lula-halau holi dowae lito ya fetu libo, ⁷Nemo Goti nomunalo auba ito lo molobo, hemokafo idafa yaidana-meidana linowe, lananibo ya moda humunogolowe, lotu lomuiye. ⁸Lomuito, olafokafo homu oluwa hala lito fetu libo, Yoni noku i-i aibo we henobala fuko fuloto atala ya lapelo moloto ito lotu nomo, lotu lomuwo, lotu lomuiye.

⁹Lomuito, hala meyalu molanaibo hiyaba wenabama lula-hala hena aifa, wetina-idafa maina nabo wenina nomudinalo auba ito lo molo edainako, fetu libo, Idafawa lito lotu umo, lotu ¹⁰we ma ilifi molaito, nala numugu ya uto Yoni henobala fuko fuloto ¹¹atala ya lapelo moloto lito lotu oluwa muito, lito uto olafo muiye. ¹²Ena Yoni ege molabo we yasi loti hono ula liti uti haleu moloti uti Yesu hawa ya lomuwa.

Yesukafo we faifu tauseni (5,000) ya wetina idafa bibo ha
(*Mk 6:31-44; Lu 9:10-17; Yo 6:1-13*)

¹³Ena Yesu hawa holitoto nebo eba ya fulito sipiku yoto hameto mikau wiye. Utaito wenina muki hawa ya holiti, numunatina ebatina fulitoti mikalo moniti ege uwae. ¹⁴Ege uwato, Yesu momeno anawalo lo fedoto sipikuti lumuto, wenina muki ya wa betito lula-halau milumatina holito idafa i hiliyabo weninatina ya li faka lo beti ne.

¹⁵Ena lunaga molaito ege-ege moniyabo we emo nedo loti ya fetu lomuwabo, Melo ya mika hameto minogeto moda lunaga molotaiye. Wenina ya idipi molageto numudo-numudo uti wetina idafa meina finae, loti lafa, ¹⁶Yesukafo neidafaito unabo ne? Hemotina yasi wetina-idafa ma bilo, lotu lobiye. ¹⁷Lobito, liwila oti lomuwabo, Beleti faifu (5) ido laefa loiti (2) yako li minone, lomuwato ¹⁸fetu libo, Idafawa ya me ya nemo minodoka italo, lotu lobiye.

¹⁹Lobito ido wenina nuba abo suwalo amedalo, lotu lobito beleti faifu (5) lito laefa loiti yagi lito okulumau wa faka lotu, dowae, lalowe, lotu lomuto ya beletigi laefagi fukoto, ege-ege moniyabo we bito, wenina mau naba minabo ya biyae. ²⁰Biyato, muki wenina noti houmatina aito, luma nebo liti holiyabo ya owo egepisa naba tuwelu (12) holiyabo ya faitiye.

²¹Ido wetina idafa nabo wemoli ya faifu tauseni (5,000) minato, ido wenipagi olufogi ya hitámae.

Yesukafo no mulalo hinagunu lala ito monibo ha
(Mk 6:45-52; Yo 6:15-21)

²²Ayalo Yesukafo ege-ege moniyabo we ya fetu lobibo, Wenina nuba abo idipi molodo ya hemotinagi sipiku ya yoti momeno filiga anawalo homu moloti wilo, lotu lobito, sipiku yoti uwae. ²³Uwato, wenina nuba abo ya idipi moloitoto eimolako Goti lomunowe, lotu obulalo yoto neto, midipu ito eimolako ayalo ne. ²⁴Neto, sipima mika fulito u momeno lusaku utaito, asi ma hotinalokati aito no yamo halafu ito lotu sipima hofaito, lito yoto lumuto iye.

²⁵Holomolomo yaleka Yesu no momeno mulalo hinagunu lala ito monimo lotu minado lo fedito, ²⁶wa edoti utina ololo oti ya, Aiyo, holofa ne, lato holi bito, hai molato ²⁷Yesu aloko lobibo, Lutina-hatina you laneyo. Nemoma minowe. Holi biyámaneyo, lotu lobiye.

²⁸Lobito, Pitakafo fetu lomuiabo, Wenabao, ona minagetoma no mulalo ano, lonomageto no mulalo monimo minanido anowe, lotu lomuiye. ²⁹Fetu lito, ya ano, lotu lomuito, Pita sipikuti lumuto no mulalo monimo Yesu nedo aifa, ³⁰asi naba aibo waibokafo holi muito, no lulau lumuto, Wenabao, anelo liyo, lotu hai moloto lomuiye.

³¹Ayalo Yesukafo ana sino lotu ulalo lito fetu libo, Holi hikika hefola efoma nebo ya neidafaito haka loiti kiyane? lotu lomuito, ³²loitiwa sipiku yowaito, asi fulitaiye. ³³Ido sipiku minabo we weudina-lutina-hatina ya muti fetu lomuwabo, Hemo ona Goti Hipala ne, loti lae.

Genesalete mikau idafa i hiliyabo wenina muki li faka lo betibo ha
(Mk 6:53-56)

³⁴Ido momeno ya yofototo uto Genesalete mikau lo fedato, ³⁵wemoli ebawa yau minabo yasi wa edotiti, aya wema ne, loti wafefe loti holiyato, eba selo nedo-nedo ya ha fulu filiga-filiga ato, wenina idafa i hiliti minabo muki ya idipiti emo nedo loti fetu lomuwabo, ³⁶Idafa i hiliyabo yasi owo holoianibo onuwalo yako linafao? loti wako lo edato, idafa i hiliyabo wenina muki adinagunu liyabo ya li faka lo betiye.

Lo molaibo ha ido awatinafo-mota hatina yagunu lobibo ha
(Mk 7:1-13)

15 ¹Ha mono lufuwa api itibiyabo we ido Falisi we ya Yelusalemukati Yesu nedo loti loga o edoti fetu labo, ²Hege-hege moniyabo we yasi awatefo-mota hidene hatina holiti li fulitae. Nedafaito wetina-idafa nanigilima ya adina noku iyámae? loti loga o edae.

³Loga o edato, emokafo feto libo, Ido hemotina ya nedafaito awatinafo-mota hidene hatina meyalo moloti ya Goti lo molaibo hala meyalo molámae? ⁴Yagunu Gotikafo libo,

Otinafo metinafo hulitina li faka lalo,
loto lo moloto lima ne. (*Kis 20:12, Lo 5:16*) Ido ha magi libo,

We makafo ha nosámibo olafofe melafofe ya lo betinaibo, aya we ya hofu fulilo,

loto ha mono lufuwau (*Kis 21:17, Wkp 20:9*) ya nebo ne. ⁵Feito nebo yama nefa, hemotina yasi fetu lo-lo abo, We makafo olafofe melafofe fetu lobinaibo, Huwamenane wa nobo yakafo adina li faka lanaibo idafama ya Goti moda mutonako, yagunu hemotina liyámanaibo ne, lotu lobinaibo ⁶ya idafawa olafo melafo biyámanogolaiye, lotu lo-lo ae. Feti heimotina ya awatinafo-mota hidene hatina ya meyalo molo minafa, Goti lo molaibo ha ya li aifa idafa yaidana oti fulitae.

⁷Hemotina monona loiti iyabo yagunu Gotikafo Aisaiya welalo ha molaito fetu libo,

⁸Aya weninawa ya wetinalo yako huline li faka lafa, ido lutina-hatinau holi nomámabo ne. ⁹Weudina-lutina-hatina sugiko numuti, ido aifa wenina hidene hatina yako api itibi-itibi ae, lotu ha mono lufuwau (*Ais 29:13*) nebo ya hemotinagunu ha ona lo betiye, lotu lobiye.

Idafa yakafo wenina ya sitoto li ladi o betibo ha
(*Mk 7:14-23*)

¹⁰Yesukafo wenina nuba abo sutina fito, emo nedo ato, ya adina noku i-i abo mona yagunu lobibo, Holiti holifefe lotu holilo. ¹¹Idafa-adafa wetinau nabo yakafo Goti nomunalo hemotina ya li ladi o betiyámifa, wetinaiti feka aibo yakafoko Goti nomunalo hemotina ya li ladi o beti ne, lotu lobiye.

¹²Lobito, ege-ege moniyabo we ya emo nedo lotu lomuwo, Falisi wemoli ya ha lanibo holititi lukafa naba otae. Moda holabe? lotu lomuwo, ¹³emokafo fetu libo, Yufa idafa Menefo okulumau nebo wekafo hifiyámibo ya lufawagi apu anaibo ne.

¹⁴Waiti betilo. Weninawa hanu idipiyabo nomudina likaibo wenina yaidana oti minae. Ido nomuna likaibo we makafo eito ma nomuna likaibo we ya hanu ma ilibiyagetoma, loitiwa ya hale nabau yau lumu fou lanigilaiye, lotu lobiye.

¹⁵Lobito, Pitakafo fetu libo, Wase ito hawa mona ya lolomage to holinune, lotu lomuito, ¹⁶Yesukafo hanu bito fetu libo, Ake, hemotina yagi holifefe lotu holiyámafe? ¹⁷Wetina-idafa ya wetinau nato, uto sebatinau-houmatinau uto minoto, aliga ya sefe lo fulo-fulo abo yama holiyámafe? ¹⁸Fetu feyaifa, wetinaiti feka aibo ya weudina-lutina-hatina yauti aibo nebo yakafoko Goti

nomunalo hemotina ya li ladi o betinaiye. ¹⁹Yagunu weudina-lutina-hatina yauti ya hatina-manadina nosámibo kiyabo, wenina ya hofu beti fulinubolae, ido hume-ugele anubolae, ido hopa-napa li unanubolae, ido idafa ugele linubolae, ido sugi ha lanubolae, ido hamadina hinubolae, loti hatina kiyabo idafawa muki ya weudina-lutina-hatina yauti aibo ne. ²⁰Aya idafawa yakafu Goti nomunalo hemotina li ladi o beti nefa, ido adina noku iyámabo mona yakafu Goti nomunalo li ladi o betiyámibo ne, loto lobiye.

Eito feka wena makafo Yesu sula fibo ha

(Mk 7:24-30)

²¹Ena Yesu ya ebawa fulitoto monimo Taiyagi ido Saidonigi eba yolaleka wiye. ²²Wito, yalo wena ma Yuda wena minámibo eito Kenani mikauti aibo yakafu emodo loto sula naba fito fetu lomuiyo, Wenabao, Defiti yufa fibo we, nemogunu mulugau miluma holi nedo. Satani himiwelakafo olune lula-halau minoto hasuwala fi edo-edo ne, loto lomuiye. ²³Lomuito, emokafo liwila oto ha ma lomuwámito, ege-ege moniyabo we emo nedo loti ya fetu labo, Wenawa ilalu huto hai naba-naba molo minoto lege-lege molainako, ilifi molo, loti lomuwae.

²⁴Lomuwato, fetu libo, Isilaeli wenina sipisipi moni faluku abo mona yaidana oti moloti minado yako nilifiye, loto lobiye. ²⁵Lobito, wenawa ya loto emodo hinalo huba i muto ya fetu libo, Wenabao, ane li faka lo, lomuito ²⁶fetu libo, Olufu wetina-idafa lito fiyasito hula binubo mona ya unámiye, loto lomuiye. ²⁷Lomuito, liwila oto libo, Wenabao, ona laba, hulama yasi yawalatina wetina-idafa no minato lana mikalo limo ibo ya no-no ae, loto lomuiye. ²⁸Yesukafo libo, Wena, holi hikika naba ne. Fedo numunaiye, loto holiyanibo idafa ya fedo humunaibo ne, loto lomuito, ayalo oluwa faka lo fulitaiye.

Yesukafo idafa i hiliyabo wenina muki li faka lo betibo ha

²⁹Ido Yesu aya eba fulito monibo Galili momeno naba anawalo uto monimo obulalo yoto amedoto ne. ³⁰Ido wenina nuba naba-naba abo yasi hidina nosámibo, ido hidina-adina galidibo, ido nomudina likaibo, ido nei molabo, ido idafa eito-eito i hiliyabo wenina ya idipiti emo nedo loti hinalo nuba o betiyato, muki li faka lo betiye. ³¹Li faka lo betibo, ya nei molaboma ya ha labo, ido hidina-adina galidibogi yama ya u dowu loti uwabo, ido hidina nosámibo yamagi hanu moniyabo, ido nomudina likaibo yamagi ya wabo ya wa betiti yagunu wenina muki yasi elegiti Isilaeli wenina Gotitina ebola lae.

Yesukafo we fo tauseni (4,000) ya wetina idafa bibo ha

(Mk 8:1-10)

³²Yesukafo ege-ege moniyabo we sutina fito ato, fetu lobibo, Wenina naba naba minabo ya fo hamena tili (3) yalo ya nemogi melo minabo ya

nanabo idafa minámibo yagunu lune-haneu miluma holi biyoto, inagunu fuliyanako, uti hanudo lumu fou lotanae, loto idipi molámanogolowe, loto holiyowe, loto lobiye. ³³Feto loto lobito, ege-ege moniyabo wema yasi lomuwabo, Eba me ya hameto ya nenako, beleti naba ma igalekati lito wenina nuba naba yaidana ya biyogeto noti ogofunabo ne? loti loga o edae. ³⁴Ido Yesukafo libo, Beleti nenaki li minae? loto loga o betito, liwila oti lomuwabo, Lemo beleti seweni (7) ido laefa hefola magi li minone, loti lomuwae.

³⁵Feto loti lomuwato, wenina muki amedoti minalo, lobito ³⁶beleti seweni (7) ido laefa ya lito, dowae, lalowe, loto lekoto ege-ege moniyabo we bito, wenina nuba naba minabo ya biyae. ³⁷Biyato, muki ya noti houmatina aito, ido luma nebo ya li nuba abo owo egepisa naba seweni (7) holiyabo ya faitiye. ³⁸Ido wetina-idafa nabo wemoli ya fo tauseni (4,000) minato, ido wenipagi olufogi ya hitámae. ³⁹Ena wenina muki idipi moloitoto ya sipiku yoto uto monimo Magadani mikau wiye.

Goti aubala lilibiyageto wanune, labo ha

(Mk 8:11-13; Lu 12:54-56)

16 ¹Ena Falisi we ido Sadusi we yasi hepa molo munune, loti Yesu nedo loti ya feto labo, Okulumauti Goti aubala lilibinaibo idafa ya lilibiyageto wanune, loti lae. ²Lato, emokafo liwila oto lobibo, Lunaga ya fo sapito okuluma ufa luta libo watima, ya leda fo lanaibo ne, loti lo-lo ama ne. ³Ido leda ya okuluma lubufa loto asi aitoma, eletifo ya ho inogolaiye, loti lo-lo ama ne. Ido hemotina ya okuluma monawa ya wati holifefe loti holitafa, ido nemogunu ido eletifo hamena yagunu ya mebe-mabawa fedibo wati ya monawa holifefe loti holinabo ya ogofuwámae. ⁴Mona nosámibo moloti Gotigi kelámabo wenina yasi Goti aubala idipibo idafa moniti wita afa, ido Goti aubala idipibo idafa ma ya li oloto pi betiyámanaibo ne. E'e, polofeti Yona ulalo Gotikafo aubala ilibibo mebe-maba yako li oloto pi betinaibo ne, loto lobito fulo betito wiye.

Falisi we ido Sadusi we yisitina ha

(Mk 8:14-21)

⁵Ido ege-ege moniyabo we momeno anawa filigaleka ya u fedoti beleti hatina molaito liti aguwámae. ⁶Ido Yesukafo libo, Falisi we ido Sadusi we yisitina ya ekei oti monilo, loto lobiye. ⁷Hawa lobibo ya eimotinagu loyolalo-melo oti ya feto labo, Beleti loto itámoninako, yagunu, loti lae. ⁸Ha labo ya Yesu holitoto feto libo, Holi hikitina hefola efoma nebo we, nedafaito beleti itámabo yagunu loyolalo-melo o minae? ⁹Hemotina ya holifefe ladámoti minafe? Beleti faifu (5) lito wenina faifu tauseni (5,000) biyobo yama hatina molaife? Ido luma nebo liti owo nenaki ya holiyae? Yamagi hatina molaife? ¹⁰Ido beleti seweni (7) ya wenina fo tauseni

(4,000) biyobo yamagi hatina molaife? Ido luma nebo liti owo naba nenaki ya holiyae? Yamagi hatina molaife? ¹¹Beleti yagunu lobiyámowe. Igaidana oti holifefe loti holiyámae? Hemotina ya Falisi we ido Sadusi we yisitina ya ekei oti monilo, loto lobiye.

¹²Ayalo ha libo mona ya moda holiyabo, Yisi ona yagunu ekei oti monilo, loto ladámoto, Falisi we ido Sadusi we api itibiyabo hatina yagunu ekei oti monilo, loto lobibo hawa monawa ya holifefe loti holiyae.

Pitakafo Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto yama minane, lomuibo ha
(*Mk 8:27-30; Lu 9:18-21*)

¹³Yesukafo Sisalia Filipai ebau lototo ege-ege moniyabo we loga o betito fetoto libo, Wenina muki yasi nemo We Hula yagunu ya hema ne, loti lo-lo ae? loto ya loga o betiye. ¹⁴Loga o betito, liwila oti fetoto loti labo, Wenina maleka masi Yoni noku i beti-beti aibo we ya minane, loti lo minae. Ido maleka masi Elaiya ya minane, loti lo minae. Ido ma yasi Yelemaiyafe, ido we ma polofeti minagu yauti we ya minane, loti lo minae, loti lomuwa. ¹⁵Ido hemotina yasi nemo ya hema ne, loti lo minae? loto loga o betiye.

¹⁶Saimoni Pitakafo fetoto libo, Hemo ya hilifi molaibo we Kilisto, Goti minowa-minowa aibo we Hipala ona ya minane, loto lomuiye.

¹⁷Lomuito, Yesukafo libo, Ba-Yona hipala Saimoniyo, ha feito lanibo ya wenina yasi lo oloto pi homámae. Aya hawa ya menefo okulumau nebo wekafo fefe loto li oloto pi hedaibo yagunu dowo loto holi minomo uwane. ¹⁸Hemo ya Pita minane, loto lohomowe. Ido hefana naba-naba me ya mulalo ya mono weninane li nuba o betimo yowoto fulimo uwabo mona li yoima o betinaibo ya ogofuwámanaiye. ¹⁹Ido okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo hilala hanu-wela ito huto feyananibo auba ya humunowe. Ido idafa muki mikalo nala inanibo ya ayaidana oto okulumau yagi nala moda itaibo ne. Ido idafa muki mikalo wina ananibo ya ayaidana oto okulumau yagi moda wina otaibo ne, loto lomuiye. ²⁰Lomutoto ege-ege moniyabo we maleka ya lobibo, Nemo yagunu ilifi molaibo we Kilisto ne, loti wenina muki lobiyámilo, loto lo fuko betiye.

Yesu hofu fuliyato fuliguti sinoinaibo ha
(*Mk 8:31-9:1; Lu 9:22-27*)

²¹Hamena yaloti Yesu Kilistokafo apito ege-ege moniyabo we ha lo oloto pi bito fetoto libo, Ena Yelusalemu numudo uwoto wenina hiyabatina we ido Goti sokila hi muwabo we ido lo molaibo ha api itibiyabo we yasi hena naba-naba li mofu nedoti hofu nedo fuliyato, fo hamena tili (3) minoto ya li sinoi nedanogolaiye, loto lobiye.

²²Ena Pitakafo ilimito anawaleka uto hanu muto ya libo, Ake, Wenabao, moda idafawa ya ona fedo homámanaibo ne, loto auba ito lomuiye. ²³Lomuito,

Yesu elepa ito libo, Sataniyo, negeka uwa. Hemo ya hefanalo hine uteba inabo hefana yaidana oto minane. Goti hala kibo yaidana oto haka kiyámoto, aifa mikalo wenina hatina kiyabo yaidana oto haka kiyanibo ne, loto lomuiye.

²⁴Yesukafo ege-ege moniyabo we ya lobibo, We makafo nemo nege molanowe, lotoma ya eimola lula-halau holinaibo idafa ya fulitoto, yá yofola ya mofuto nege molanaiye. ²⁵Yagunu we makafo eimola ula etuwagunuko holi minoto fulinaibo we ya u hopa unogolaiye. Ido we makafo nemogunu holito monimo uto ula etuwa fulinaibo ya nomuna hofawa minowa-minowa anogolaiye. ²⁶We makafo mikalo idafa-adafa muki ya wa noto monimo wifa, ido weuna-lula-hala u hopa unaibo we ya wa naibo idafa-adafala igaidana oto ana li faka lanaibo ne? Ido nena-idafakafo meina fito weuna-lula-hala hofa liwila oto linaiye? ²⁷Ena nemo We Hula ya Menefo lamerala nabau yau okulumau enisolenegi maina ya oloto pito loto wenina muki eimotina monatina molado ya lifimatina hona molo binogolowe. ²⁸Nemo ona lobiyowe. Onesa me ya sinoi minagu yauti malekama ya fuliyámoti, homu ya nemo We Hula ya weninane hiyaba o betinowe, loto anobo hamena ya wa nedanigilae, loto lobiyeye.

Yesu ula u eitoma bulibo ha

(Mk 9:2-13; Lu 9:28-36)

17 ¹Fo hamena sikisi (6) ya utaito Yesukafo Pitale, ido Yemusile unalafa Yonile idipito obula naba fanalo yoti eimotina yako minato, ²nomudinalo Yesu ula ya u eito bulito, hola-wela ya fo lamerala yaidana oto lamena aito, ido ulalo owo ya feke ona libo yaidana oto lamena aiye. ³Ayalo Mosesete ido Elaiyate oloto piti emogi ha lo minato wa betiyae. ⁴Wa betiti Pitakafo feto libo, Wenabao, melo minonibo ya dowo liye. Heimoka holinanibo ya numuna holo-hala tili (3) huwogeto, ma ya hemo numunaka minanaiye. Ido ma ya Mosese numunala minanaiye. Ido ma ya Elaiya numunala minanaiye, loto lomuiye.

⁵Feto lito, moda hawa lo nedo ayalo ya limu ma lamena hu-hu liboma ya moda loto wase i betito, ya moda limuku yauti nola ma holiyabo feto libo, Me ya ya lune-hane muwobo Hipane ya ne. Emo ya dowo loto wa edowe. Hala ya lutina-hatinau holilo, loto liye.

⁶Ena ege-ege moniyabo we hawa nola holiti ya mikalo lumu fou loti holi naba-naba holiyato, ⁷Yesukafo ya minado loto utinalo lito ya feto lobibo, Mikalo yati sinoiti holi holiyámilo, loto lobito, ⁸wa faka loti wa edabo ya wenina ma minámato, Yesu eimola yako ne.

⁹Ena obulaloti monimo lomado ya Yesukafo lobibo, Idafa onesa wa edabo ya wenina ma lobiyámoti, minomo uwato nemo We Hula ya fulinoguti sinoitoto ya lobinae, loto lo fuko betiye.

¹⁰Lo fuko betito, ege-ege moniyabo we feto loti loga o edabo, Elaiya homu anaibo ne, loti lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yasi neidafaito feto lo minae? loti loga o edae.

¹¹Loga o edato, fetu libo, Ya ona ne. Elaiyakafo homu loto idafa-adafa muki ya lifefe lanogolaiye. ¹²Feito neboma nefa, Elaiya ya moda lotaifa, wati wafefe loti wa edámoti, idafa-adafa muki lutina-hatinau holiyabo ya fe edotama ne, loto lobiyowe. Ido ayaidana oti nemo We Hula ya hena naba-naba numunigilae, loto lobiye. ¹³Fetu lito, ege-ege moniyabo we ya Yoni noku i beti-beti aibo we yagunu lobiye, loti holiyae.

Yesukafo Satani himiwela li fulo edoto ilifibo ha

(Mk 9:14-29; Lu 9:37-42)

¹⁴Emotina ya wenina nuba oti minado ya liwila oti lo fedato, we makafo loto hinalo hina obula fito ¹⁵fetu libo, Wenabao, hipanegunu luka-hakau milumala holiyo. Hululu hofoto ula ogofu naba-naba li mui, hamena-hamena sokufe, ido noku yau lumu fou lo-lo aiye. ¹⁶Feito hege-hege moniyabo we minadoka ilimito ofa, ula li faka lo edanabo ya ogofuwámae, loto lomuiye.

¹⁷Lomuito, Yesukafo libo, Ake, hemotina holi hikitina minámito monatina lekesa ibo molabo weninao, hamena nenaki ya hemotinagi minanowe? Ido hamena nenaki ya hemotina henatina mofu betinowe? Hipawama ilimiti nemodo alo, lobito, ¹⁸ilimiti ato, Yesukafo Satani himiwela hanu mui, hipa lulauti fulo edoito wito, ayalo ya moda faka loitaiye.

¹⁹Ena ege-ege moniyabo we eimotinako minoti Yesu nedo loti fetu loga o edato, Li fulo edoto ilifinubo ya neidafaito ogofuwámone? loti loga o edato, ²⁰fetu libo, Holi hikitina hefolako nenako, yagunu ilifinabo ya ogofuwámae. Feito nebo nenako, nemo ona lobiyowe. Holi hikitina ya yá holipa ilawa yaidana oto minanaibo ya obula yowa ya okaleka fulitoto meleka ano, lomunabo ya anogolaiye. Ido idafa ma yagunu ogofuwámone, loti ladámanabo ne. ²¹[Fetu feyanafa, ido aya Satani himiwelawa yaidana hilibo yagunu ilifinune, lotima homu wetina-idafa moi iti Goti lomutiko ilifinigilae. Ilifinabo hanu ma minámiye,] loto lobiye.

Yesu ya fulito sinoinaibo ha

(Mk 9:30-32; Lu 9:43-45)

²²Ido Galili yalo maina uwato, Yesukafo fetu libo, Nemo We Hula ya wenina adinalo biyato ²³hofo nedo fuliyato, fo hamena tili (3) uwageto fulinoguti ya li sinoi nedanogolaiye, loto lobito, holiti lutina-hatina hena naba-naba aiye.

Fele huliyadi numuna naba hefana takisi meina fibo ha

²⁴Ena Kapeneyamu numudo lo fedato, ya fele huliyadi numuna naba hefana takisi li-li abo we yasi Pita nedo loti loga o edoti labo, Api itibibo

we yakafo fele huliyaigi numuna naba hefana takisi ya fulo-fulo ámife? loti lae.

²⁵Lato, liwila oto lobibo, Moda fulo-fulo aiye, loto lobito numunau yoi neto, ayalo Yesu loto homu loga aibo, Saimoniyo, haka kiyo. Mikaleka wenina hiyabatina we wenaba ya igalekati hefana takisi li-li ae? Weninatina yalekatife, ido mika malekamati abo wenina yalekatife? loto loga o edaiye. ²⁶Loga o edaito, Pitakafo libo, Mika malekamati abo wenina yalekati li-li o minae, lito ya Yesukafo libo, Feto nebo nenako, lemo hipatina minonibo ya hefana takisi fulámanubo ne. ²⁷Nefa, lutina-hatina holi lumunabo nosámotanaie, loto uto momenoku ya laefa liyabo nala ya noku fuloto laefa hana linanibo ya ika oto welau ya li atoto hefana ma minanaibo ya lito hemote nemote hulitelo hefana takisi ya biyo, lomuiye.

U homu moloto nebo ha
(*Mk 9:33-37; Lu 9:46-48*)

18 ¹Aya hamenalo ya ege-ege moniyabo we Yesu nedo loti loga o edabo, Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo hilalau ya hema homu moloto huliya nebo we minanogolaiye? loti loga o edae.

²Loga o edato, olufo hefola ma sula fito, aito nomudinalo minagu li sinoi edoto feto libo, ³Nemo ha ona lobiyowe. Hemotina monatina ya li elepa iti u olufo hefola yaidana oti feyámanabo ya okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo we hilalau yau aguwámanigilae.

⁴Ido we ma lula-hala lito lumuto olufo hefola me ya yaidana anaibo we ya okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo we hilalau u homu moloto huliya nebo we ona minanogolaiye.

⁵Ido ma yasi nemogunu holiti olufowa hefola meidana oto minabo wenina li houna i betinabo ya nemogi li houna i nedanigilae, loto lobiye.

Mona nosámibo yakafo wenina ika o betinaibo ha
(*Mk 9:42-48; Lu 17:1-2*)

⁶Ido Yesukafo ha ma feto libo, We makafo olufowa hefola holi hikito nomabo wenina yauti ma ya hola ito holi hikila li hopaitanaibo wewa ya analo hinalo liti henobalalo hefana naba-naba nala iti ho nolula hamulupigu no noto fulinaiye, loti fulo edabo neko, moda dowo loto feyadi ne.

⁷Mika negu-negu ya idafa nosámibo yakafo holi hikito nomabo wenina ya hatina fito hanu lalototi ika o betinaibo ne. Idafa-adafawa nosámibo ya moda fedanogolaifa, ido we makafo holi hikito nomabo wenina ya hatina lito hanu lalotoka yati ika o betinaibo we ya hena naba-naba holinaibo ne. ⁸Yagunu aga yakafofe ido higa yakafofe lifima li mofu

hedagetoma aga yafe ido higa yafe fukoto li fulito. Moda holiyafe? Feito aga filigakofe ido higa filigakofe mako minageto ya minowa-minowa abo ebalo yonanibo mona yakafo aga loitife ido higa loitife nebokafo fiyámanaibo soku unanibo mona ya li yoima edaiye. ⁹Ido nomuga yakafo idafa wa edoto lifima li mofu hedagetoma ya nomuga kilito fulo. Feito nomuga makoko minageto minowa-minowa abo ebalo ya unanibo mona yakafo nomuga loiti minageto so fiyámanaibo soku yau unanibo mona ya li yoima edaiye.

¹⁰Ido wati monilo. Wenina olufowa hefolaidana yauti ma ya miyanumu o edámilo. Ha me ya lobiyowe. Holilo. Enisole hiyaba o betiyabo okulumauka minabo yasi hamena-hamena Menefo okulumau nebo we ya hola-wela wa o minae. [¹¹Yagunu nemo We Hula ya moni faluku abo wenina ya monito wita oto li nomudina wanowe, loto obo ne.]

Sipsisipi moni faluku aibo wase ibo ha

(Lu 15:3-7)

¹²Hatina kiyalo. We ma sipisipila wani hadeti (100) neguti mako ma moni faluku agetoma, wewa yakafo sipisipila muki nainti-naini (99) aifa nebo ya fulo betitoto obulalo ya uto, sipisipila mako moni faluku aiboma ya monito wita ámanaife? ¹³Ha ona lobiyowe. Moda monito wita oto li oloto pinaibo ya lula-hala dowa holibo mona yakafo sipisipila nainti-naini (99) ya aifa nebo yagunu lula-hala dowa holibo mona yama li yoima edanogolaiye. ¹⁴Feito ayaidana oto Metinafo okulumau nebo we yakafo olufowa hefola minagu yauti mako ma moni faluku anaiye, loto hala holiyámibo ne, loto lobiyowe.

Nosámibo mona molo hedanaibo ha

¹⁵Ena mono weninaka minaguti hounakafo makafo mona nosámibo molo hedanaibo ya uto heimotinako minoti nosámibo mona molaibo yagunu hanu umo. Hanu muwageto haka ya holifefe loto holiyagetoma hounakafo hofa liwila oto linanibo ne. ¹⁶Feito nefa, ido haka holi fulagetoma, hemogi we makofe ido loitife maina ha holinabo ya idipito nedo unae. Aliga wenina loitife ido loitigi-makogife ya ha lanibo ya onae, loti lobinigilae. ¹⁷Ido hatina ya holiyámagetoma monolo nuba abo wenina lobiyageto, uti lomuwato hatina yagi holiyámagetoma ya eito feka wenina ido hefana takisi li-li abo we mona molo betinabo yamaidana oti mona molo edanae.

¹⁸Ha ona hula lobiyowe. Me ya mikalo nala inanibo ya ayaidana oto okulumau yagi nala moda itaibo ne. Ido idafa muki mikalo wina ananibo ya ayaidana oto okulumau yagi moda wina aibo ne.

¹⁹Hofa lobiyowe. Mikalo me ya loiti masi idafa-adafa magunu holiti, lutina-hatina mako moloti lumunabe? loti lomunaibo ya Menefo

okulumau nebo wekafo holito idafawa muki feto fe betinogolaiye.
²⁰Yagunu wenina loitikofe, ido tili (3) yako ya nemo hulinelo maina minanabo ya emotina minagu yau minanogolowe, loto lobiye.

Houba-naba we ma hounalafo lifimala hilili o edámibo ha

²¹Ena Pitakafo Yesu nedoka loto feto libo, Wenabao, hamena nenaki hounanefokafo mona nosámibo molo nedagetoma, lifimala hilili o edanowe? Hamena seweni (7) moloto ya modafe? loto loga o edaiye.

²²Yesukafo libo, Hamena seweni (7) molageto ya moda ne, loto lohómowewe. E'e, hamena sewedi-seweni (77) ya hilili o edomo uwo.

²³Yagunu okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya mikalo hiyaba wenaba makafo houba-nabala we lifima bibo ya lifefe lanogolowe, loto holibo we yaidana oto ne. ²⁴Ena lifima apito lifefe lo betimo wito we ma lifimala teni tauseni (1,000) taleni ya nebo emo nedo ilimiti ae. ²⁵Ilimiti afa, lifimala liwila oto munaibo ya ogofuwáminako, yagunu hiyaba wenabala yakafo houba-nabala wenina ma feto lobibo, Wewa, olonafo, olufola yagi idipi eito wenina ononatinalo itageto, uti onona liyato, ononatina meinala ya linowe. Ido huwamenala muki ya hefanalo fuloti hefana liti ya hefanane moda naibo ya liwila oti numilo, loto lobiye.

²⁶Lobito yagunu houba-nabala we yakafo hinalo loto hina obula fito wako lo edoto feto libo, Wenabao, ha lanibo feto ladámoto, hiyaba mino. Hefanaka muki ya liwila oto humunogolowe, loto lomuiye. ²⁷Ido hiyabala we wenaba ya hala holito, lula-halau milumala holito, wina oto lifimala hilili o edaiye.

²⁸Hilili o edaifa, houba-naba wewa ya feka uto wa edaima ya houba-naba we ma wani hadeti (100) denaliyasi ya mui to lifimala aifa nebo we ya wa edoto, henobala lito, ipili hito feto libo, Hefana homobo muki ya moda onesa liwila oto nomo, loto lomuiye.

²⁹Feto lito, houba-naba wewa ya hounalafo hinalo uto hina obula fito feto libo, Ha lanibo ya feto ladámoto, hiyaba mino. Hefanaka muki ya liwila oto humunogolowe, loto lomuiye. ³⁰Feto lifa, hala holiyámoto, ilimito uto nala numugu fulo edoto libo, Hefana lifima muki liwila oto nomagetoma wina hedanowe, loto lomuiye.

³¹Feto lomuito onona maina liyabo hounalafo-mota yasi hounatinafo wabo ya lutina-hatina nosámito, hiyabatina we wenaba nedo uti hawa muki lomuwa. ³²Lomuwato, hiyabatina we wenaba yakafo wewa sula fito aito feto libo, Houba-naba we nosámanibo ona minane. Milumane holiyo, loto lonomaninako, hefana lifimaka muki ya hilili o hedowe.

³³Nemo ha lanibo holito, lune-haneu milumaka holiyobo yaidana oto hemo yagi hounakafo yagunu luka-hakau milumala neidafaito holiyámáne? loto lomuto, ³⁴sebala hala-kala naba lito, nala numugu ula ogofu li munabo we adinalo bito feto libo, Hefana lifima muki liwila oto nomagetoma wina hedanowe, loto lomuiye.

³⁵Ena hemotina muki lutina-hatinau yau hounatinafo-mota lifimatina ya hilili o betiyámatoma Menefo okulumau nebo wekafo ayaidana oto lifimatina ya hilili o betiyámanogolaiye, loto lobiye.

We ma olonafo fuko fulitanaibo ha

(Mk 10:1-12; Lu 16:18)

19 ¹Yesu aya hawa ya lo huloito Galili mika fulitoto, monimo Yudia mikau Yodani no naba filigaleka wito, ²wenina nuba naba-naba ege molato, ido yalo wenina idafa i hiliyabo li faka lo betiye.

³Ido Falisi we yasi, hepa molo munune, loti emo nedo loti feto loti labo, We ma olonafo ya mona-mona molaibo yagunu fuko fulitanaibo we yakafa lo molaibo ha fukanaife? loti loga o edae.

⁴Loga o edato, emokafo feto libo, Hana ya mika okuluma li oloto pibo wekafo

we wena li oloto piye,

loto ha mono lufuwau (*Stt 1:27*) nebo ha ya hitoti holifefe loti holiyámafe? Ido ha ma feto libo,

⁵Yagunu wemoli yasi otinafo metinafo fulo betiti olodinafolo kelabo, loitiwa ya utina u mako loti minanaiye,

loto ha mono lufuwau (*Stt 2:24*) ya nebo ne. ⁶Yagunu loitiwa ya loiti minámiye. E'e, moda u makoko loti minainako, yagunu Gotikafo li kelaibo ya wenina fuko filiga-filiga o betiyámilo, loto lobiye.

⁷Lobito, liwila oti labo, Feto netoma ya Mosesekafo we ma olonafo fuko fulitanaibo we ya hiyaba we minadokati lufuwa iyabo ya lito olonafo muto fuko fulitanaibo ne, loto libo ya neidafaito liye? loti loga o edae.

⁸Loga o edato, liwila oto lobibo, Hemotina lutina-hatina gedibo yagunu Mosesekafo ya olodinafo fuko filiga-filiga fulanabo ya feti feyanae, loto hawa libo ne. Nefa, hana ya hanu yaidana oto minámima ne. ⁹E'e, we ma olonafo hopa li uno-uno oto moniyámibo ya fuko fulitoto uto wena eito linaibo we ya moda hume-ugele anaiye, loto lobiyowe, loto liye.

¹⁰Feto lito ege-ege moniyabo we ya feto lomuwabo, Feto netoma wena liyámanogolaibo mona yakafa we wena maina mofu moloti minanaibo mona ya li yoima edaiye, loti lomuwae.

¹¹Lomuwato, ido emokafo feto libo, Wenina muki hawa holiyabo ya ogofuti meyalo molámanae. E'e, Gotikafo aya auba bibo wenina yako hawa meyalo molanae. ¹²Feito we malekama ya otinafo houmalauti wenagi keloti ogofuwámanabo we minabo yagunu wena liyámanae. Ido wenina yasi we malekama li wenagi keloti ogofuwámanabo we gedanako yagunu wena liyámanae. Ido we malekama ya okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo we ya houba-naba o edanune, loti holiyanako, wena liyámanae. Hawa ya holifefe loti holiti holi ogofunabo ya hawa liti meyalo molalo, loto lobiye.

Yesu ya anagunu olufo hefola atatinalo libo ha

(Mk 10:13-16; Lu 18:15-17)

¹³Ena olufo hefola ma Yesu nedo idipiti abo ya anagunu atatinalo lito emotinagunu holito Goti lomunaiye, loti lafa, ido ege-ege moniyabo we yasi hanu biyae. ¹⁴Hanu biyato, Yesukafo feto libo, Okulumau nebo we wehudite wenina olufowa yaidana oti minabo wenina ya hiyaba o betinako, yagunu olufo nemodo anabo ya hanu hu betiyámilo, loto lobito, ¹⁵ana ya atatinalo litoto, ebawa ya fulitoto wiye.

Idafa wa naibo we lomuiho ha

(Mk 10:17-31; Lu 18:18-30)

¹⁶Ena we ma moda Yesu nedo loto loga aibo, Api libibyanibo we, nemo hofawa minomo yonabo mona ya linowe, loto holinobo ya nena mona dowa molanobo ne? loto loga o edaiye.

¹⁷Loga o edaito, feto libo, Mona dowa yagunu neidafaito loga o nedane? Mako yako dowa ne. Ido hemo nomune hofawa minanowe, lotoma lo molaibo ha ya meyalo molo, loto lomuiye.

¹⁸Feto lomuito, emokafo libo, Lo molaibo ha ya igamae? loto loga o edaito, Yesu feto libo,

Wenina hofa beti fuliyámo. Hume-ugele ámo. Idafa ugele liyámo. Ha sugi lobiyámo. ¹⁹Okafa mekafo hulitina li faka lo. (Kis 20:12-16)

Heimoka yagunu holiyanibo yamaidana oto wenina muki ya luka-haka biyo, (Lo 5:16-20)

loto ha mono lufuwau nebo ha ya lomuiye.

²⁰Lomuito, we hofawe yakafo libo, Hawa muki ya moda meyalo molomo uwowe. Yagunu ma igaidana anowe? loto loga o edaiye.

²¹Loga o edaito, Yesukafo libo, Hemo ufefe ona lanowe, lotoma ya uto huwamenaka muki ya hefanalo fuloto, hefana lito idafa wa námabo wenina ya hona moloto biyo. Feto feyageto ya okulumau huwamena dowa oloto pi humunogolaiye. Ido loto nege molo, lomuiye. ²²Lomuito, we hofawe yakafo hawa holito, idafa naba wa naibo nenako, yagunu lula-hala hena naba aito ya wiye.

²³Wito, Yesukafo libo, Ona lobiyowe. Huwamena naba-naba wa naibo we yakafo okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo hilalau yonowe, loto holinaibo ya hosa naba finaiye. ²⁴Ha hofa lobiyowe. Safu-kameli yakafo naka lulau unaibo ya hosa finaibo nefa, ido idafa wa naibo we yakafo Goti wehudite hilalau yonowe, loto holinaibo ya ito yoto hosa naba-naba finaibo ne, loto lobiyowe.

²⁵Lobito, ege-ege moniyabo we hawa libo ya holiti, elegiti feto loga abo, Feto nenako, yagunu hemakafo wenina li nomudina wanaiye? loti lato, ²⁶Yesukafo wenu fefe loto wa betito feto lobibo, Wenina yasi ya

ogofuwámafa, Goti yakafo idafa-adafa muki feto feyanaibo ya moda ogofuto ne, loto lobiye.

²⁷Lobito, Pitakafo loga o edoto feto libo, Lemo moda idafa-adafa muki fulitoto hege moloninako, nena idafa linubo ne? loto lito ²⁸Yesukafo libo, Ona lobiyoue. Idafa-adafa muki hofawa oloto pinaibo hamenalo ya nemo We Hula yakafo wenina hiyaba o betinowe, loto lamenau ekeni folomolo ya amedoto, hemotina nege-nege moniyabo yagi ekeni folomolo ya tuwelu (12) yalo amedoti minoti Isilaeli wenina afu monalo-monalo tuwelu (12) ya hona molo betiti weninawa hiyaba o betinae. ²⁹Ido wenina masi ya nemogunu holiti numunatina ebatina, yatinafo unatinafo emonatina, otinafo metinafo, olufotina, midina fulitanabo wenina ya ayalo naba-naba liwila oti liti, ido nomudina hofawa minowa-minowa oti minomo yonigilae. ³⁰Feito nefa, ido wenina abi hulitinagi we minabo ya hulitina ya lumunaibo ne. Ido hulitina lumibo wenina ya hulitinagi we minanabo ne, loto lobiye.

Nala waini ilawa hifibo minau onona linabo ha

20 ¹Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya mika yawala yaidana oto ne. Leda luwaila fo yoito mika yawala uto nala waini ilawa hifibo migu ya onona linabo we idipito anowe, loto wiye. ²Feito uto wewa onona linabo wemoli ya fo hamena mako onona liti ya onona fo hamena mako hefana meina denaliyasi mako ya linae, lobito, O, linune, loti lato, ido nala waini ilawa minau ya onodo idipi molaiye. ³Aliga fo lo gedito maketilo uto, wemoli ma aifa sinoi minabo ya wa betito lobibo, ⁴Hemotina yagi nala waini ilawa mineu uti ya onona liyato onona meina fefe loto binogolowe, loto lobito onodo uwae.

⁵Uwato, ido folilo yagi hofa liwila oto uto, ido lunaga yagi hofa uto, wemoli ma ya ononalau idipi molaiye.

⁶Ido lunaga fo hufinogolaibo hamena yaidana uto, wenina malekama sinoi minabo ya wa betito lobibo, Neidafaito aifa foli sinoi minae? loto lobiye. ⁷Lobito, emotinasi lomuwabo, We makafo onona linubo lomáminako, aifa minone, loti lato, emokafo libo, Hemotina yagi mineu uti nala waini ilawa onona li nedalo, loto lobiye.

⁸Ena lunaga molotaito mika yawalakafa hiyaba aibo we lomuibo, Onona liyabo we muki ya li nuba oto, onona litato aliga abo we onona meinatina ya homu biyo. Ido homu abo we meinatina ya aliga biyo, loto lomuiye. ⁹Feto lomuito wenina fo sapito lunaga loti onona liyabo we muki ya onona fo hamena mako meinala hefana denaliyasi mako ya biye. ¹⁰Ido leda luwailati onona apiti liyabo wenina yama meina naba linubo ne, loti hatina kiyafa, ayaidana oto wenina muki yagi onona fo hamena mako meinala hefana denaliyasi mako ya biye.

¹¹Feito bito, meina liyado ya mika yawala ya hanu muti lomuwabo,
¹²Wenina aliga abo ya hamena founako onona liyabo, ido lemo ya leda luwailati loto onona naba li minogeto fo ligu onona liyonibo meina li mako itoto meina yaidana oto lomane, loti lomuwa.

¹³Lomuwato, emokafo we ma liwila oto lomuibo, Weninane, li nosámibo hedámowe. Hemokafo onona lito ya fo hamena mako meina hefana denaliyasi mako ya linowe, loto labe? ¹⁴Yagunu meinaka lito uwo. Aliga aibo we ya hemogi meina ayaidana oto binowe, loto holiyowe.
¹⁵Nemo neimo idafanema nenako, yaidana-meidana anowe, loto holinobo ya feto ámanobo nefe? Ido idafa bi holiyonako, yagunu luka-haka naba hofu nomabe? loto lomuiye.

¹⁶Feito wenina abi loti hulitinagi we minabo ya hulitina ya lumunaibo ne. Ido hulitina lumibo wenina ya hulitinagi we minanabo ne, loto lobiye.

Yesu ya fulito sinoinaibo ha
(Mk 10:32-34; Lu 18:31-33)

¹⁷Yesu ya Yelusalemu yonowe, loto ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya idipito eimotinako hanudo uwabo ya fetu lobibo, ¹⁸Moda Yelusalemu numudo akaisa yowogeto, yalo nemo We Hula ya sokila molo muwabo we wenabatinagi ido lo molaibo ha api itibiyabo wegi adinalo biyato, ha fi numuti hofu nedo fulinune, loti ¹⁹eito feka wenina adinalo biyato, hamane hiti, nala osogunu ikula hofu nedoti, yá yofolo ya hofu nedo fuliyato, fo hamena tili (3) uwageto fulinoguti ya hofa sinoinogolowe, loto lobiye.

Sebedi hipala loiti Yesu hafulalo minanoiye, loti holiyaibo hatina
(Mk 10:35-45)

²⁰Ena aliga Sebedi olonafu idafa ma linowe, loto holito, ido hipala loiti yagi Yesu nedo ato, otinafokafo hina obula fi muito, ²¹Yesukafo loga o edaibo, Nena idafa linowe, loto holiyane? loto lito, liwila oto fetu lomuibo, Hemo weninaka hiyaba o betinanibo hamena yalo hipane loiti ya ma fulu aga onaleka ito, ido ma aga adawaleka ito betiyageto, ya amedoti hafukalo we minanaiye, loto holiyowe, loto lomuiye.

²²Fetu lito, Yesukafo libo, Loga o nedanibo idafa ya monawa holifefe ladámane. Nemo hasuwala fi nedanabo hapu ya hemotina yaidana oti ogofuti linaife? loto loga o betito, fetu laibo, Aifa linoibo ne, loti lomuwaiye. ²³Yesukafo libo, Nemo hena holinobo yaidana oti holinigilaifa, ido hafunelo filiga-filiga minanaibo ne, loto lanobo ya ogofuwámowe. E'e, Menefokafo ebawa lifefe lo betitaibo wenina ebatina ya ne, loto lobiye.

²⁴Lobito, ege-ege moniyabo we teni (10) ya hawa holiti hounatinafo loiti hafuwalo we minanoiye, loti lainako, loitiwa holi nosámibo biyae.

²⁵Yagunu Yesukafo sutina fito ato lobibo, Hemotina holiyabo ya eito feka wenina hiyabatina we yasi onona liyabo ya eimotina hulitina li faka loti auba iti, feti feyalo, feti feyalo, loti ha lobi-lobi ama ne. Ido hiyabatina we wenaba yagi auba iti lobiti hiyaba o beti-beti abo monatina ya hemotina holi minama ne. ²⁶Holi minafa, ido mona molaboidana hemotina minagu ya molámilo. E'e, we ma hemotinagu yauti wenabatina minanowe, loto holinaibo we ya hemotina houba-naba ononatina ya liyaneyo. ²⁷Ido makafo wenaba ona minanowe, loto holinaibo ya nalalo houba-nabatina we minoto houba-naba onona liyaneyo. ²⁸Ayaidana oto nemo We Hula ya wenina houba-naba o nedanae, loto ámowe. E'e, houba-naba o betito, ido lifimatina yagunu u hopa utanae, loto eimotina ebatina lito fulinowe, loto owe, loto lobiye.

Yesukafo we loiti nomudina likaibo li falato betibo ha
(*Mk 10:46-52; Lu 18:35-43*)

²⁹Ena Yesugi ege-ege moniyabo wegi Yeliko numuna fulitoto uwado wenina nuba naba-naba Yesu ege uwae. ³⁰Ege uwato, moda we loiti ma nomudina likaibo ya hanu anawalo amedoti minaibo yasi Yesu aiye, loti labo ha holiti feto laibo, Wenabao, Defiti yufa fibo we, milumate holiyo, loti auba iti sula fiyaiye. ³¹Feto laito wenina muki yasi, Ha hedámoti holoti minaliyo, loti hanu biyafa, wewa loiti yasi, Wenabao, Defiti yufa fibo we, milumate holiyo, loti oto yoti ha naba loti sula fiyaiye.

³²Laito, Yesu hanudo minoto sutina fito loga o betibo, Nemo ya hemotina neidafa o ledanaie, loti holiyaiye? loto liye. ³³Lito, liwila oti feto laibo, Wenabao, nomude li falato ledanane, loto holiyoie, loti lomuwaito, ³⁴Yesu lula-halau milumatina holito nomudinalo lito, ayalo nomudina falatito ege uwaiye.

Yesu ya Yelusalemu yoibo ha
(*Mk 11:1-11; Lu 19:28-40; Yo 12:12-19*)

21 ¹Ena uto Yelusalemu li alili moloto, ya Betefage numuna Olifi obula hinau yalo fedoto, Yesukafo ege-ege moniyabo we yauti we loiti ma idipito ²feto libo, Hemotina numuna meya meu selo negu yau uti, ayalo safu-dogi olafogi mofolagi nala iyabo minanaibo ya wa betiti, nala wina oti liti liwila oti nemo minodo aliyo. ³Feto aito we makafo loga o betiyagetoma, Wenabakafo emo ononala ma neto yagunu lito oiye, loti lomuliyo. Feto lomunaibo ya ayalo safu-dogi ya idipinogolaiye, loto lobito idipiye.

⁴Feto feyaibo yagunu Gotikafo ha polofeti welalo molaito feto libo,

⁵Hemotina Saiyoni we wena feto loti lobilo. Walo. Hiyabatina we wehudi ya hemotina minadoka aibo ya mona you liboko molo-molo aibo we ya safu-dogi meyalo amedoto ne. Safu-dogi mofola

meyalo amedoto minoto ya aiye, loti ya lobilo,
loto ha mono lufuwau (*Sek 9:9*) nebo ha yama ayalo iye.

⁶Ido ege-ege monibo we loitima Yesu welalo hololoti uti ⁷safu-dogi olafogi mofolagi idipiti loti, utinalo owo feka iyaibo ya li fuloti safu-dogi meyalo molaito, Yesu yoto amedoto minoto wiye. ⁸Wito, wenina naba-naba mau minabo yasi, Wenabate ne, loti utinalo owo ya li fuloti hanudo unaido holaleka mikalo ya wilimo uwato, ido wenina malekama ya yá akawa lekoti hanudo ya molomo uwae. ⁹Ido wenina nuba naba li homu-homu o edabo ya ido masi li aliga-aliga o edabo yasi feto loti labo, Aiyo, dowae, hosana! Defiti yufa figuti weyo, luwaka lanune. Wenaba huliyaibo aibo we ya dowo loti holimo wibo ne. Yoisau okulumau minabo yagi ayaidana oti, aiyo, dowae, hosana! loti lo-lo ae, loti aiyo-weiyo lo edomo uwae.

¹⁰Yesu ya monimo uto Yelusalemu numudo ya yoito wenina minabo muki ya elegiti feto labo, We me ya ya hema ne? loti loga-miga ato, ¹¹wenina nuba naba masi, Galili mikau Nasalete numudoti polofeti Yesu ya ne, loti liwila oti lobi minae.

Yesu fele huliyaibo numuna nabau yoibo ha
(*Mk 11:15-19; Lu 19:45-48; Yo 2:13-22*)

¹²Ido Yesukafo fele huliyaibo numuna naba hilalau ya yoto idafa meina fiti minabo wenina, ido idafa meinalo fuloti minabo wenina wa betito ya muki heni fulo feka betito, ido hefana hola eito-eito nebo ya li filiga-filiga abo wenina folomotina muki yagi, ido nama mulu meinalo fuloti minabo wenina folomotina yagi muki ya li elepa ito fululu kaiye. ¹³Fululu kaito feto libo, Ha mono lufuwa igu feto loti libo,

Numunane ya ha lonumu-numu abo numuna ne, loti lanabo ne, loti ha mono lufuwau (*Ais 56:7*) nebo nefa, hemotina yasi li ugele we numunatina yaidana o minae, loti lobiye.

¹⁴Feto lobito aya fele huliyaibo numuna nabau minaido ya nomudina likaibo ido hidina nosámibo wenina ato li faka lo betiye. ¹⁵Li faka lo betito, sokila molo muwabo we hiyabatina we ido lo molaibo ha api itibiyabo we Goti aubala itibibo idafa li oloto pibo ya wati, ido olufo fele huliyaibo numuna naba ebalo minabo yasi Aiyo, Defiti yufa fibo weyo, luwaka lo minone, loti labo ha holiti ya sebatina hala-kala loitaiye. ¹⁶Feti ya loga o edabo, Meu minabo wenina ha labo ya holabe? loti lato, Yesukafo liwila oto lobibo, O, moda holiyowe. Ido ha ma,

Olufu namunagi ido olufu yagi wetinaloti luwaka lanae, loti ya oloto piyane,
loto ha mono lufuwau (*Sng 8:2*) nebo hama hemotina ya hitoti holiyámafe? loti loga o betiye. ¹⁷Loga o betito fulo betitoto numuna meya naba hilalauti feka uto, Betani numudo yoto lubuka yalo unaiye.

Yá sigolo aila Yesu welalo megunibo ha
(*Mk 11:12-14, 20-24*)

¹⁸Ido leda luwaila numuna meya nabalo ya unowe, loto hanudo monimo aido ya inagunu fulito ¹⁹ya yá sigolo ma hanu anawalo watoto yá monalo wifa, ilawa iyámito ailako nebo watoto, hofa ilawa iyámanaiye, loto lomuito, ayalo yá aila ya meguniye.

²⁰Yá aila megunito, ya ege-ege moniyabo we wati elegiti fetó labo, Igaidana oto yá sigolo aila ya henemane oto meguniye? loti loga o edato, ²¹Yesukafo libo, Ona lobiyowe. Holi hikito numuti lutina-hatina loiti molámatoma, yá sigolo fetó fe edobo yaidana oti fetó feyanigilae. Ido yako minámiye. Hemotina obula okaleka yowa nebo ya ho noku sinoito uwo, loti lanabo ya hatina meyalo molanogolaiye. ²²Idafa ma muki yagunu linune, loti holi hikitoti Goti lomunabo ya moda linae, loto lobiye.

Yesu ya hema welaloti holito fe-fe ane? loti loga o edabo ha
(*Mk 11:27-33; Lu 20:1-8*)

²³Ido Yesu ya fele huliyagi numuna naba hilalau yoto, wenina ha mono api itibi neto sokila molo muwabo hiyabatina we yagi wenina hiyabatina we wenaba yagi emodoka loti loga o edoti labo, Hemo ya idafa fe-fe anibo ya hema welaloti holito fe-fe ane? Ido hemakafo lohumito fe-fe ane? loti lae. ²⁴Lato, Yesukafo libo, Nemo yagi hemotina ya idafa mako ma loga o betiyoto, logane ya liwila oti fefe loti lonomatoma, nemo ayaidana oto hema welaloti holito idafawa feyobo huliya ya lobinogolowe. ²⁵Holilo. Yoni noku i beti-beti aibo we ya hema welaloti fetó fe-fe aibo ne? Okulumau nebo we welaloti nefemo, ido aifa wenina wetinaloti ne? loto loga o betiye.

Loga o betibo hawa ya holiti yagunu loyolalo-melo oti fetó labo, Okulumau nebo we welaloti ne, lanubo ya nedafaito holi hikito umámae? lolumutanaiye, loto fetó ladámanune. ²⁶Ido aifa wenina wetinaloti ne, lanubo ya wenina muki Yoni polofeti ne, loti holiyabo yagunu wenina holitina holiyone, loto ya fetó ladámanune, loti lae. ²⁷Fetó loti liwila oti lomuwabo, Lemo holifefe ladámone, loti lomuwato, emokafo libo, Nemo yagi ayaidana oto hema welaloti idafa-adafa fe-feyobo yama lobiyámanogolowe, loto lobiye.

We ma hipala loiti minaibo yagunu libo ha

²⁸Yesukafo fetó libo, Hatina kiyalo. We ma hipala loiti minaibo ya homu hipala nedo uto lomuiibo, Hipane, eletifo ya uto nala waini ilawa mineu ya onona liyo, lomuwageto, ²⁹hipalakafo libo, E'e, eleka hofó nedaito, ononaka liyámanogolowe, lifa, aliga ya lula-hala elepa itoto

uto onona liye. ³⁰Ido wewa hipala ma nedo uto ayaidana ha lomuito, hipalakafa liwila oto feto libo, O, menefo, uto ononaka linogolowe, lifa, aguwámiye. ³¹Feito hipala loiti yauti hemakafa melafo welalo hololiye? loto loga o betito, feto labo, Homu hipala ne, loti lomuwa.

Lomuwato, Yesukafo libo, Nemo ona lobiyowe. Hefanatina takisi li-li abo we ido hopa li uno-uno abo wenipa ya Goti wehudite weninala hiyaba o betibo hilalau yau hemotina u homu molo betiti yonae.

³²Holiyafe? Yonikafo hemotina minadoka mona fefe libo hanuwa api itibinowe, loto aifa, hemotina yasi holi hikito umámafa, hefana takisi li-li abo we ido hopa li uno-uno abo wenipa ya holi hikito muwae. Feto feyabo ya hemotina wa edotama nefa, lutina-hatina li elepa iti holi hiki ladámae, loto lobiye.

Nala waini migu hiyaba abo we nosámabo hatina

(Mk 12:1-12; Lu 20:9-19)

³³Yesukafo libo, Wase ibo ha ma holilo. Mika yawala we makafa migu nala waini ilawa hifito, hila fito, hidinagunu nala waini ilawa lipi anabo eba lifefe loto, nala waini ilawa hiyaba anabo numuna huto, feto fe huloitoto minawa ononawa ya hiyaba abo we adinalo moloito monimo eba faigaka wiye.

³⁴Ena nala waini ilawa hula lanaibo hamena ya alili agetoma houba-nabala we feto lobibo, Mine hiyaba abo we minado uti, nala waini ilawa hula li nedoti alo, loto idipi molaiye. ³⁵Idipi molaito, mina hiyaba abo we minadoka u fedato, mina hiyaba abo we yasi houba-nabala we ma adinalo-hidinalo liti, we ma ya mainafagunu hofoti, ma ya hofu fuliti, ma ya hefanagunu hofae. ³⁶Feto feyato, ena houba-nabala we ma abi loti ya hofa idipi molaito uwabo mina hiyaba abo we yasi ayaidana hofa fe betiyae.

³⁷Feto feyato, aliga ya eimola hipala emotina minado ilifito feto libo, Wa edoti hala holinabo ne, loto ilifi minagu ya molaifa, ³⁸mina hiyaba abo we yasi hipala ya wa edoti, eimotina loyolalo-melo o minoti feto labo, Emo yakafa melafo idafala we fi molo edaibo idafala muki linogolainako, yagunu hofu fulito idafala muki ya linune, loti ³⁹migu yauti li feka fuloti, hofu fuliyae. ⁴⁰Yagunu mina yawala yakafa anaibo ya mina hiyaba abo wewa ya neidafa fe betinaiye? loto loga o betiye.

⁴¹Loga o betito, liwila oti labo, Nosámabo wewa ya li nosámibo o betito, hofu beti fulito, wenina eito ma ya nala waini ilawa mina hiyaba anabo, hula lanaibo hamenalo ya numu-numu anae, loto migu onona adinalo binaiye, loti lomuwa.

⁴²Feto lomuwato, Yesukafo feto libo, Ha mono lufuwau yau feto libo, Hefana ya numuna huwabo wenina wa aifa idafaidana itabo nefa, ido aya hefanawa yama moda numuna lagi hola fibo ne. Wenaba yakafa idafawa feto feyaibo ya wa edoto elegiyone,

loto ha mono lufuwau (Sng 118:22-23) nebo hawama ya hitoti holiyámafe? ⁴³Yagunu lobiyowe. Goti hiyaba we wehudi weninala hiyaba o ledaibo mona ya hemotinalokati lito eito feka wenina hulawa li oloto pinabo ya adinalo binogolaiye. [⁴⁴Ido we makafo hefanawama yalo lumu fou lanaibo ya aubala leko-mako loto li hopa anaibo ne. Ido hefanawama yakafo we ma meyalo limo inaibo ya wewa ula ya moda metala-atala anaiye, loto lobiye.]

⁴⁵Ido sokila hi muwabo we hiyabatina we ido Falisi we yasi wase ito ha libo ya lemo lo ledaiye, loti holiti, ⁴⁶nala i edanabo hanu moniti wita afa, wenina muki ya polofeti ne, loti holiyabo yagunu holitina holiyae.

We wena linaido wetina idafa nanabo ha

(Lu 14:16-24)

22 ¹Yesukafo wase ito ha hofa feto lobibo, ²Okulumau nebo wehudite yakafo weninala hiyaba o ledanaibo monala ya hiyaba wenaba ma hipala wena linogolaibo yagunu wela-idafa naba li nuba oto hofa hibo we yaidana oto ne. ³Wewa yakafo onodo we feto lobibo, Wenina homu sutina fiyobo minado uti idipiti anae, loto idipi molaito uwafa, sutina fibo wenina ya eleka o betito ámae. ⁴Yagunu onodo we ma hofa idipi moloto feto lobibo, Uti homu sutina fiyobo wenina ya feti lobilo, hoba-hobina ya hofa hito, ido bulumakaufena sipisipifena moda hofa hito, muki idafa lifefe lo huloninako, yagunu loti we wena adinalo li bito wetina-idafa nanae, loti lobilo, loto lobito idipi molaiye.

⁵Idipi molaito, uti hawa lobiyafa, holiyámoti aifa hanu eito-eito uwato, ma ya eimola minau wito, ido ma ya eimola hefana ononalalo wito, ⁶ido malekama yasi onodo wewa adinalo-hidinalo liti utina li nosámibo o betiti hofa beti fuliyae. ⁷Hiyaba wenabama hawa holito sebala hala-kala lito, himiwe idipi molaito, uti hofa beti fuliyabo weninawa muki hofa beti fuliti, numunatina ebatina yagi lepa ae.

⁸Lepa ato, onodo we lobibo, Hipane wena lito wela idafa lifefe lobo ya nanune, loto wenina su fi betiyofa, monatina fefe ladámibo yagunu anabo ya ogofuwámae. ⁹Yagunu hanu hofala nedo-nedo uti, wenina muki wa betinabo ya sutina fiti, idafa nanuniyo alo, lobiti idipiti anae, loto onodo we lobiye. ¹⁰Lobito, uti hanu hofala nedo-nedo monimo uti, wenina muki oloto piyabo, mona dowá molabo ido nosámibo molabo, muki ya idipiti ato, numuna nabau ya wenina naba nuba oti amedoti minae.

¹¹Nuba oti amedoti numugu ya minato, hiyaba wenabakafo wa betinowe, loto yoto wenina wa betimo wiye. Wa betimo wibo ya we ma hipa wena lido unigili holoi-holoi abo owo ulalo iyámibo ya wa edoto lomuiabo, ¹²Weninane, hipa wena linigilado holoi-holoi abo owo ukalo iyámanibo ya igaidana oto numugu meu ya yowane? loto loga o edaito, wema ha ladámiye. ¹³Ha ladámito, hiyaba wenaba ya onodo we feto

lobibo, Wewa analo-hinalo nala iti midipu igu feka fulato, aya midipu igu yau hufo naba-naba oti wetina hofala guti minanigilae, loto lobiye.

¹⁴Ena ayaidana oto Gotikafo wenina muki ya sutina fifa, ido mako-mako wa molo betiye, loto lobiye.

Yesu hefana takisi yagunu loga o edabo ha

(Mk 12:13-17; Lu 20:20-26)

¹⁵Ena Falisi we yasi feka uti, Yesu ha lanaibo ya ha lito sigiya lo edanune, loti nuba oti hudala hi minoti, ¹⁶egetina molabo we ido Heloti ege molabo we Yesu nedo idipi molato uti feto loti labo, Api lilibianibo we, ha ona hulako lane, loto holi minone. Ido Goti hanula dowa yalo moninabo monagunu ona hula api lilibi-lilibi o minane. Ido aifa weninafe, ido hulitina nebo wenina ya holitina holiyámoto, ha ona yako lo minane. ¹⁷Feito loga o hedogeto ha liwila oto lananibo holinune. Ena hiyaba wenaba Sisa hefana takisi mu-mu onibo mona ya fefe loto nefeh? loti loga o edae.

¹⁸Yesukafo hatina-manadina nosámibo hiyabo ya holitoto feto lobibo, Hemotina monona loiti iyabo we, nedafaito hepa molo nomae? ¹⁹Hefana takisi fulanabo hefana ya nilibilo, lito hefana denaliyasi mako ya li oloto piti ilibiyato, ²⁰Yesukafo wa edoto lobibo, Weunagi lufuwalagi me ya ya hema idafala ne? loto loga o betiye. ²¹Ya Sisa weunagi lufuwalagi ne, loti liwila oti lomuwato feto libo, Feto Sisa idafala liti ya Sisa liwila oti muilo. Ido Goti idafala liti ya Goti liwila oti muilo, loto lobiye.

²²Hawa libo ya holiti elegiti fulo edoiti uwae.

Fuliyaguti sinoiyabo yagunu Yesu loga o edabo ha

(Mk 12:18-27; Lu 20:27-40)

²³Aya hamenalo Sadusi wenina ya wenina fuliyagu yauti sinoiyámanabo ne, loti holiyabo ya Yesu nedo loti loga o edabo, ²⁴Api lilibianibo we, Mosesekafo feto libo, We ma olufo hedámoto fuliyagetoma, unalafu yakafo wena-hiyona ya lito yalafodo olufo li oloto pi edanaie, loto libo ne. ²⁵Ido lemo minionigu ya yalafu-unalafu seweni (7) ya minato, ena homu yatinafo ya wena lito olufo hedámoto fulito, unalafokafo wenawa liye. ²⁶Lito emo ayaidana oto fulito, unalafu makafo wenawa lito fuliye. Fetiko fe liti uwato, yalafu-unalafu seweni (7) ya wenawa mako liti fuliye. ²⁷Muki ya fuliyato, aliga wenawa yamagi fuliye. ²⁸Fulito, yalafu-unalafu seweni (7) ya wenawa liyaboma nenako, yagunu wenina fuliyabo ya hofa sinoinabo hamenalo ya hema olonafu minanaibo ne? loti loga o edae.

²⁹Loga o edato, Yesukafo liwila oto libo, Hemotina ya ha mono lufuwau nebo ha ido Goti aubala yagi holifefe loti holiyámanako, yagunu hopa ha lo minae. ³⁰Wenina fuliyaguti sinoinabo hamenalo ya we wena

mofo molámato, we wena adinalo li biyámanigilae. E'e, Goti enisolela okulumau minabo yaidana oti minanigilae.

³¹Ena wenina fuliyaguti hofa sinoinabo hamena yagunu Gotikafo lobibo ha ya hitámafe? ³²Feto lobibo,

Nemo ya Abalahamu Gotila minoto, ido Aisaka Gotila minoto, ido Yekopu Gotila minowe,

loto ha mono lufuwau (*Kis 3:6*) ya nebo ne. Emo ya wenina fuliyabo Gotitina ya minámiye. E'e, wenina nomudina hofawa minabo yako Gotitina ne, loto lobiye. ³³Ido wenina mau minabo ya hawa libo holiti ya mono api itibibo hala yagunu elegiyae.

Ha auba ibo yagunu Yesu loga o edabo ha

(*Mk 12:28-31; Lu 10:25-28*)

³⁴Ena Falisi we yasi Yesu ya Sadusi we li you lo betiye, loti labo hawa holiti ya nuba oti minae. ³⁵Ido mau minagu yauti we makafo lo molaibo ha ya hitoto holifefe libo we ya Yesu hepa molo edanowe, loto emo nedo uto fetu lomuibo, ³⁶Api lilibiyaniwo we, lo molaibo ha yauti ya nena ha ya u homu uto auba ibo ha ne? loto loga o edaiye.

³⁷Loga o edaito, Yesukafo libo,

Luka-haka muki ido weuga muki ido haka-managa muki ya Wenaba Gotika ya umo,

³⁸loto lo molaibo hau (*Lo 6:5*) nebo hawa ya u homu uto auba ibo ha ya ne. ³⁹Ido aliga ha ma ayaidana oto nebo,

Heimokagunu holiyanibo yamaidana oto weninaka muki ya luka-haka bi-bi o mino,

loto ha mono lufuwau (*Wkp 19:18*) ya nebo ya ne. ⁴⁰Hawa loiti ya Goti lo molaibo hala ido polofeti hatina muki ya mona lufawa ona hula ya ne, loto lomuiye.

Yesukafo Falisi we Goti ilifi molaibo we Kilisto yagunu loga o betibo ha

(*Mk 12:35-37; Lu 20:41-44*)

⁴¹Falisi we muki nuba oti minabo ya Yesukafo fetu loto loga o betibo, ⁴²Hemotina ya Goti ilifi molaibo we Kilisto yagunu nedafaiye loti holi minae? Hema yufa fibo we ne? loto loga o betito, emotina yasi Defiti yufa fibo we ne, loti liwila oti lomuwa.

⁴³Lomuwato, emokafo fetu libo, Fetu ya Weuna Fele yakafo Defiti welau ha molaito, Wenabane ne, loto libo ya igaidana oto lo edaibo ne? Yagunu mono lufuwa igu yau fetu libo,

⁴⁴Wenaba yakafo Wenabane ya lomuibo, Ane onaleka amedoto hiyaba oto minageto, ya uwokafo-mota fulu higa feumau betinogolowe, loto libo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 110:1*) ya nebo ne. ⁴⁵Feito Defitikafo ya, Wenabane ne, loto lito Goti ilifi molaibo we Kilisto ya igaidana oto Defiti yufa fibo we nebo ne? loto loga o betiye.

⁴⁶Yagunu wenina ma ha liwila oti lomunabo ya ogofuwámato, aya hamena yalokati minomo uwabo ya holiya holiti hofa loga-miga o edámae.

Lo molaibo ha api itibiyabo we ido Falisi we monatina ha

(Mk 12:38-39; Lu 11:43-46, 20:45-46)

23 ¹Yesukafo wenina nuba abo ido ege-ege moniyabo we ya feto lobibo, ²Holilo. Lo molaibo ha api itibiyabo we ido Falisi we yasi Mosese yaidana oti lo molaibo ha api itibi-itibi o minae. ³Yagunu hemotina lo molaibo ha api itibiyabo ha muki ya holiti meyalo molalo. Ido monatina molo-molo abo yaidana oti molámilo. E'e, wetinagunu lo oloto molabo nefa, eimotina hatina ya meyalo molámae. ⁴Ido lo molaibo ha api itibiyabo, wenina lutina-hatina li aila i betinaibo ha ladámoti, auba ibo ha lobiti hena li mofu betiyafa, adina li faka lo betiyámae.

⁵Ido wenina wa ledoti luwate lanae, loti wenina nomudinalo idafa muki fe-fe ae. Ido wenina wa ledanabo mono wenina minone, loti holinigilae, loti lo molaibo ha ma aila nabalo lufuwa iti huwamenau moloti onobatinalo wase iti molae. Ido Goti lomunigili utinalo owo onuwalo ekeni nala fana-fanalo i-i ae. ⁶Ido wetina-idafa naba nanabo hamenalo ya wenina nomudinalo folomo homu nedo yako ya amedanune, loti holiti, ido mono numugu yagi ayaidana oti wenina nomudinalo ya folomo homu nedo minanune, loti holi-holi o minae. ⁷Ido maketilo ya wenina wa ledoti aiyo-weiyo ha lolumunae, loti holiti, Api lilibiyabo weninae, loti luwate lanae, loti holi-holi o minae.

⁸Feto feyafa, hemotina api itibibo we makoko ya ne. Ido hemotina muki ya yatinafo-unatinafo ya minae. Yagunu wenina masi, Api lilibiyabo weninae, loti latoma, ya feto ladámilo, lobilo. ⁹Ido mikalo me ya we ma, Metefo ne, loti huliya li akaisa oti luwala ladámilo. E'e, Metinafo makoko nebo we ya okulumau ne. ¹⁰Ido hemotina yagunu wenina masi, hiyabate wenaba ne, loti latoma, ya feto ladámilo, lobilo. Hiyabatina wenaba ya makoko ilifi molaibo we Kilisto ya ne. ¹¹Ido hemotina yauti we makafo u homu moloto huliyaagi wenaba ona nebo we ya hemotina onodo weninatina minanaie. ¹²Yagunu we ma eimola huliya ito yonaibo ya Gotikafo huliya ito lumunaibo ne. Ido we ma eimola huliya ito lumuto moni minanaibo ya Gotikafo huliya li akaisa edanaibo ne, loto lobiye.

Mona nosámibo molabo ha

(Mk 12:4; Lu 11:39-42, 44, 52, 20:47)

¹³Yesukafo libo, Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegí Falisi wegí monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Hemotina ya okulumau nebo we wehudite hilalau yonigilabo wenina hotinalo ya hanu hu beti-beti o minae. Feto fe minabo heimotinasi ya

hilalau yowámoti, ido yonigilabo wenina ya hanuma hu beti-beti o minae.

[¹⁴Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegi Falisi wegi monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Hemotina wena-hiyona ya hotina iti numunatina idafatina ya ugele noti, ido wenina wa ledanae, loti ha fana-fana Goti lomu-lomu aboma nenako, lifimatina ya li mulalo-mulalo oto molanaiye.]

¹⁵Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegi Falisi wegi monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Hemotina lege molanaibo we ma wita anune, loti ya ho no mulalo ido mikalo uti loti moniyabo onona naba-naba liti moniti wita-wita oti, wewa oloto piyageto ya hopa api ilibiyato mona nosámibo molanaibo yakafo hemotina mona nosámibo molabo ya li yoima o betinako, so fiyámanaibo soku unaibo ne, loto lobiye.

**Falisi we fele idafa-adafa naba ya fulitoti idafa
hefolako li faka labo ya hanu bibo ha**

¹⁶Aiyo, hemotina nomudina likaibo yasi wenina hanu idipiyabo ya lifima ha naba-naba liwila oti linigilae. Hemotina ha feti labo, we ma feto feyanowe, loto lido ya hawa libo li auba ito li onae, loto fele huliyagi numuna naba huliya lanaibo we ya hawa aifa liye, loti lo-lo ae. Feto lafa, ido we makafo feto feyanowe, loto hawa libo li auba ito li onae, loto hefana goli ya fele huliyagi numuna naba lulau nebo huliya lanaibo we ya hawa meyalo molo, loti lomuwae. ¹⁷Hemotina ya ha manadinau minámibo ido nomudina likaibo weninao, hefana goli ya hula nefemo, ido fele huliyagi numuna naba yakafo hefanawa li fele aiboma ya hula ne?

¹⁸Ido yako minámiye. We makafo feto feyanowe, loto hawa libo li auba ito li onae, loto idafa hi-hi abo folomo huliya lanaido yagunu hemotina yasi, Aifa liye, loti lo-lo afa, ido makafo Metefo aifa munaibo idafa ya sokila hi-hi abo folomolo nebo huliya lanaibo we yagunu hemotina labo, ha feto lanibo ya meyalo molo, loti lomu-lomu ae. ¹⁹Hemotina nomudina likaibo weninao, nena idafa hula ne? Goti munigili liti abo idafa ya hula nefemo, ido idafa hi-hi abo folomolo yakafo munabo idafawa li fele aiboma ya hula ne? ²⁰Yagunu we makafo feto feyanowe, loto lanaibo we ya hawa libo li auba ito li onae, loto idafa hi-hi abo folomo huliya loto lanaido ya folomowa yagi ido idafa muki folomo mulalo nebo hulitina muki yagi auba ito li onae, loto lanaibo ne. ²¹Ido we makafo feto feyanowe, loto hawa libo li auba ito li onae, loto lanaibo we ya fele huliyagi numuna naba huliya lanaido ya numunawa huliya yagi ido ayau nebo we yagi hulitina muki ya li auba ito lanaibo ne. ²²Ido we makafo feto feyanowe, loto hawa libo li auba ito onae, loto okuluma huliya loto

lanaibo we ya Goti nebo ebala yagi ido eba yawala yagi hulitina li onae, loto lanaibo ne.

²³Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegi Falisi wegi monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Wete-idafa li la fulinaibo idafa-adafa teni (10) ya linaguti ya idafa mako ma hona moloti Goti muwafa, lo molaibo ha hula yau mona naba nebo ya fefe liboko molabo mona, ido wenina milumatina lutina-hatinau holiyabo mona, ido holi hikitabo monalo molomo yowabo mona ya moda fulitae. Hemotina lo molaibo ha yau idafa ma meyalo molaboidana oti muki idafa hefola naba maina ya meyalo molalo. ²⁴Hemotina nomudina likaibo yasi wenina hanu idipinabo wenina minae. Feti feyabo ya we makafo no nanaibo yau hemeuna lumuto nebo yauti li fulaifa, ido safu-kameli yau nebo ya aifa no mikilito aibo we yaidana oti minae.

²⁵Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegi ido Falisi wegi monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Kapugi lapegi ya feka etuwalo noku no iyafa, lulau yau idafa-adafa magi magi linubolae, loti weudina-lutina-hatinau yau auba iti holi minabo monagi, ido nomudina fulibo idafa-adafa li nuba oti no hulanubolae, loti dowo loti holiyabo monagi ya faitiye. ²⁶Falisi we hemotina nomudina likaibo ya idafa lulau ya homu noku no inabo feka yagi maina feke loto hiluwa lanaibo ne.

²⁷Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegi Falisi wegi monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Hemotina hono molo betiyabo ebato ufa hiyoba libo wiliyabo yaidana oti minae. Aya ebato fekaka ya wenina wati eba dowo ne, loti holiyafa, ido lulau ya hono aubatina ido idafa-adafa nosámibo lilitibo nebokafo faitibo ne. ²⁸Hemotina yagi ayaidana oti utina etuwakafo wenina nomudinalo dowo moniti monatina fefe libo molo minafa, ido lutinau yau monona loiti iyabo mona ido nosámibo-asámibo mona ya faitibo ne, loto lobiye.

Api itibiyabo we mona molabo yagunu lifima binaibo ha

(Lu 11:47-51)

²⁹Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegi Falisi wegi monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Polofeti honotina molo betiyabo ebalo numunatina hu betiti ido monatina fefe liboko molabo wenina honotina molado idafa hifiti ebawa goloti feyae. ³⁰Feto feti labo, Awatefo-mota hamenatinalokama minonibo neko, polofeti hofu beti fuliyabo wenina ya adina li faka ladámadi ne, loti lo-lo ae. ³¹Feto loti labo hawa yakafo hemotina ya polofeti hofu beti fuli-fuli abo we yufa fiyabo weninatina ne, loto moda sigiya lo betiye. ³²Ido awatinafo-mota aidena apiti fe-fe abo idafama onesa hemotina ayaidana oti monatina molomo yowae. ³³Hemotina hosofa nosámibo olufola

minabo, ya Gotikafo li halo molo betito so fiyámanaibo soku yau fulo betinaibo, ya igaidana oto holi unabo ne?

³⁴Yagunu holifefe loti holilo. Polofeti, ido ha manadinau nebo we, ido ha mono api itibiyabo we ya hemotina minagu idipi moloto anabo, malekama ya hofu beti fuliti ido yá yofolo hofu betinabo ne. Ido malekama ya mono numunatinau ya nala ikula hofu betiti ido heni fulo betiyato numudo malo-malo unabo ne. ³⁵Yagunu wenina yasi monatina fefe libo wenina mikalo me ya ya hofu beti fuliyabo lifima muki ya hemotinaloka minanogolaiye. Feito monala fefe libo we Abeli hofu fulibo hamenaloti wenina ya hofu beti fulimo uti uti Sekalaiya, Belekia hipala yagi hofato fulibo hamenalo uwae. Wewa ya fele huliyagi numuna naba yagi idafa hi-hi abo folomogi lusaku yalo nedo ya hofu fuliyae. Yagunu lifimawa muki ya hemotinaloka binaibo ne. ³⁶Nemo ona lobiyowe. Lifimawa muki ya onesa wenina minado me ya fedo binaibo ne.

Yesukafo Yelusalemu wenina yagunu hufo aibo ha
(Lu 13:34-35)

³⁷Aiyo, Yelusalemu weninao, Yelusalemu weninao, hemotina yasi polofeti hofu beti fuliti, ido hefanagunu wenina minagu idipi molaibo ya fuloti hofu betiyabo, ya okolofokafo olufola okonau li nuba o betibo yaidana oto hemotina muki ya hamaneu li nuba o betinowe, loto holiyofa, ido eleka o betito, e'e, lae. ³⁸Holilo. Numunatina ebatina fulitoto ya polofeti hemotinagi minámato, heimotinako minanabo ne. ³⁹Yagunu lobiyowe. Nemo ya hofa wa nedámoti monimo uti uti

Wenaba huliyalo aibo we ya ebola logeto mino holimo wiye, loti ha mono lufuwau (*Sng 118:26*) nebo ha lanabo hamena yalo ya hofa wa nedanigilae, loto lobiye.

Fele huliyagi numuna naba ya luko-mako anabo ha
(Mk 13:1-2; Lu 21:5-6)

24 ¹Yesu fele huliyagi numuna naba ya fulitoto wido ege-ege moniyabo we ya fele huliyagi numuna naba huwabo ya ilibinune, loti emo nedoka ato, ²Yesukafo libo, Numuna huwabo idafa muki ya wafe? Nemo ona lobiyowe. Hefana makafo hefana ma mulalo nebo meidana oti waitámanigilae. E'e, muki ya itifu fulato, lumu fou lanogolaiye, loto lobiye.

Hena nosámibo fedanaibo ha
(Mk 13:3-13; Lu 21:7-19)

³Yesu Olifi obulalo ya amedoto neto, ege-ege moniyabo we emo maina ya nedo loti fetu lomuwabo, Hawa lanibo yama nena hamenalo oloto pinaibo ne? Ido igaidana oto mebe-maba ya fedanaibo wato hemo hofa

liwila oto ananibo hamena ido mika okuluma hulanaibo hamena moda alili aibo ne, loto holinune? loti loga o edae.

⁴Loga o edato, Yesukafo libo, Hemotina wenina masi loti hote itanae, loti wa fefe loti monilo. ⁵Wenina abi lokati huline liti, nemo Goti nilifi molaibo we Kilisto minowe, lanabo ya wenina muki hotina inigilae. Feito nenako, wafe fe loti hiyaba oti minalo.

⁶Ido fina ha ido lowa ha ya holinigilafa, holi biyámilo. Idafawa yaidana fedanogolaifa, mika okuluma hulanaibo hamena ya ayalo fedámanaibo ne. ⁷E'e, wenina mikau-mikau ya lowa fimo uwato, ido mikalo hiyaba we ma weninalagi ido hiyaba we ma weninalagi lowa fina fimo unabo ne. Ido mikau-mikau inagunu naba oloto pitoko minageto, ido mika mima naba anaibo ne. ⁸Ido idafa-adafawa muki ya wenipa olufo hedanigili utina apito ogofu aibo yaidana oto ne.

⁹Ena aya hamenalo ya hemotina nemo weninane minanako, yagunu liti utina ogofu li biti hena naba li mofu betiti hofu beti fulinabo ne. Ido mikau-mikau wenina muki yasi weninane minabo yagunu lutina-hatinau holi nosámibo-asámibo binigilae. ¹⁰Ido idafawa ya oloto pinaibo hamenalo ya wenina abi loti ya fulo nedoti hopa uti weninatina ya li uwotinafo-mota adinalo biti eimotina-eimotina uwolafo-uwolafo bulinabo ne.

¹¹Ido ha sugi polofeti abi lokati anabo ya wenina muki hotina inabo ne. ¹²Ido mona nosámibo ya u naba-naba fedanogolainako, wenina muki ya lutina-hatina bi-bi abo mona ya fulitanabo ne. ¹³Feti minanigilafa, holi hiki loti auba iti minobo henawa hulanaibo hamenalo yonabo wenina ya Metefokafo li nomudina wanaibo ne. ¹⁴Ido wenina muki mikau-mikau minabo ya hawa holinigilae, loti wehudite hiyaba o ledaibo we hala ukuwa dowo ya lobimo uwato, hawa holitato, ena aliga mika okuluma hulanaibo ne, loto lobiye.

Idafa nosámibo aliga fedanaibo ha

(Mk 13:14-23; Lu 21:20-24)

¹⁵Wenina yasi Daniyeli ha libo, Ha mono lufuwau (*Dan 9:27, 11:31, 12:11*) nebo hawa hitanabo ya holifefe loti holinigilae. Idafa nosámibo-asámibo muki idafa li hopaitanaibo idafa yagunu libo, aya idafawama eba felelo yalo minanaibo ya wa edanado ¹⁶Yudia mikau minanabo wenina u obulaleka holi unigilae. ¹⁷Ido ma numuna obito minanaidoti ya lumuto numunalau yauti huwamenala linaibo hamenala minámanogolaiye. ¹⁸Ido ma ya minau onona linaidoti ya hofa liwila oto uto ulalo owo liyámanogolaiye. ¹⁹Ido aya hamenalo ya wenipa olufo houmatinau nebogi, ido wenipa olufotina amina bi minanabogi ya hena naba holinabo ne. ²⁰Ido idafawa fedageto holi unabo ya asi naba anaibo hamenalofe, ido Sabati foli hamenalo ya oloto pitanaiyee, loti Goti lomu-

lomu o minalo. ²¹Aya hamenalo henawa naba-naba fedanaibo ya mika okuluma oloto pido akaisati loto onesa hamenalo minaibo hena yaidana oloto piyámibo ne. Ido aliga yagi hena yaidana ma minámanogolaiye.

²²Hamenawa ya fukoto li fouma itámibo neko, wenina ma ya minámadi ne. Feito nefa, emokafo weninala wa molo o betibo yagunu holito hamenawa li fouma itanogolaiye.

²³Ido aya hamenalo we makafo, Wa edalo. Ilifi molaibo we Kilisto me ya ya ne, loto lanaife, ido, Walo. Yowa ne, loto lanaibo ya holi hikito umámilo. ²⁴Feito wenina masi oloto piti sugi ha lanabo, maleka nemo ya Kilisto minowe, lato ido ma yasi, Nemo polofeti minowe, loti feyanabo, ya idafa hofawa naba-naba eito-eito ido aubatina idipibo idafa li oloto pinabo, ya Goti weuna fi betibo weninala yagi hotina inune, loti ogofunabo neko ya hotina inadi ne.

²⁵Hamenawa aliga anaibo yagunu hemotina moda homu lobitowe. ²⁶Yagunu moda hafali mikau yola ne, latoma, ya aguwámilo. Ido moda numugu lulau meu ne, lanabo yagi holiyámilo. ²⁷E'e, hopanakafo filiga fo yoidokati hopana hito uto fo lumidoka ya wibo yaidana oto wenina yasi nemo We Hula hofa liwila oto anobo ya wa nedanae.

²⁸Holifefe loti holiyafe? Hono ula nedo yalo nama hiyala ya loti nuba ae, loto lobiye.

We Hula liwila oto anaibo ha

(Mk 13:24-27; Lu 21:25-28)

²⁹Ena hasuwala fiyabo hamenawa hulageto yalo,

Fo ya lubu ito, igana lamenala ya hulito, ofiya ya okulumauti limo iyageto, okulumalo nebo idafa muki ya momoga anogolaiye, loto ha mono lufuwau (*Ais 13:1 34:4*) ya nebo ne. ³⁰Aya hamenalo nemo We Hula anobo mebe-mabane okulumalo yalo oloto piyageto, mikau-mikau minabo wenina muki wa nedoti ya hufo nama naba lato, nemo We Hula ya okuluma limulo minoto aubane nabagi ido lamena nabagi feyoto wa nedanabo ne. ³¹Ena nemo enisolene ya idipi moloto bomu wekilofa nola aubafofo loti moloti mika filiga-filiga okaleka-wakaleka uti weuna fi betibo weninala li nuba o betinae, loto lobiye.

Yá sigolo monala yamo lilibibo ha

(Mk 13:28-31; Lu 21:29-33)

³²Hemotina ya yá sigolo monala yamo idafa lilibibo ha holifefe loti holilo. Yá sigolo akawa ya adoloma bu loto nowala minoto aila hofawa itoma, ayalo fo lanaibo hamena alili aiye, loti holiyae. ³³Feito idafawa muki yagi oloto pito hemotina wa minanabo, ya hamenawa moda selo ona molaibo ne, loti holinigilae. ³⁴Ha ona lobiyowe. Hamena onesa me ya minabo wenina malekama fuliyámato ya idafawa muki lobiyobo ya oloto

pinaibo ne. ³⁵Mika okuluma ya hulanogolaifa, nemo hane ya minowa-monowa omo yoto huladámanaibo ne.

Hamena yagunu holifefe ladámae, loto libo ha
(*Mk 13:32-37; Lu 17:26-30, 34-36*)

³⁶Idafawa muki oloto pinaibo hamena ya holifefe libo we ma minámiye. Ido okulumau enisole yagi holifefe loti holiyámae. Ido nemogi Hipala minobo ya holifefe loto holámowe. E'e, Metefo yako fedanaibo hamenawa ya holi ne. ³⁷Ido nemo We Hula hofa liwila oto anobo hamenalo ya Nowa nebo hamenalo wenina monatina molabo yamaidana oti mona molanabo ne. ³⁸No luta naba ya oloto piyámibo hamenalo wenina wetina-idafa no-ano noti, we wena mofu molato, we wena adinalo li biyato, feti yaidana-meidana monalo moni minato, Nowa sipiku yoibo yalo ³⁹no luta naba-naba wilito anaibo hamena ya holifefe loti holiyámato, no luta naba-naba wilito loto weninawa muki ya hililifa oto idipito wiye. Ido yamaidana oto nemo We Hula liwila oto anobo hamenalo ya feto feyabo yaidana anae.

⁴⁰Ido hamena yalo we loiti migu onona li minanaidokati ma ya liti ido ma ya fulo edanabo ne. ⁴¹Ido wena loiti maina onona li minanaidoti ma ya liti ido ma ya fulo edanabo ne. ⁴²Feito ya nenako, yagunu Wenabatina liwila oto anaibo hamena ya holiyámanako, yagunu wati hiyaba otiko minalo. ⁴³Ido numuna yawala yakafo eletifo luwaila numunaneu ugele we fukoto yonaibo ne, loto holibo neko, midipuku ya hiyaba ageto fukoto yowámadi ne. ⁴⁴Feti hemotina yagi nemo We Hula anobo hamenane ya holiyámabo yagunu hiyaba otiko minalo, loto lobiye.

Onodo mona dowa molaibo wegí ido ma mona nosámibo molaibo wegí hatina
(*Lu 12:42-46*)

⁴⁵Yesukafo feto libo, Ena onodo we yauti hemakafo onona holi muto fefe loto lito ha mananau nebo we ne? Onona yawala yakafo, Wewa ya ononane liyabo wenina muki ya hiyaba o betito, wetina-idafa nanabo hamenalo ya wetina-idafa hona moloto bi-bi anaiye, loto weuna fi edaibo ne. ⁴⁶Aliga onona yawala liwila oto loto onodo we lomuido meyalo moloto onona li nebo we wa edageto ya dowa mino holinogolaiye. ⁴⁷Nemo ha ona lobiyowe. Onona yawala ya loto idafa-adafane muki hiyaba o nedanaiye, loto huwamenala muki ya onodo we analo molanogolaiye. ⁴⁸Feito molanogolaifa, ido onodo we ya monala nosámanaibo moloto, onona yawala ya henemane oto liwila oto ámanogolaiye, loto lula-halau holito ⁴⁹ya hounalafo-mota houba-naba we osogunu hofa betito, ido no noti lutina-hatina li hopa oti moniyabo wegí maina wetina idafa ido no-ano naba no-no minanae. ⁵⁰Ena wewa onona yawala liwila oto anaibo hamenala yagunu holiyámato, ido onesa eletifo

ámanogolaiye, loto holi nedo, aya hamenalo moda lo fedanaiye. ⁵¹Fedoto we ya monona loiti iyabo wenina ebatinau yau ilifi molageto, ayau moda hufo naba-naba oti wetina hofala guti minanigilae, loto lobiye.

Olipa teni (10) ya wase ibo hatina

25 ¹Yesukafo ha ma feto libo, Aya hamenalo ya okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo we monala ya olipa teni (10) yasi lamutina ya liti uti, hipa wena linogolaibo ya hanudo anaído hatula oto ilimito anune, loti uwabo yaidana oto ne. ²Olipa faifu (5) ya ha manadinau nebo nefa, ido maleka faifu (5) ya ha manadinau minámiye. ³Ha manadinau minámibo olipawa yasi lamutina liti uwafa, ido no lamuku lekinabo ya ma liyámae. ⁴Ido ha manadinau nebo olipawa yasi lamutina liti ido no fiyabo idafau yau lamu no ma malekama liti uwae.

⁵Ena hipawa wena linogolaibo ya anaído ne, loti hiyaba afa, ámito olipawa nomudina fifi aito uwo uno minae.

⁶Uwo uno minato, lubuka luwaila midipu ibo hamenalo ya wena linogolaibo we ya hanudo lo fedageto ya uti, wa edoti ilimiti liwila oti alo, loto ha naba ma oloto wito, ⁷olipama muki sinoiti lamutina lifefe labo, ⁸ha manadinau minámibo olipa yasi ha manadinau nebo olipa ya feto lobiyabo, Lamute ya finogolaiye. Hemotina no ma leki ledalo, loti lafa, ⁹ido ha manadinau nebo olipa yasi, E'e, note me ya hemotinagi ido lemogi lekinubo ya ogofuwámiye. Hemotina uti no ma meina fiyalo, loti lobiyae. ¹⁰Ena lamu no meina finune, loti hanudo u minado ya wena linogolaibo hipawama aito, hiyabala o minabo olipa ya wetina-idafa hofa hiti molabo numugu ya maina yowato hanu huwae.

¹¹Hanu moda huwato, ido aligama olipa malekama yagi loti feto lomuwabo, Wenabao, wenabao, hanu si ledowo, lafa, ¹²ido emokafo libo, Nemo ha ona lobiyowe. Hemotina wa betifefe loto wa betiyámowe, loto lobiye.

¹³Yagunu holilo. Liwila oto anobo hamena ya hemotina holiyámabo yagunu ya hamena-hamena moda wati hiyabane otiko minalo.

Onona liyabo we tili (3) wase ibo hatina

(Lu 19:11-27)

¹⁴Ido hamenawa anaibo ya feito yaidana oto ne. Holilo. Hamena ma we makafo hanu faiga unowe, loto ononala liyabo we huwamenala adinalo moloto, idafane hiyaba o nedato unowe, loto sutina fito, ato ¹⁵adinalo molaibo we ya onodo we muki monatina yagi ido idafa-adafa lifefe lanabo ogofuto mino betibo aubatina yagunugi holito hefana ya hona moloto we ma hefanala naba-naba huliya taleni faifu (5) ya muibo, ido we ma hefana naba taleni loiti ya muibo, ido we ma hefana taleni mako ya muibo, feito bitoto unogolaibo hanu ya wiye.

¹⁶Ena hefana taleni faifu (5) libo wema ya aloko uto hefanamakafu onona lito hefana taleni faifu (5) magi ika oto liye. ¹⁷Feto feyaito ido hefana taleni loiti libo wema ayaidana oto hefana taleni loiti magi liye. ¹⁸Lifa, ido hefana taleni mako libo wema hefanawa lito uto mikau ya hale lito faluku aiye.

¹⁹Aliga hamena fana minototo ononala liyabo hiyabatina we wenaba ya hefana bibo yama lifefe lanowe, loto liwila oto aiye. ²⁰Feto feyaito hefana taleni faifu (5) ya libo wemakafu hefana taleni faifu (5) magi li makoito lito lomuibo, Wenabao, wao, hefana taleni faifu (5) nomanima ononawa limo uto hefana taleni faifu (5) ya magi weunawa liyowe, loto lomuiye. ²¹Lomuito, hiyaba we wenaba yakafo liwila oto lomuibo, Hemo ya houba-naba we dowa minoto hanelo hololanibo ononaka dowo wa owe. Hemo hefola idafalo hiyaba we dowo minaninako, yaidana oto huwamenane muki ya hiyaba o nedageto, nemote keloto dowo lotoko minomo yonogolone, loto lomuiye.

²²Ido hefana taleni loiti libo wemakafu loto lomuibo, Wenabao, wao, hefana taleni loiti nomanima ononawa limo uto hefana taleni loiti magi weunawa liyowe, loto lomuiye. ²³Lomuito, hiyaba we wenaba yakafo libo, Houba-naba we dowo minoto ido hanelo hololanibo ononaka dowo wa owe. Hemo hefola idafalo hiyaba we dowo minaninako, yaidana oto huwamenane muki ya hiyaba o nedageto, nemote keloto laloko minomo yonogolone, loto lomuiye.

²⁴Ena hefana taleni mako libo wemakafu loto lomuibo, Wenabao, luka-haka ito aiboma minanibo ne, loto holiyobo, hoba-hobina midinau hifiyabo ya lito wenina eito mikatinau yufa idafa itili agu yauti liti no-no aniboma nenako, ²⁵yagunu holika holito, hefana taleni mako nomanibo ya mikau hale lito faluku obo me ya ya ne, loto muiye.

²⁶Muito, hiyaba wemakafu lomuibo, Hemo ya houba-naba we hafali nosámibo minane. Hemo wa nedanibo ya eito wenina midinau yauti wetina-idafa hifiyabo ya lito wenina eito mikatinau ya yufa idafa itili agu yauti liti no-no obo wa nedanima nefe? ²⁷Ido nemogunu fetu loto holiyaninako, hefana hiyaba we adinalo moloto ido hiyabane we anaibo hamenalo ya hefanala molobo yagi hefana weuna yagi linaiye, loto hefanane ya molo-molo abo numugu ya neidafaito molo nedámane? loto loga o edaiye. ²⁸Loga o edoto, ya fetu lobibo, Hefanawa taleni mako ya anauti liti hefana taleni teni (10) ya li nebo we ya muilo, loto lobiye. ²⁹Feito idafa ma wa naibo we ya magi onu ito muwageto idafa naba wa nanaibo we minanogolaiye. Ido we ma idafa hefolako wa naibo ya aya idafa hefola wa naiboma ya anauti ipo anogolaiye. ³⁰Ido houba-naba we nosámibo ya midipu igu feka fulitato, midipu igu ya hufo naba-naba oti wetina hofala guti minanigilae.

Hamena naba hala

³¹Nemo We Hula ya lamene nabau anobo, enisole muki yagi maina anubo hamenalo, ya ekeni folomonelo yoto amedoto minoto, ³²wenina mikau-mikau

onobanelo li nuba o betiyato, ido sipisipi hiyaba wekafo sipisipi ido meme fokito hona molo betibo yaidana oto wenina fokito hona molo betinogolowe. ³³Sipisipi ya ane onaleka fulo betito, ido meme ya ane adawaleka fulo betinogolowe.

³⁴Ena hiyabatina we wehudi nemo ya wenina ane onaleka minanabo ya feto lobinobo, Hemotina Menefo nesibala bibo wenina ya alo. Hana mika oloto pidoti Menefokafo hiyaba wenina naba minanae, loto ebatina we fi molo betibo eba ya linae. ³⁵Holiyafe? Nemo inagunu fulito minoto hemotina ya wene-idafa nomabo ne. Ido nogunu holiyoto no ya nomabo ne. Ido eba eito maukati oto hanudo minoto numunatinau ya nilimiti uwabo ne. ³⁶Ido unelo owo minámito unelo owo ya holoi nedabo ne. Ido idafa i hiliyoto hiyaba o nedabo ne. Ido nala numugu minoto loti wa nedabo ne, loto lobinogolowe.

³⁷Feto lobinado ya monatina fefe libo weninawa yasi liwila oti feto lonumunabo, Wenabao, nenafeko inagunu fuliyageto wa hedoto weka-idafa homonibo ne? Ido nogunu holiyageto no homonibo ne? ³⁸Ido nenafeko ya eba eito maukati we wa hedonibo minane, loto hilimito numunateuka uwonibo ne? Ido ukalo owo minámito minageto ukalo owo holoi hedonibo ne? ³⁹Ido nenafeko idafa hilito minageto uto wa hedoto, ido nalau minageto uto wa hedonibo ne? loti loga o nedanabo ne.

⁴⁰Ido nemo hiyabatina we wehudi ya liwila oto feto lanobo, Ha ona lobiyowe. Hemotina yasi weninane hulitina minámibo wenina ma feto fe betiyabo ya nemogi feto fe nedae, loto lobinogolowe.

⁴¹Ido ane adawaleka minabo wenina yagi feto lobinobo, Hemotina u hopa unabo wenina nemo minodo ya fulitoti, nosámibo yawalagi himiwelagi so fiyámanaibo so lifefe lo betigu yau lumuti minalo. ⁴²Holiyafe? Nemo ya inagunu fulito minoto hemotina wene-idafa ya nomámabo ne. Ido nogunu holiyoto no ya nomámabo ne. ⁴³Ido eba eito maukati loto minoto numunatinau ya nilimiti aguwámabo ne. Ido unelo owo minámito ya unelo owo ya holoi nedámabo ne. Ido idafa hilito, ido nalau minoto ya loti hiyaba o nedámabo ne, loto lobinogolowe.

⁴⁴Lobiyoto, emotina yasi lonumunabo, Wenabao, nenafeko inagunu fuliyanibofe, ido nogunu holiyanibofe, ido eba eito malekati anibofe, ido ukalo owo minámibofe, ido idafa i hiliyanibofe, ido nalau minanibo ya aga li faka ladámone? loti loga o nedanabo ne.

⁴⁵Ido liwila oto lanobo, Nemo ona lobiyowe. Hemotina yasi weninane hulitina minámibo ma ya feto fe betiyámabo ya nemogi feto fe nedámabo ne, loto lobinogolowe. ⁴⁶Yagunu uti minowa-minowa anaibo lifima ya limo yonigilae. Ido monatina fefe libo wenina ya nomudina hofawa minowa-minowa oti minomo yonigilae, loto lobiye.

Yesu hofu fulinigili ha loti hudala hiyabo ha

(Mk 14:1-2; Lu 22:1-2; Yo 11:45-53)

26 ¹Ena Yesukafo hawa muki lo huloitoto ya ege-ege moniyabo we feto lobibo, ²Hamena loiti ma uwageto ya Goti Uta O Ledaibo

foliwa oloto pinogolaiye, loti holi minae. Ido nemo We Hula ya uwonefo-mota adinalo biyato ya yá yofolo hofu nedanigilae, loto lobibo ne.

³Ena hamena yalo sokila molo muwabo we hiyabatina we wenaba huliya Kaiyafasi numuna nabau ya sokila molo muwabo we hiyabatina wemoli yagi ido Yuda wenina hiyabatina wemoli yagi nuba oti, ⁴Yesu nedo momona oti analo-hinalo nala iti hofu fulinigili ha loti hudala hiyafa, ⁵wenina muki lowa fina fitanae, loti onesa meu foliwalo fetu feyámokelo, loti lae.

Wena makafo no ladanuwa aibo Yesu atalalo leki edaibo ha
(*Mk 14:3-9; Yo 12:1-8*)

⁶Ena Yesu ya Betani numudoka homu okola i hilibo we Saimoni numunalo minoto ⁷amedoto wela-idafa no neto, ya wena makafo nomu hefana pana hibo nomuku no ladanuwa aibo meinala naba nebo ya lito loto Yesu atalalo leki edaiye. ⁸Fetu feyaito, ege-ege moniyabo we wati wa eleka fi muti fetu labo, Meinala naba nebo idafawa ya neidafaito aifa fulaiye? ⁹Idafawa ya hefanalo fulaibo neko, meina naba lito idafa wa námabo wenina biyadi ne, loti lae.

¹⁰Fetu lato, Yesukafo aya ha ya holutoto lobibo, Hemotina wena me ya ya nedafaito hanu mu minae? Idafa dowa o nedaiye. ¹¹Holiyafe? Idafa wa námabo wenina ya moda hemotinagi hamena-hamena maina keloti minanigilafa, ido nemo ya hemotinagi hamena fana keloto minámanogolowe. ¹²Fulinobo hamena selo ainako, yagunu yá nowala ladanuwa aibo unelo lekibo ya fuliyoto molo nedanabo yagunu ya fetu fe nedaiye. ¹³Yagunu ha ona lobiyowe. Hane ukune dowa mikau-mikau lobimo uti uti wenawa me ya idafawa fe nedaibo monala yagi maina lobimo uwato, ya emogunu holiwa-holiwa minanigilae, loto lobiyeye.

Yudasikafo Yesu ya uwolafo adinalo molanaibo ha
(*Mk 14:10-11; Lu 22:3-6*)

¹⁴Ena we tuwelu (12) minaguti ya we ma huliya Yudasi Isikaliyoti sokila molo mu-mu abo we hiyabatina wemoli minadoka uto ya lobibo, ¹⁵Nemokafo emo ya adinalo biyotoma, ya hefana meina nenaki numunabo ne? loto loga o betito, yalo emotinasi hefana siluwa teti (30) ya hitoti muwato liye. ¹⁶Hefanawa lido yaloti ya adinalo binaibo hanu ya monito wita omo wiye.

Goti Uta O Betibo hoba-hobina nabo ha
(*Mk 14:12-21; Lu 22:7-14, 21-23; Yo 13:21-30*)

¹⁷Ena foliwa ya beleti lifefe lagetoto pupu lanaibo idafa yisi ya molámoti aifa hiti no-no abo foliwa homu hamenalo ya ege-ege moniyabo we Yesu nedo loti lomuwato, numuna igau ya Goti Uta O Betibo wete idafa hofu

hito lifefe lanune? loti loga o edae. ¹⁸Emokafo libo, Numuna meya nabau ya we ma minanaido uti feto lomuiilo, Api lilibibo wekafo feto lohumiibo, Hamenane alili aibo yagunu numunakau nemogi nege-nege moniyabo wegi Goti Uta O Betibo hoba-hobina nanune, loto liye, loti ya lomuiilo, loto lobiye. ¹⁹Feto loto lobito, ya welalo moloti ege-ege moniyabo we Goti Uta O Betibo wetina-idafa hofa hiyae.

²⁰Ena lunaga fo sapito ya Yesugi ido ege-ege moniyabo we tuwelu (12) yagi numunawa yau amedoti minoti ²¹wetina-idafa no minato, ya emokafo lobibo, Ha ona lobiyowe. Hemotina yauti we makafo nemo ya uwonefo-mota adinalo binogolaiye, lito, ²²lutina-hatinau hena naba-naba aito lomuwabo, Wenabao, nemofe? loti muki loga o edae. ²³Loga o edato, emokafo libo, We ma lape yau ana fulageto nemo yagi ane fulo ayau itanobo we yakafo uwonefo adinalo binogolaiye. ²⁴Nemo We Hula ya moda fulinobo hanune yagunu ha mono lufuwau iyadoma ya ayalo unogolowe. Feito unafa, ido nemo We Hulama ya uwonefo adinalo binaibo we ya aiyo, lifima ha naba-naba liwila oto linaibo ne. Olafu houmalauti oloto piyámibo neko, ya dowu minadi ne, liye. ²⁵Feto lito, uwolafo-mota adinalo binaibo we Yudasi yakafo lomuiibo, Api lilibiyaniibo we, nemogunu labe? lito ya, Heimoka moda lane, loto lomuiye.

Yesukafo mono hobina bibo ha

(Mk 14:22-26; Lu 22:15-20; 1 Ko 11:23-25)

²⁶Ena wetina-idafa no minato Yesukafo beleti ma lito, dowae, lalowe, loto lomutoto ya lekoto ege-ege moniyabo we bito lobibo, Me ya ya nemo une ne. Liti nalo, loto lobiye. ²⁷Feto lo itoto ena nomu lito, dowae, lalowe, lomutoto ya bito feto lobibo, Hemotina muki ya nomuwa yauti nalo. ²⁸Me ya ya nemo lunune ne. Gotigi li hutifina betibo ha li auba i edaibo lunune yakafo lifimatina hilili o betinowe, loto wenina abi yagunu lekinobo ne. ²⁹Ido ha ma lobiyowe. No waini ya hofa ma moda námoto minomo uto uto Menefo hiyabate we wehudi hiyaba o ledaibo hilalau yau hemotinagi ya hofa nanogolone, loto lobiye.

³⁰Ena fetu loto lobito, ya mono nama ma lotiti numudoti lumuti uti Olifi obulalo ya yowae.

Pitakafo Yesu huliya li faluku anaibo ha

(Mk 14:27-31; Lu 22:31-34; Yo 13:36-38)

³¹Olifi obulalo yowato, ya Yesukafo libo, Holilo. Ha mono lufuwau fetu libo,

Nemokafo sipisipi hiyabatina we ya hofoto, sipisipi mau minabo ya upatanigilae, loto ha mono lufuwau (*Sek 13:7*) ya nebo yagunu eletifo onesa luwaila idafa fe nedanabo yagunu hemotina muki ya fulu nedo iti holi unigilae.

³²Feto feyanafa, ido nemo fuliyoguti sinoito ya Galili mikau u homu molo betito unogolowe, loto lobiye. ³³Pitakafo ha liwila oto libo, Maleka muki ya holi fulo hedoiti uwatoma, ya nemo neimone ya moda fulo hedámanogolowe, loto lomuiye. ³⁴Yesukafo libo, Nemo ha ona lohomowe. Eletifo luwaila okolofo nola ladámageto ya hamena tili (3) ya huline li faluku anogolane, lomuiye. ³⁵Feto lito, Pitakafo libo, Hofo fulinabo ya nemogi maina hofa nedo fuliyatoma, moda hulika li faluku ámanogolowe, loto lomuito, ido ege-ege moniyabo we muki yagi ayaidana oti lomuwa.

Yesukafo Getesemani Melafo lomuibo ha
(*Mk 14:32-42; Lu 22:39-46*)

³⁶Ena Yesu ido ege-ege moniyabo we ya eba ma huliya Getesemani uwato, emokafo libo, Melo amedoti minalo, yolalo uto menefo lomunogolowe, loto ³⁷Pita ido Sebedi hipala loiti idipito uto ya lula-halau holiyo hena naba-naba o minoto, ³⁸feto libo, Lune-haneu hena naba-naba obo yakafa fulinoboidana aibo yagunu melo minoti nemogi maina hiyaba o minalo, loto lobiye. ³⁹Feto lo itoto, hefola ma monimo uto hola-wela mikalo fito libo, Menefo, hanu ma minageyama miluma holiyobo kapu me ya li fulo nedanane, loto holiyobo nefa, ido nemo holiyodo molo nedámoto, heimoka holinanido ya molo nedo, loto lomuiye.

⁴⁰Lomutoto ya liwila oto ege-ege moniyabo we minado loto wa betima, uwo uno minato ya Pita lomuibo, Nemogi hamena fouma efoma maina hiyaba anabo ya ogofuwámafa? ⁴¹Ido idafa ma fedoto ya hepa molo lumutanaiye, loti wati hiyaba oti Goti lomutiko minalo. Lutinau fetu feyanune, loti holiyafa, ido utina aubala ya hefola ne, loto lobiye.

⁴²Feto lo itoto hofa uto libo, Menefo, henawa ya li fulu nedámageyama ya moda mofunogolowe. Heimoka holinanido ya molo nedo, loto lomutoto, ⁴³ya hofa liwila oto aito, nomudina o fifi aito uwo uno minabo ya wa betito ⁴⁴fulu betito hofa uto Melafo lomuibo, ya homu lomuibo hama moda ayaida oto hofa lomuiye.

⁴⁵Feto lomuito ya hofa liwila oto ege-ege moniyabo we minado loto lobibo, Aifa minoti uwo uno minafe? Hamena ya moda alili aibo ya nemo We Hula ya lifimatina nebo wenina adinalo moda biye. ⁴⁶Sinoiyato uwokelo. Yolaleka walo. Uwonefo-mota adinalo bibo we ya moda lo fediye, loto lobiye.

Yudasikafo Yesu uwolafo adinalo bibo ha
(*Mk 14:43-50; Lu 22:47-53; Yo 18:3-12*)

⁴⁷Feto loto lobi neto ya ege-ege moniyabo we tuwelu (12) minagu yauti we ma Yudasi ya lo fedibo, wenina nuba naba maina yagi abo wenina adinau mi nabafena mainafafena liyabo, ya sokila hi mu-mu abo we

hiyabatina we ido Yuda wenina hiyabatina we yasi, ilimiti anae, loti idipi molae. ⁴⁸Ido adinalo bibo we yakafu homu fetu loto lobibo, Wewa ya mudo edanobo ya ne. Analo-hinalo liyalo, loto lobito ⁴⁹aloko loto Yesu nedo lo fedoto lomuibo, Api lilibiyani bo we, dowae, loto mudo edaiye. ⁵⁰Mudo edaito, Yesukafo lomuibo, Yonewe, fetu feyanowe, loto anibo ya fetu feyo, loto lomuito, ya loti analo li hiki loti adinau liyae.

⁵¹Fetu liyato, moda Yesugi minabo we yauti makafo mila hebelauti ika oto sokila molo mu-mu abo we hiyabatina we wenaba houba-nabala we hala ya fuko fulitaiye. ⁵²Fuko fulitaito, Yesukafo wa edoto ya lomuibo, Wenina muki migunu fina finabo ya migunu hofu beti hulanigilanako, liwila oto hebekau iyo. ⁵³Ido Menefo loga o edotoma ya onesa me ya enisolela mau naba-naba sewedi tauseni (7,000) yaidana oto idipi molageto ane li faka lanabo ne, loto holiyámabe? ⁵⁴Ido fetu fe neto ha mono lufuwau nebo yau ha ma nemodo idafawa lo fedanaibo yagunu liboma ya igaidana oto u ayalo hulawa fedanaibo ne? loto loga o edaiye.

⁵⁵Ido aya hamenalo Yesukafo wenina mau minabo fetu lobibo, Nemo ya ugele we wenabatina ne, loti holiti ya mifena mainafafena liti loti nala fi nedanune, loti afe? Hamena-hamena fele huliyaigi numuna naba hilalau ya wenina api itibimo uwodo yama anelo-hinelo liti nala fi nedámae.

⁵⁶Fetu feyámama nefa, ido onesa me ya idafa muki o nedabo ya polofeti ha mono lufuwa iyabo ha yama u ayalo hulawa fedanogolaiye, loto lobito, yalo ege-ege moniyabo we muki fulu edoiti holi uwae.

Sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we wenaba numunalau ilimiti yowabo ha

(Mk 14:53-65; Lu 22:54-55, 63-71; Yo 18:13-14, 19-24)

⁵⁷Ena Yesu analo hinalo li hiki loti iyabo we yasi ilimiti sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba Kaiyafasi nedo uwato, ayauka ya mono api itibiyabo we ido Yuda wenina hiyabatina we ya nuba oti minae.

⁵⁸Fetu feyato, Pita ya faigato moloto ege uto, sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba numuna nabalo lo fedoto hilalau yoto, ya neidafa fe edanae? Wanowe, loto himiwe minagu uto amedoto ne.

⁵⁹Neto, ena sokila hi muwabo we hiyabatina wemoli ido kanisoletina huliya Sanihetilini mau muki minoti hofu fulinubo ha li oloto pinune, loti sugi ha fi munabo ya moni wita omo uwabo, ⁶⁰wenina muki sugi ha fi munabo ya lo fedafa, hofu fulinabo ha ma li oloto piyámae. Fetu fe minato, ya aliga we loiti lo fedoti fetu laibo, ⁶¹Wewa yakafu fetu libo, Goti fele huliyaigi numuna naba ya lukoto fo hamena tili (3) uwageto hofa huto hulanobo ne, lito ya moda holiyonibo ne, loti laiye.

⁶²Fetu laito, ya sokila hi muwabo we hiyabatina we wenabakafo folomoloti sinoito Yesu lomuibo, Hemo ha liwila oto ma ladámabe? Wewa ya ha lo hedaibo ya nedafaiye loti laiye? loto loga o edaifa, ⁶³ido Yesu ya

ha ladámoto ne. Ha ladámoto neto ya sokila hi muwabo hiyabatina we wenabakafo lomuibo, Goti mino wa-wa aibo we onobalalo loga o hedowe. Lolomo. Hemo Goti Hipala Kilistoma minabe? loto loga o edaiye.

⁶⁴Loga o edaito, Yesukafo lomuibo, Heimokakafo moda lotane. Ido ha ma lobiyowe. Aliga nemo We Hula ya aubafofo libo we ana onaleka amedoto minoto, okulumalo limuku lo fedoto wa nedanigilae, loto lomuiye.

⁶⁵Ena hawa lido ya sokila hi muwabo we hiyabatina we wenabatina eimola ulalo owo feka lito ya libo, Ake, moda Metefo hamana hitaiye. Wenina ma ha fi munabo ya sutina fiyámanune. Metefo hamana onesa hibo ya moda holitanako, ⁶⁶yagunu hemotina moda neidafaiye loti holiyae? lito ya emotinasi lomuwabo, Moda fulinaibo ne, loti lae.

⁶⁷Feto loti, etefu o edoti, adina nubati hofoti, ido malekamasi adina lukana atapogunu hofoti fetu lomuwabo, ⁶⁸Hemo Goti ilifi molaibo we Kilistoma minanibo ya hofaibo we hema ne? Polofeti ha lolomo, loti lae.

Pitakafo Yesu huliya li faluku aibo ha

(Mk 14:66-72; Lu 22:56-62; Yo 18:15-18, 25-27)

⁶⁹Ena Pita ya feka numuna hilala lulau amedoto neto, ya onodo olu ma emo nedo lo fedoto lomuiibo, Hemo yagi Galili we Yesugi minanima ne, lito, ⁷⁰Pitakafo wenina muki onobatalo li faluku oto fetu loto libo, Ha lanibo yagunu holifefe loto holiyámowe, loto ⁷¹hanu welalo sito, onodo olu makafo wa edoto ya wenina yalo minabo lobibo, We me ya ya Yesu Nasalete wegí maina nebo ne, loto lobito, ⁷²Metefo onobalalo lo fukoto, We ya wa edámowe, loto hofa li faluku oto liye. ⁷³Feto lito, aliga ya selo sinoi minabo wenina masi emo nedo lo fedoti lomuwabo, Haka lanibo noka ya holifefe logeto hemo ya ona emotina minagu yauti minane, loti lomuwa. ⁷⁴Feto lomuwato, hofa Metefo onobalalo lo fukoto, Wewa ya moda wa edámowe. Ha ona ladámoto Gotikafo li hopa o nedanaiye, lito ayalo ya okolofo kokololo liye. ⁷⁵Kokololo lito, Pitakafo Yesu ha homu lomuiibo ya okolofo nola ladámageto hemokafo hamena tili (3) ya huline li faluku ananibo ne, loto lomuiibo ha yagunu holito, feka uto hufo naba-naba aiye.

Yesu ya Pailati nedo ilimiti uwabo ha

(Mk 15:1; Lu 23:1-2; Yo 18:28-32)

27 ¹Ena ho lito sokila hi mu-mu abo we hiyabatina wemoli muki ido Isilaeli wenina hiyabatina we nuba oti Yesu hofu fulinune, loti ha lo fukoti, ²analo nala iti ilimiti uti gamani hiyaba we wenaba Pailati analo muwae.

Yudasi nala oto fulibo ha

(Ap 1:18-19)

³⁻⁴Ido uwolafo-mota adinalo bibo we Yudasi ya Yesu hofu fulinune, loti labo ha ya holito lula-hala hena naba-naba aito adinalo bibo meinala

hefana siluwa teti (30) libo yama liwila oto sokila hi muwabo hiyabatina we ido Isilaeli wenina hiyabatina wemoli ya bito feto lobibo, Nemo lifimala minámibo we ya uwolafo adinalo biyoto hofu fulinigilanako, lifimane ya naba ne, lobiye. Lobifa, emotina yasi labo, Lemodoka neidafaito loto lane? Ya heimoka idafaka ne, loti lomuwato, ⁵Yudasi hefanawama lito uto fele huliyaagi numuna nabau yau fulitoto fulo betito uto nala oto fuliye.

⁶Fulito, ido sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we yasi hefanama liti feto labo, Hefanawa ya hofu fulinigili meina fiyama nenako, yagunu fele huliyaagi numuna naba hefana-huwamenaku molanubo ya ufefe ladámanogolaiye. ⁷Ayawa neidafa anubo ne? loti ha lomo uti ya haba masa lifefe lo-lo aibo we mikala ya wenina eba malekamati loti fulinabo ya molo betinubo mika ne, loti aya hefanawa yamagunu meina fiyae. ⁸Yagunu ya mikawa ya lunu mika ne, loti huliya molabo ya onesa me yagi huliyaawa aifa feto lo minae. ⁹Ido aya yagunu ya homu aidena polofeti Yelemaiya feto libo,

Emogunu ya Isilaeli wenina yasi meinala litipelako hefana siluwa teti (30) ya ne, loti hefanawa ya liti ¹⁰Wenabakafo haba masa lifefe lo-lo aibo we mikala meina finae, loto lonumido ya meina fiyae,

loto ha mono lufuwau (*Sek 11:12-13, Jer 32:6-9*) nebo hawa ya ayalo iye.

Pailatikafo Yesu loga-miga o edaibo ha

(Mk 15:2-5; Lu 23:3-5; Yo 18:33-38)

¹¹Yesu ilimiti loti gamani hiyaba we wenaba nomunalo li sinoi edato, ya hiyaba we wenabamakako lomuibo, Hemo Yuda wenina hiyabatina we wehudi minabe? loto loga o edaito, ya Yesukafo libo, Hemo heimoka ya moda lane, loto lomuiye. ¹²Ido sokila hi muwabo we hiyabatina we ido Isilaeli wenina hiyabatina we ya Yesu ha sigiya-magiya ha lo fi umado ya ha ma ladámiye. ¹³Ha ma ladámito, Pailatikafo libo, Hemo yagunu ha muki sigiya-magiya lo fi homabo ya ma holámabe? loto loga o edaifa, ¹⁴sigiya ha lomuwabo ya mako magi liwila oto lobiyámibo, yagunu ya hiyaba we wenabama hala loiti-loiti kito elegiye.

Pailatikafo Yesu yá yofolo hofalo, loto lobibo ha

(Mk 15:6-15; Lu 23:13-25; Yo 18:39-19:16)

¹⁵Ena melegelo-melegelo aya foliwa fedito ya gamani hiyabatina wenaba yakako nuba abo wenina ya nalau wenina yauti we ma wina oto ilifi fulo, lato ya wewa wina fulo beti-beti aiye. ¹⁶Ido aya hamenalo ya hasuwala fi-fi aibo huliyaagi we ma huliya Balabasi ya nala numugu neto, ¹⁷⁻¹⁸Pailatikafo Yesu ya wauwa liti anelo nomae, loto holinako, wenina mau minabo ya feto lobibo, Hemotina holiyabo ya Balabasi ya wina fulo

edanofemo, ido Yesu ya Kilisto ne, loti labo we ya wina fulo edanowe? loto loga o betiye.

¹⁹Ena Pailati ha lifefe lo-lo abo folomolo yalo neto, olonafokafo ha ma feto loto fulo edaibo, Monala fefe libo we ya waito edo. Aya we yagunu eletifo wamo wato hena naba-naba fuliyowe, loto lomuiye.

²⁰Feto loto hawa fulo edaifa, ido sokila hi mu-mu abo we hiyabatina wemoli ido Isilaeli wenina hiyabatina wemoli yasi mau minabo wenina hatina liyabo, Balabasi ya fulo edoito Yesu ya hofu fulilo, loti lomuiyo, loti lobiyae. ²¹Feto lato, ya gamani hiyaba we wenaba yakafo libo, Wewa loiti yauti hema ya hemotinaloka ya fulo edanowe? loto loga o betito ya emotinasi Balabasi wina fulo edo, lato ya ²²Pailatikafo lobibo, Ido Yesu ya Kilisto ne, loti labo we ya emogunu neidafa edanowe? loto loga o betito, ya muki yasi lomuwabo, Yá yofolo hofu fulilo, lato, ²³emokafo lobibo, Neidafaiye? Nena mona nosámibo ya molaibogunu ne? loto loga o betito ya ilalu huti labo, Yá yofolo hofu fulilo, loti auba iti lomo uwae.

²⁴Feto lato, ya Pailatikafo holibo, Hane holiyámanigilae, loto holito moda fina finigilabo yagunu no ma lekito mau minabo wenina nomudinalo ana noku ito feto lobibo, Wewa ya hofu fulinabo lifima ya nemodoka minámanogolaiye. Moda heimotinalokako ne, loto lobito, ²⁵ya wenina mukisi ha liwila oti lomuwabo, Wewa hofu fulinubo lifimawa ya lemogi olufote ouwamete-motaloka moda mino ledanaiye, loti lae. ²⁶Feto lato, ya Balabasi wina oto emodoka fulo edoito, ido Yesu ikula auba iti hofotiti, yá yofolo hofu fulinae, loto himiwe adinalo biye.

Himiwe yasi Yesu hamana hiyabo ha

(Mk 15:16-20; Yo 19:2-3)

²⁷Ena gamani hiyaba we wenaba himiwela yasi Yesu ilimiti uti Lomu gamani hiyabatina we numuna huliya Pilatoliumu ne, loti labo hilalau yoti himiwe ma muki li nuba o betiti minoti li hona o edoti ²⁸eimola ulalo owo li fuloti, owo fana hisi libo ma ulalo i edoti, ²⁹ido agina hasuwalagunu nala liti helekamu lifefe loti atalalo holuto i edoti, honofa ma ana onaleka ya molo itoti nomunalu hidina obula fi muti sugi idafa oti holi muti fetu lomuwabo, Aiyo, Yuda wenina hiyabatina we wehudi, dowae! lomuti ³⁰etefu o edoti, honofama liti atalalo hofomo uwae.

³¹Hofomo uti hamana hiti, ya owo fanama li fuloti eimola ulalo owo liwila oti i edoti, ya yá yofolo hofanigili ilimiti feka uwae.

Yesu yá yofolo hofabo ha

(Mk 15:21-32; Lu 23:26-43; Yo 19:17-27)

³²Yesu ilimiti uwato, ya we ma Sailinikati aibo we huliya Saimoni wa edoti, ya yá yofola ana li faka loto mofunaiye, loti auba iti lo edato mofuito ³³ya monimo uti eba ma huliya Gologota (huliya monawa ya

atatina auba eba ne, loto nebo) yalo ya lo fedae. ³⁴Fedato no waini nogi ido ekefa aibo nowala yagi li maina itoti nanaiye, loti muwato, hefola efoma noto holifa, eleka hofaito námiye. ³⁵Feto námito, moda yá yofolo hofa ititi ya ulalo owola yagunu noka hedoti hona moloti liyae. ³⁶Feto liyato, amedoti yalo ya hiyaba o edo minae. ³⁷Ido atala mulalo ya hofa fuliyabo ha mona Pailatikafo feto loto lufuwa ibo, Me ya ya Yuda wenina hiyabatina we wehudi Yesu ya ne, loto lufuwa ito molae.

³⁸Ido yá yofolo loiti malo ya hasuwala fibo we loiti emogi maina hofa betiyabo ma ya filiga onaleka ido ma ya filiga adawaleka ya yá yofolo hofa betiyae. ³⁹Ido yalo uti loti abo yasi ha nosámibo-asámibo auba iti lomuti otina gima-gama o muti feto lomuwabo, ⁴⁰Ake! Hemo fele huliyaagi numuna naba ya luko fulito fo hamena tili (3) ya hofa hu fukanobo ne, loto lanibo we hemo moda Goti Hipala minotoma, heimoka li nomuga wato yá yofolo yati lomo, loti lomuwa. ⁴¹Feto lato, ido sokila hi muwabo we hiyabatina wemoli ido lo molaibo ha api itibiyabo wemoli ido Isilaeli wenina hiyabatina wemoli yalekasi ayaidana oti hamana hi edoti feto lomuwabo, ⁴²Wenina eito ya li nomudina wa-wa aiboma nefa, eimola li nomuna wanowe, loto ogofuwámiye. Isilaeli wenina wehuditina nebo ya yá yofolo yati onesa melo lomagetoma, ya moda holi hikito munogolone. ⁴³Emo ya Goti Hipala minowe, loto liboma ya holi hikito Goti muinako, yagunu Gotikafo dowa loto wa edageyama ya moda wina edanaibo ne, loti lo minae. ⁴⁴Ido hasuwala we emogi maina yá yofolo hofa betiyabo ya ayaidana oti ha nosámibo lo edaiye.

Yesu fulibo ha

(Mk 15:33-41; Lu 23:44-49; Yo 19:28-30)

⁴⁵Ena folilo tuwelu (12) kiloku yalomati u lunaga tili (3) kiloku ya mikau-mikau muki ya lubu imo wiye. ⁴⁶Ido lunaga tili (3) kiloku yaloma ya Yesukafo libo, Eli, Eli, lama sabaktani, loto auba ito libo ha monawa ya Gotine, Gotine, neidafaito fulo nedane? loto lito, ⁴⁷ayalo sinoi minabo wenina hawa holiti feto labo, Wewa ya Elaiya sula fiye, lato, ⁴⁸ido makafo aloko oluloto uto idafa ho nokuti noi yaidana oto nebo ya lito, no waini ekefa aibo yau fito honofa osolo pito moloto, Yesu nanaiye, loto muifa, ⁴⁹ido malekamasi, Fulitokelo. Elaiya loto li nomuna wanaife? Wa minokelo, loti lae. ⁵⁰Feto lato, ido Yesu hofa ha auba ito loto ya moda weuna ilifi moloto fuliye.

⁵¹Fulito, ayalo ya fele huliyaagi numuna naba lulau ya watanae, loti lafo-lafo naba diyabo ya oka atalalokati fekalito waka lumibo ne. Ido mika ya mima naba oto, hefana naba-naba foki-naki oto, ⁵²molo betiyabo eba ya fokito, fele wenina moda fuliyabo ya abi loti hono utina ya hofa sinoi betito, ⁵³molo betiyabo ebaleka yati loti, Yesu fuliguti moda sinoitaibo hamenalo ya numuna meya fele Yelusalemuka yoti yalo monimo uti wenina naba oloto pi biyae.

⁵⁴Ido himiwe hiyabatina we ido himiwela ya Yesu hiyaba o edoti minabo yasi mima aibo ido idafa ma muki oloto pibo ya wati holi naba-naba bito feto labo, Wewa ya moda ona Goti Hipala ne, loti lae.

⁵⁵Yalo ya wenipa muki Yesu Galili mikaloti ege moloti houba-naba o edabo wenipa ya faigaka sinoi minoti, idafa wati holiti ⁵⁶ayau minabo wena ya Malia Madala numudoti wenakele, ido abalafo Yemusite Yosefete otinafo Maliakele, ido Sebedi hipala loiti otinafokele yama minae.

Yesu hono ula ya hefagu molo edabo ha
(*Mk 15:42-47; Lu 23:50-55; Yo 19:38-42*)

⁵⁷Ena lunaga fo sapito Alimatea numudoti idafa-adafa wa naibo we ma huliya Yosefe yakafo Yesu ege molaibo we ya loto ⁵⁸Pailati nedoka uto Yesu hono ula ya numunabe? loto loga aito, Pailatikafo himiwela ya, Muilo, loto lobiye. ⁵⁹Feto feyato, Yosefekafo hono ula lito, lafo-lafo feke hofawa makafo wase ito, ⁶⁰hefana lula ligu eimola fulinobo ya molo nedanae, loto liyaigu yau moloito, hefana fowena naba-naba ma hululu moloto lito oto oto hefana lula welalo ma lotana itoto moda wiye. ⁶¹Moda wito, ena Malia Madala numudoti wena, ido abalafo Malia yate molo edaibo ebawalo selo yalo amedoti minaiye.

Himiwe hono halelo hiyaba oti minabo ha

⁶²Ena leda Sabati foli idafa-adafa lifefe labo hamena hulito ya sokila hi mu-mu abo we hiyabatina wemoli ido Falisi we ya Pailati nedoka uti feto lomuwo, ⁶³Wenabao, hote i-i aibo wewa yakafo hofawa nebo hamenalo ya feto libo, Fulito fo hamena tili (3) uwageto hofa sinoinogolowe, loto libo ha ya hate ki minonima ne. ⁶⁴Yagunu himiwe ma idipi molageto uti molo edabo hefana welalo lotana itoti ya hamena tiliku (3) ya hiyaba oti minanae. Feto feyámanubo ya ege-ege moniyabo we yasi hono ula ya ugele liti uti, Yesu fuliguti sinoitaiye, loti wenina muki lobinabo hawa yakafo homu hotina iyabo ha yama li yoima edotanaiye, lomuwo. ⁶⁵Feto lomuwo, Pailatikafo libo, Hiyaba anabo himiwe idipiti uti hono halelo ya hanu li hiki lanabo monawa holi minabo yamaidana fetu feyalo, lobito, ⁶⁶uti hono haleloma hanu li hiki lanune, loti hefana fowenalo ane moloititi fulo betiyato, himiwe hiyaba oti minae.

Yesu fuliguti sinoibo ha
(*Mk 16:1-10; Lu 24:1-12; Yo 20:1-18*)

28 ¹Ena Sabati foli hulito salele homu hamenalo ho lanogolaido ya Malia Madala numudoti aibo wena ido abalafo Malia ya molo edabo eba wanoiye, loti aito ²ayalo moda mima naba-naba aito Wenaba enisolela ma okulumaui lumuto lo fedoto molo edabo ebalo hefana fowenama hanudo lotana iyaboma hululu moloto ya mulalo amedoto ne.

³Amedoto nebo ya ho hopana yamaidana oto lamena aito ulalo owo ya hiyoba feke ona liye. ⁴Ido himiwema hiyaba oti minabo ya wa edoti holi bito, utina ololo o hopaiti wenina ona fuliyabo yamaidana oti lumu fou loti unomo uwae.

⁵Ena enisolemakafa wena loitima lobibo, Hemotina holi holiyámilo. Yesu yá yofolo hofu fuliyabo ya wa edanoiye, loti aibo ya moda holi minowe. ⁶Emo ya homu lobibo yamaidana oto moda fuliguti li sinoi edainako, moda melo minámiye. E'e, molo edabo ebau yau yoti unaibo ebala ya waliyo. ⁷Watiti aloko uti ege-ege moniyabo we ya fetu lobilo, Fuliguti li sinoi edaito, ya moda Galili mikau u homu molo betiyageto yalo wa edanigilae, loti lobilo. Moda lobitowe, loto lobiye.

⁸Fetu lobito, wena loitima hono molabo ebalokati aloko uti ya lutina-hatinau moda holi bibo yagi, ido ake naba-naba aibo yagi maina holiti ya ege-ege moniyabo we lobinoiye, loti oluloti uwaido ⁹ya moda haita Yesukafo hatula oto ya, Dowae, lalowe, loto lobito, ya emodoka lo fedoti hina abusa iti ya weudina-lutina-hatina muwaiye. ¹⁰Weudina-lutina-hatina muwaito, ya Yesukafo lobibo, Holi ámiliyo. Uti unanefo-mota lobilo, Galili mikau uti yalo ya nemo wa nedanigilae, loti lobilo, loto lobiye.

Himiwe yasi idafa oloto pibo monawa lobiyabo ha

¹¹Ena wena loitima uwaito, ya moda hale welalo hiyaba abo himiwe ma Yelusalemu numudo uti idafawa muki oloto pima ya sokila hi mu-mu abo we hiyabatina wemoli lobiyae. ¹²Lobiyato, ya sokila hi mu-mu abo we hiyabatina wemoli ido Isilaeli wenina hiyabatina wemoli yasi nuba oti ha lo humomo fiti ya hefana naba-naba liti himiwe biti ya lobiyabo, ¹³Hemotina fetu loti lalo, Lubuka ya uwo uno minogeto ege-ege moniyabo we yasi loti hono ula ya ugele liti uwae, loti lo oloto molalo. ¹⁴Ido hawa ya gamani hiyaba we wenaba holitoma idafa ma o ledotanaie, loti holi biyámaneyo. Leimote moda li you lo edanubo ne, loti lobiyae. ¹⁵Fetu loti lobiyato, ya himiwe yasi hefanama liti ha lobiyado ya meyalo molae. Ido hawa ya Yuda wenina minagu upatomo wibo ya onesa me ya ayaidana oti lo-lo ae.

Yesukafo ononalalo fulu betibo ha (Mk 16:14-18; Lu 24:36-49; Yo 20:19-23)

¹⁶Ena ege-ege moniyabo we leweni (11) ya Galili mikau uto Yesukafo obulalo yalo wilo, loto lobido yalo ya yowae. ¹⁷Yoti yalo Yesu wa edoti ya weudina-lutina-hatina muwafa, ido malekama ya hatina loiti-loiti ki minae. ¹⁸Ido Yesu emotinaloka lo fedoto fetu lobibo, Okulumau ido mikaleka aubala muki ya nemo numinako, ¹⁹yagunu hemotina uti wenina muki mikau-mikau minadoka ya nege anabo mona api itibiti, ya

Menefo huliyalo ido Hipala nemo hulinelo ido Weuna Fele huliyalo noku i betiti, ²⁰ha lo molo betiyodoma muki yaloma feti meyalo molalo, loti api itibilo. Feto feyato nemo ya moda hemotinagi hamena-hamena mino betimo uto uto mika okuluma hulanaido minanogolowe, loto lobiye. Modae.